

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טבור'ל) כי במצוותך האמנתי - תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א - התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל: מונח - רבוי; מהפך פשטא - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא - מצרף; תביר - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור רבות, מכל מקום; **דרנא תביר טפחא** - קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** - קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** - קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק 1** - סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** - פשוט, 1; **זקף-קטן** - 2; **זקף-גדול** - 3; **רביע** - 4; **מונח רביע** - לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק - היקף; השלישיה: **קדמא** - סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם - יוצא מהענין; **קדמא ואולא** - בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תרסא** - דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עירייה. שגגה = שכהה: **תלישא-גדולה** = **תלשא** - דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עירייה. שגגה = שכהה: **פור** - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

1.1 במדבר א,א

במדבר א,א: וַיְנַדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: (רש"י) (א) וַיְנַדְבֶר. במדבר סיני באחד לחדש - וגו' מתוך חיבתן לפנינו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכנתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם:

במדבר בהעלתך ט,א: וַיְנַדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר-סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (רש"י) (במ' בהעלתך ט,א) - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר (ראה במ' א,א); למדת, שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו? מפני שהיא **גנותן של ישראל (ראה ספ"ב סד); שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד. (למאן דאמר כי רוב ישראל לא היה להם מסירות נפש למול עצמם במדבר מפני הסכנה שלא היה רוח צפונית, ולכן לא עשו פסח כל אותן השנים).**

טט - **(במ' א,א) וַיְנַדְבֶר** - קדמא, מקריאת התוכן של (א,א) מובן שהוא קודם בזמן ל-(א,א) וזה שפי' רש"י ב-(ט,א) שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, וטעם קדמא ב-(א,א) מרמז שנתבונן מדוע הקדים פרשה (א,א) לפני (ט,א) כפי' רש"י (א,א) ששנוי הסדר בא מתוך חיבתן של ישראל וכפי' רש"י ב-(ט,א) כדי לא לפתוח בגנותן של ישראל שלא עשו פסח אחר במדבר פרט לזה שבשנה השנייה.

(במ' א,א) בְּאֶחָד - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור

(רש"י) (א) באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד (ג) באייר מנאם. שפת"ח (ג) ... ואם תאמר למה לא מנאם הכתוב מיד אחר הקמת המשכן וגו' וי"ל דאמרינן [בבלי בבא בתרא ח] לענין נדרים המודר הנאה מיושבי עיר מותר להינות מבני אדם שלא דרים שם ל' יום לפי שלא חשוב קבוע לכן לא מנאן עד שהוקבע השכינה שלושים יום.

- טט - לפי שפת"ח **בְּאֶחָד** - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור, עשוי להיות המקור לשיעור דירת קבע של שלושים יום.
- (דעת זקנים מבעלי התוספות) (ב) שְׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ וכו'** אמר הרב בכור שור כי ע"י בקע לגלגלת דכי תשא נודע כללם דכל ישראל ביחד דכתיב התם לשש מאות (אלף) וכאן מצינו לכל שבט ושבט דגל בפני עצמו שנאמר **לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם** וגו' • **אולי בְּאֶחָד** - תלישא-קטנה ירמז לשיעור הכסף שבו מנאם במנין הראשון, ולמחיצה בין השבטים

(במ' א,א) בְּאֶחָד - תלישא-קטנה ... **לְצֵאתְכֶם** - תביר, התבנית תלישא ... תביר, אפשרות לחישוב חשבוני כלשהו בפסוק, כגון זה המחושב בפ' כלי יקר.

ע"פ **[כלי יקר]** השראת שכינה בדירת קבע ואין דירת קבע בפחות משלושים יום (טט) - שיעור דירת קבע ל' יום) ... ואחר ל' יום שנראה שעשה לו ה' מדור בתחתונים (טט) - **בְּאֶחָד** - תלישא-קטנה בתפקיד מחיצה של מדור).

והשראת שכינה רק בלפחות כ"ב אלף מישראל הנלמד מ-**(במדבר בהעלתך ילה - לו) ... רַבְבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל**: וכשם שבמלכות דאריה בלפחות כ"ב אלף, כך במלכותא דרקיעא בלפחות כ"ב אלף. כאורז"ל בשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בהר סיני ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות של מלאכי השרת שנא' **(תהלים סח,יא) רַבְּבַת אֱלֹהִים רַבְּתַיִם אֲלֵפֵי שְׂנָאָן אֲרֵנִי כֹּם סִינַי בְּקִדְשׁוֹ**: ומצינו במחנה לוי' שנקראו מחנה שכינה שהיו כ"ב אלף. כתב **(רבינו בחיי)** שכל מקום שהשכינה מצויה תמצא ארבע מחנות שכינה, וב-**[ספר הפרדס, שער פרטי השמות פרק ב' דף ק"ח]** כתב שיש כ"ח מחנות שכינה ... אומר אני שלמד זה מן מספר זה שבא ע"י השראת השכינה בהיקף ז' ענני' ותוכו רצוף אהבה במחנה לוייה ובכל ענין וענין ה' כבוד ה' ובכל מקום שכבוד ה' מצוי אין שם פחות מן ד' מחנות שכינה, שבכל מחנה ומחנה כ"ב אלף ... צא וחשוב כ"ח פעמים כ"ב תמצא ת"ר אלף ועוד ט"ז אלף (616) כך היו ישראל תר"ג אלף והלויים כ"ב אלף סך הכל תרכ"ה אלף. (22 : 625 = 28.41 היינו 28 מחנות ולא מתחשב בשארית). כי בכל מאה אלף יש ד' פעמים כ"ב אלף ונשארו י"ב אלף נמצא כ"ד מחנות בסך ת"ר אלפים. עוד עשה מן ו' פעמים י"ב אלף * 6 = 72 = 12 ; (22 * 3) - 72 = 6) **ג' מחנות** ישארו ט' אלפים (טט - ט' אלפים = ו' ועוד ג' אלפים היתרים על 60 רבוא) והלויים כ"ב אלף סך הכל כ"ח מחנות וגו', ואע"פ שיש ט' אלפים מותרות אין לצמצם בתחתונים כי המיתה מכלה בהם. וע"פ מדרש תנחומא בנוסח שבילקוט יום מתן תורה הוא יום אירוסין כי הקב"ה אירש את ישראל ... ע"י מתן תורה במקום טבעת קידושין (כתוב ככלתו ודורש ככלתו) ... ורז"ל המשילו זיווג ישראל לקב"ה לזיווג כלה לחתן. זמן נישואין של ישראל הכלה לקב"ה החתן אחרי עשרה חדשים מאירוסין (סיון בשנה א' זמן מתן תורה) לנישואין (ניסן שנה ב' זמן הנוכת המשכן) **וזמן הנישואין ל' יום עד שהקבע להם מדור אחד וזה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית**, תלישא בתפקיד בחינה נעלה ביותר ותפקיד זה גם מרומז בפ' **אור החיים** כלהין:

בְּאֶחָד - תלישא-קטנה **לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי** - קדמא ואולא, כעין כלל, הבא ללמד כפי' **[אור החיים]** ונראה כי הכתוב אדרבא השכיל לדבר בשיעור שוה (בחלק הרישא של הפסוק ובחלק הסיפא של הפסוק) והוא ע"ד או' **הנה מקום אחי, שמקומו של הקב"ה הוא טפל אליו** (כי ברישא סדר הכתוב הוא ה' שהוא מהכלל אל הפרטים במדבר סיני, באהל מועד) ... ולזה נסדר באחרונה כסדר שנה השנית שנסדר אחר מאמר **בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ** וגו' (ובסיפא החל מ- **בְּאֶחָד** שהוא רמז לכללות הזמן בה' אל הפרטים בחדש השני בשנה השנית) **בְּאֶחָד** - תלישא-קטנה, בתפקיד בחינה נעלה, ע"פ **[לקוטי שיחות ח"ח, ע' 2]** ואילך **אדמו"ר מ"מ שניאורסאהן** הקמת המשכן הייתה אחת מהעטרות שנטל יום אחד לחדש ניסן, ורצה הקב"ה שגם המגנין השייך למשכן יהיה באחד לחדש, יום זכאי, ומכיון שביום הקמת המשכן לא היה שייך ענין אחר (מצד גודל עלוי המשכן), מנאם באחד באייר, שדומה קצת ליום הקמת המשכן.

במדבר א,ב:

שְׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ כָּל-עַרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגִלְגֻלְתָּם:

שְׂאוּ - רביע, אפשר מרמז לענין ארבע דגלים, ארבע מחנות, אבל זה ברור מהמשך הכתוב. לכן יש לו משמעות אחרת, כגון הנאמר **(במדבר רבה (וילנא) פרשה א טז) ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני, אמר לו שְׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ** אמר הקב"ה לישראל לא חיבבתי בריה יתירה מכם לכך נתתי לכם תלוי ראש ודמיתי אתכם לי שכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנאמר (ד"ה = דברי הימים = א כט) לך ה' הגדולה, כך לכם עשיתי להיות לכם תלוי ראש לכך נאמר **שְׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ** לקיים מה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עמירה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עמירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

שנאמר (תהלים קמח) וירם קרן לעמו וכן הוא אומר (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ.

[תיקוני זוהר הקדמה דף יז עמוד א]

פתח אליהו ... חכמה מוחא איהו מחשבה מלגו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות ליי"א אלקיניו כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו **קרקפתא דתפלי** מלגו איהו יו"י ק"א וא"ו ק"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא בדרועיו וענפוי כמא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו :

שָׁאוּ - רביע, רמז לתפילין של ראש של הקב"ה שיש במ ארבעה בתים (מדורים) וארבע פרשיות (פרשיה בבית) והקב"ה דימה את ישראל אליו וציווה על תפילין של ראש ובכך ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ. ותורת הסוד מרומז שם הוי"ה במלוי אל"ף בתפילין של ראש והוא קשור לעולם האצילות מארבע העולמות.

בשם רא"מ פרל מה מרומז בר"ת וס"ת הבאים: (א,א) **מְצַרִּים לְאִמָּר** (א,ב) **שָׁאוּ אֶת** – ס"ת מרו"ת (א,ב) **שָׁאוּ אֶת-רֵאשׁ** – ר"ת רא"ש. נאמר ב-**[בבלי ברכות לב, ב]** ... אמר רב נחמן בר יצחק מהכא: (תהלים ב,א) **עֲבְדוּ אֶת-יְיָ בִּירְאָה וְנִילוּ בְרַעְיָה**:

מאי **נִילוּ בְרַעְיָה**? אמר רב אדא בר מתנא אמר רבה במקום גילה שם תהא רעדה. אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא בדה טובא, אמר: (תהלים ב,א) **נִילוּ בְרַעְיָה** כתיב! אמר ליה: אנא תפילין מנחנא. רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא, חזייה דהוה קא בדה טובא, אמר ליה, (משלי יד,ג) **בְּכָל-עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר**, כתיב! - אמר ליה: אנא תפילין מנחנא.

[רש"י] **עֲבְדוּ אֶת-יְיָ בִּירְאָה** - תפלה, שהיא לנו במקום עבודה, עשו אותה כיראה.

בְּכָל-עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר - כשאדם מראה את עצמו עצב - יהיה לו שכר. **דהוה קא בדה טובא** - יותר מדאי, ונראה כפורק עול. **תפילין מנחנא** - והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי, אפשר כי פירוש זה מרומז בס"ת (א,א) **מְצַרִּים לְאִמָּר** (א,ב) **שָׁאוּ אֶת** – ס"ת מרו"ת, הריני מקבל מרות ה' ועדות לכך כי אני מניח תפילין כאשר תפילת הראש מרומזת ב-**(א,ב) שָׁאוּ אֶת-רֵאשׁ** – ר"ת רא"ש.

במדבר א,ד ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית-אבתיו הוא:

אִישׁ – תביר **ראש לבית-אבתיו** – מרכא טפחא, יתור לרבות אפשר כפי **כלי יקר** שהנהגת השבט והדין הייתה ללא משוא פנים, ש-היה כאיש גבורתו לנהוג עליהם נשיאותו ברמה, ולא זו לכול השבט הרחוקים קצת ממנו אלא אפילו היה **ראש לבית-אבתיו** הקרובים אליו ביותר גם להם היה לראש לנהוג נשיאות עליהם:

הוא – סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו. כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (**התורה מ'במ' א,ג**), וטעם תביר במלת **אִישׁ** בתפקיד מחלק עשוי לרמז לחלוקת הארץ.

במדבר א,ג: ואתה הפקד את-הלויים על-משפח העדת ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו

הַמָּה יִשְׂאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יִחְנוּ:

וְאִתָּה הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם - פזר מונח תלישא-קטנה, קדמא ואולא מונח זרקא מונח סגול, קדמא ואולא – כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:

זרקא סגול מוסיף ללויים חובת כוונה לשם קודש כנאמר ב-**[משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א]** בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש, שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ **[התורה"מ]** הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תראא. (א) **כעין בעל בחינה נעלה כפי [רש"י]** בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן,

(ב) **כעין מחיצה כפי [התורה"מ]** הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' **[שפת"ח]** לחלוקת משמרותיהם בעבודת המשכן. ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף ששבט הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי נדרש לו הוא ה') פזר – (א) ע"פ פי' **[בעה"ט]** אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.

(ב) מעביר רעיון חובת כוונה לשם קודש להנהגה בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת. **וְאִתָּה הַפְּקֵד [רש"י]** - מנוי הלויים, לשון שררה. **[שפת"ח]** לשון שררה, ולא לשון זכרון או חסרון, אותם על תפקידיהם

במשכן ואחר-כך מנו אותם לצורך פדיון בכורות ולחלוקת משמרותיהם בעבודתם במשכן.

[התורה והמצוה (מלבי"ם)] ... **וְאִתָּה הַפְּקֵד** אתה לבדך וחשב בזה ה' ענינים [א] שיהיו מופקדים על משכן העדות בעת

עומדו במקום אחד היו הם השוערים והשומרים, על כל כליו ועל כל אשר-לו על היין והסולת והבשמים והחביתין ולחם המערכת ועוד כמה דברים שחשב ב-**(דב"ה א ט,כג)** **וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל-הַשְּׂעָרִים לְבֵית-ה' לְבֵית הָאֹהֶל לַמִּשְׁכָּנוֹת**: ו-**[ראב"ע]**

פי' **ועל כל-כליו**. הארון והשלחן והמנורה **ועל כל-אשר-לו** הם כלי הכלים ר"ל המלקחים והמחנות והסירות ודומיהם. וגו' **[בעה"ט]** (א,ג) **הַפְּקֵד ב'** במסורה, הכא **הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם**. ואידך **(תה' קטו)**, **הַפְּקֵד עָלָיו רָשָׁע**. וזהו שאמרו אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה. וזהו **הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם** שנעשו שוטרים **הַפְּקֵד עָלָיו רָשָׁע**.

אפשר כי המקור לבעה"ט הוא כמובא ב-**[תורה תמימה]** (שמות לא,ב) **ראה קראתי בשם** - א"ר יוחנן, פרנס טוב מכריז עליו הקב"ה בעצמו דכתיב **ראה קראתי בשם בצלאל**^(א) **[ברכות נ"ה א']**: (א) קראתי במובן - הכרזתי

וְעַל כָּל-כְּלָיו וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ - מונח זרקא מונח סגול, בתפקיד מוסיף מהענין על הענין, ע"פ **[התורה"מ]** מופקדים על חמרים שונים (פרט לבעלי חיים) הנחוצים לעבודת הקודש במשכן או המקדש, ואפשר כי מתווספת דרגת כוונה להכנתם לקדש. כנאמר ב-**[משנה חגיגה**

פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א], וע"פ **[ראב"ע]** **ועל כל-כליו**. כמנורה והשולחן והמזבחות: **ועל כל-אשר-לו**. הם כלי הכלים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (ט"ו) כי במצוותך האמתית – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשייף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט); תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עקירה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.**

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.2 במדבר א,א

במדבר א,ג: מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה כָּל-יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל הַפְּקָדוֹ אֹתָם לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֶן:
... הַפְּקָדוֹ אֹתָם לְצַבְאָתָם - מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא כלשהו, שלא על כל אחד חל ענין מסוים או הלכה מסוימת באותו אופן. ע"פ **מאור ושמש במדבר א,ב - ד, ז, יז, מד** יש במפקד שלוש קבוצות, נשמות המתים אותם כל ראש שבט מעלה ומקשר לה, נשמות החיים המעוררים עצמם לה' שכל ראש שבט, הוא הצדיק, יכול לקשרו לה', ונשמות מי שאין לו התעוררות מעצמו כלל שהצדיק יוכל לקבל אותו בסוד העיבור ואתם מעוררים **אֹתָהּ** (משה) **וְאֶהְרֶן** - מרכא סלוק, רבוי והגבלה, שאלו המוגבלים בהתעוררותם רק משה ואהרן שהם כללות נשמות ישראל יכולים לרבותם ואז ראשי שבטיהם מיוחדים אותם עמם לקשרם לה'.

במדבר א,ד: וְאֶחָבֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:
פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א שאין לך מן השבטים שלא העמידו (מלכים) ונביאים. **אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא**. שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה:
אִישׁ – תביר, בתפקיד ממעט - מגביל ומרמז לדרשת **לקח טוב** שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה.

הענוה נדרשת כפי **מאור ושמש** כי נשיאי השבטים אמורים להיות צדיקים מאד כדי לתקן הנשמות של אלו שמתו במצרים שלכן קראתן התורה לגלגלותם – נשמות מגולגלות.
ראש לְבֵית-אֲבֹתָיו – מרכא טפחא, יתור לרבות כפי **מאור ושמש** על כל נשיא את נשמות אנשי שבטו המתים, שזהו בית אבותיו בעבר, ולרבות אלו החיים עמו כדי לקשרם אל הקב"ה. ... שנשיא כל שבט ושבט הוא **הכללות** של שבטו, והוא יכול לדבק עצמו עם שבטו ולקבל אותם במוח שלו בסוד העיבור. ... שלקחו את האנשים אשר קיבלו את נשמות ישראל בסוד העיבור, כדי לגדלם ולהשפיע עליהם קדושות עליונות. ... (**במדבר א,מג**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ** רצה לומר, שאיש אחד היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב **היו** - שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט.
הוא – סלוק, הסלוק מגביל לומר כי רק איש אחד (בשבט) היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב **היו** - (גם כן בסלוק) שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט. וזהו (**במדבר א,מד**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ כְמוֹבֵן כְּנִל**.

אִישׁ – תביר **ראש לְבֵית-אֲבֹתָיו** – מרכא טפחא, יתור לרבות אפשר כפי **כלי יקר** שהנהגת השבט והדין הייתה ללא משוא פנים, ש-היה כאיש גבורתו לנהוג עליהם נשיאותו ברמה, ולא זו לכל השבט הרחוקים קצת ממנו אלא אפילו היה **ראש לְבֵית-אֲבֹתָיו** הקרובים אליו ביותר גם להם היה לראש לנהוג נשיאות עליהם:
הוא – סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו. כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (**התורה"מ במ' א,ג**), וטעם תביר במלת **אִישׁ** בתפקיד מחלק עשוי לרמז לחלוקת הארץ.

- במדבר א,ה – טו:** [ה] וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאשֵׁי בְּנֵי-שִׁדְיָאוֹר:
 [ו] לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישִׁדִי:
 [ז] לְיִהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן-עַמִּינָדָב:
 [ח] לְיִשְׁשַׁכָּר נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר:
 [ט] לְזַבּוּלֹן אֵלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:
 [י] לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֵלִישַׁמֶע בֶּן-עַמִּיהוּד לְמִנְשֵׁה נַמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָהצוּר:
 [יא] לְלֵוִי לְבִנְיָמִן אֲבִיהוּן בֶּן-גְּדַעְנִי:
 [יב] לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עַמִּישִׁדִי:
 [יג] לְאֲשֶׁר פְּנִיעִיאֵל בֶּן-עַכְרָן:
 [יד] לְגָד לְאִסַּף בֶּן-דְּעוּאֵל:
 [טו] לְנַפְתָּלִי אַחִירֵע בֶּן-עֵינָן:

בפסוקים **במדבר א,ה – טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקף-גדול, זקף-גדול, זקף-גדול, קדמא זקף-קטן במלה אחת. זקף-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקף-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקף-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **רֹאשֵׁי** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אֵלִיאָב בֶּן-שִׁדְיָאוֹר**, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יִשְׁשַׁכָּר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.
 לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד – טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקף-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשארו יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פי' **אריך חמדה** למלבי"ם כפר' שלה-לך)

- במדבר שלח-לך יג,ב – טו:** [ב] שְׁלַח-לֶךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אָנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ כָּל נְשִׂיא בְהֶם: [ג] וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' פְּלִמָּם אֲנָשִׁים רֹאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה: [ד] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִטָּה רֹאשֵׁי בְנֵי-צוּרִי: [ה] לְמִטָּה שְׁמֵעוֹן שִׁפְט בֶּן-חוּרִי: [ו] לְמִטָּה יִהוּדָה כְּלָב בֶּן-יִפְנֵה: [ז] לְמִטָּה יִשְׁשַׁכָּר יוֹאֵל בֶּן-יוֹסֵף: [ח] לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁע בֶּן-נוּן: [ט] לְמִטָּה בִּנְיָמִן פְּלִטִי בֶּן-רְפּוּא: [י] לְמִטָּה זַבּוּלֹן גְּדִיאֵל בֶּן-סוּדִי: [יא] לְמִטָּה יוֹסֵף מְנַשֶּׁה נְדָבִי בֶּן-סוּסִי: [יב] לְמִטָּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן-גַּמְלִי: [יג] לְמִטָּה אֲשֶׁר סְתוּר בֶּן-מִיכָאֵל: [יד] לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן-נַפְסִי: [טו] לְמִטָּה לֵד נְאוּאֵל בֶּן-מְכִי:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוות (ל) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; מצצת ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביר: מונח – רבוי; המפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מוציא ממצט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעיטם חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישי: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלכשו במרגלים כ"א בנושיא שלו, ונשמת לוי נתלכש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **איש אחד למטה אבותיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלכשו בהם. ואומר **ראשי בני ישראל הקמה**: הראשים הנצבים לראש פנה שבטי יה לישראל עדות.

תהלים קכב,ד: ששם עלו שבטים שבטי-יה עדות לישראל להדות לשם ה':

פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **ששם עלו שבטים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.

מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכלום כתיב [ד] ... **למטה ראובן [ה] למטה שמעון** **בזקף קטן** וכן כולם חוץ [ח] **למטה אפרים** כתיב בטפחא. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלכש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טט) – [יא] **למטה יוסף למטה מנשה**.

מאור ושמש - ... בשם האר"י ז"ל מה שאמר יוסף לאחיו **בראשית מקץ מרגלים אתם** כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראובן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נון לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקרושים ונשארו יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"טא להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר (**במדבר שלח-לך יגכב**) **ויעלו בניגב ויבאו עד-הכרונן**, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **ויבאו לשון יחיד** ... **ויעלו** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.

במדבר א, לב - לג: [לב] לבני יוסף לבני אפרים תולדתם למשפחתם לבית אבותם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[לג] **פקדיהם למטה אפרים ארבעים אלף וחמש מאות**: תבנית טעמים של

בראשית א,א בראשית בראשית את השמים ואת הארץ:

פקדיהם – טפחא **למטה אפרים** – מונח אתנה **ארבעים אלף** – מרכא טפחא **וחמש מאות** – מרכא סלוק

ע"פ ר' צדוק הכהן מלובלין - **ליקוטי מאמרים עמוד קלא ד"ה ולכן (בר' ויחי מט,כב) בן פרת יוסף** לשון פריה ורביה וכן ברכתם (**בר' ויחי מט,טז**) **ויבאו לרב** ... יוסף המייצג את ספירת היסוד – שמירת הברית, בעולם שנכנסה בו תאוה בחטא עין הדעת כמעט בסוף היום הששי לכריאה נתברך בעיקשות לקדש התאוה ל-ריבוי ... לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת ועקשות דורע יוסף הוא כרצון ה' יתברך וכן עקשות דירשאל הוא יוצא מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה ואינו עיקש לאינו לכבוד שמים ואודא הוא הצניור להוצאת הנפשות יקרות מישראל, אפשר כי בפסוקי **במדבר א, לב - לג: העוסקים במנין בני יוסף ואפרים**, תבנית טעמי (**א, לג**) שהיא כתבנית **בראשית א,א** מרמזת לעיקשות יוסף וישראל היוצאת מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה לקדש התאוה לרביי לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת.

במדבר א, מב - מג:

פ [מב] בני נפתלי תולדתם למשפחתם לבית אבותם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[מג] **פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלף וארבע מאות: פ**

וחמשים – תביר, בתפקיד למעט, ע"פ **אור החיים** כל בני עשרים עד ששים היו ראויים להפקד לצבא ונצטוו להפקד כאשר מספרם היה בדיוק במאות שלמות ובגד 50. לכן, אפשר שהתביר מרמז על כך שגם מבין בני למעלה מששים ופחות מעשרים מלאות היו הראויים להפקד בצבא והתביר מרמז על שמיעטן הכתוב. ולפי' **פנים יפות במדבר א, (מה - מו)** שלא נמנו ע"י משה ואהרן אלא מנו עצמם. **שלשה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים מצטרפת, ומתואם לפי' **פנים יפות במדבר א, (מה - מו)** וכבר כתבתי בשם אבי מורי הגאון ז"ל כי לאחר שמנה אחד עשר שבטים, ממילא הוי ידוע מספר שבט י"ב כפי הנשאר מן הכולל, אך לפי לשון הכתוב **[מג] פקדיהם למטה נפתלי משמע שגם הם נמנו**, ע"י עצמם, אף שלא היה צורך ... פירוש שהיה חשבון הפרטים בנפתלי מכוון עם החשבון הכולל שהיה בשעת נדבות המשכן: וכל זה הוא מפני שמספר כל שבט ושבת היה בשביל חלוקת א"י שהוא ראוי לכנס מיד, ולכן היה חשוב שכל הראוי לקבל נחלה יצטרף למנין.

במדבר א,ג: ואתה הפקד את-הלויים על-משכן העדת ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו

הקמה ישאו את-המשכן ואת-כל-פליו והם ישרתהו וסביב למשכן יחנו:

הפקד את-הלויים – מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תרסא. (א) **כעין בעל בחינה נעלה כפי' רש"י** בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן, (ב) **כעין מחיצה כפי' התורה"מ** הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' **שפת"ח** לחלוקת משמורתיהם בעבודת המשכן.

ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף ששבט הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי (נדרש לו הוא ה'))

על-משכן העדת – קדמא ואולא – כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:

ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו – מונח זרקא מונח סגול מוסף ללויים חובת פונה לשם קודש כנאמר ב-**משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א** בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש, שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ **התורה"מ** הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש

ואתה – פזר, (א) ע"פ פי' **בעה"ט** אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.

(ב) מעביר רעיון חובת פונה לשם קודש להנהיג בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת.

ב"ה טוב טעם ודעת ולמדי (טסודר) י"ו במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **מצות ההשערות**: **אתנן**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **זרנא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **זרנא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זרנא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תרסא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 במדבר א,א

במדבר א,ג – נא:

[ג] וְאַתָּה הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם עַל-מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל כָּל-כְּלָיו וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ

הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יִחְנוּ:

[נא] וּבְנִסְעֵה הַמִּשְׁכָּן יִרְיְדוּ אִתּוֹ הַלְוִיִּם וּבְחִנְת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְיִתְּנֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת:

[ג] הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן - אזלא גרש מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, כי בנשאם את המשכן וכל כליו ימנעו את הכתוב ב-

[נא] וְיִתְּנֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת: אפילו דוד המלך שנמשח בשמן המשחה כמו כ"ג, זר הוא ואסור בעבודת הלוויים והכהנים. **תורה תמימה (נא)**

והזר הקרב יומת - אמר ליה ההוא עובד כוכבים להלל, מקרא זה על מי נאמר, אמר ליה, אפילו על דוד מלך ישראל^(א) **[בבלי שבת ל"א א:]**

אמנם הגמרא הזאת עוסקת בין היתר בגר שרצה להיות כ"ג, אבל היא גם מתאימה לכאן. **דוומה לו בפסוק במדבר א,נג**

במדבר א,נג:

והלוויים יחנו סביב למשכן העדת ולא יהנה קצף על-עדת בני ישראל

ושמרו הלוויים את-משמרת משכן העדות:

והלוויים יחנו סביב למשכן העדת - גרשיים מהפך פשטא מונח זקף-קטן

והלוויים יחנו סביב - גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, וההסבר בהמשך **ולא יהנה קצף** - **רש"י** - אם תעשו כמצותי

לא יהנה קצף, ואם לאו שיכנסו זרים בעבודתם זו יהיה קצף, כמו שמצינו במעשה קרח **"כי יצא הקצף"**

יחנו סביב למשכן העדת ולא יהנה קצף – פעמיים זקף בין שני קיסרים, כעין דבר החוזר וקורה, כגון בקורה ועדתו ש-250 איש הביאו איש מחתתו ושמו בהם אש ונשרפו ה-250 איש, ואולי גם המעשה באנשי בית שמש שחזו בארון העדות בחזרתו משה פלשתים.

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

(במ' א,מד) אלה הפקדים אשר פקד - מונח פזר תלישא-קטנה קדמא

(במ' א,ג) ואתה הפקד את-הלוויים - פזר מונח תלישא-קטנה **על-משכן העדת** - קדמא ואזלא **ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו** - מונח זרקא

מונח סגול

(במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל - תלישא-גדולה

רמב"ן נג ... מכאן תקנו המשמרות ... הכהנים שומרים מבפנים והלוויים מבחוץ כך שנינו בברייתא של ל"ב מדות מדבר שאינו מתפרש במקומו ומתפרש במקום אחר ... אבל לא שמענו שצוהו הקב"ה שיעשה את בניו כ"ד משמרות והיכן שמענו (דבה"י) אלה פקודתם לעבודתם לבא לבית ה' כמשפטם ביד אהרן ושנינו עוד במסכת תמיד ... למדנו שהן מצוה לדורות ואינם במשכן בלבד והפסוקים בדברי הימים מפורשים בענין המשמרות וכל התקון.

- **(במ' א,ג) ואתה הפקד את-הלוויים** פזר מונח תלישא-קטנה, עשוי ללמד על כ"ד משמרות כהונה ולויה
- **(במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל** - תלישא-גדולה - **שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל**
- ומה שכתוב **(במ' פ' כח,ג) תשמרו** - זקף-גדול, ענין אחד של שלש מעמדות בשעת קרבן תמיד, ונתפרש שזה באופן של כ"ד משמרות כנלמד ב-**במדבר א ג - נד**

ככל תלישא-גדולה – אפשר מלמד על שיעורים ומחיצות, שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל.

שיעור - מפקד, מחיצה - ארבע מחנות של שלושה שבטים ודגלים, מחיצה - הפקדת הלוויים על המשכן וכל כליו

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

ויעשו בני ישראל - טפחא מונח אתנח, תבנית בר' א,א בראשית ברא א-לקים, ללמד כי המשכן וכליו מייצגים מעשה בראשית, בצירוף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

ככל – תלישא-גדולה ... **ה'** – תביר, תבנית של אפשרות לקשר צירופי או חשבוני כל שהו.

ככל אשר – תלשא קדמא, תלשא בתפקיד בחינה נעלה, כדברים שיצאו מכתר דאצילות, כאשר נצרף גי' המלה **ככל** – גי' ע', עם האות הראשונה של שם הוי"ה היא י' נקבל ע"י, רמז לעתיק יומין. **ויעשו בני ישראל** רצון הבחינה הנעלה ביותר.

אשר – קדמא, עשו כפי שצוה ה' למשה ולא כסדר שמשה אמר לבצלאל

צוה ה' את-משה – דרגא תביר טפחא, קבוצת פרטים מצטרפת, שמשה צוה ובצלאל כביכול שמע, וגם צירוף אותיות מעשה בראשית כנמרא אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

בבלי ברכות נה,א אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך, ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו: משה רבינו, מנהגו של עולם - אדם בונה בית ואחר כך מנניס לתוכו כלים, ואתה אומר: עשה לי ארון וכלים ומשכן! כלים שאני עושה - להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן ארון וכלים. אמר לו: שמא בצל אל היית וידעת! אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. כתיב הכא (שמות ל"ה) וימלא אתו רוח אלהים ובתבונה וברעות, וכתיב התם (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתוב (משלי ג') בדעתו תהומות נבקעו. אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב') יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה. שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דרבי אבהו, אמר ליה: אתון מהתם מתניתו לה, אנן מהכא מתנינן לה - דכתיב (שמות ל"א) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה.

בן עשוי - מרכא סלוק – רבוי והגבלה, לא הוסיפו ולא גרעו.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצבותיה האמתי - התיבה ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א - התשפ"ג; **תמצית ההשקפה**: **אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל: **מונה** - רבוי; **מחנה** - מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דגל** - מצרף; **תבר** - מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא** טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דגל תבר טפחא** - קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** - קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** - קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** - סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** - פשוט, 1; **זקף-קטן** - 2; **זקף-גדול** - 3; **רביע** - 4; **מונה רביע** - לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק - היקף; השלישיה: **קדמא** - סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם - יוצא מהענין; **קדמא** ו**אולא** - בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** - דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** - דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **פוז** - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1. במדבר בג: **והחנים קדמה מזרחה הגל מחנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב:**
2. במדבר ב: **הגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן-שדיאור:**
3. במדבר ב: **הגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן-עמיהוד:**
4. במדבר ב: **הגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי:**
5. במדבר בהעלתך י: **ונסע הגל מחנה בני-יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון בן-עמינדב:**
6. במדבר בהעלתך י: **ונסע הגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו אליצור בן-שדיאור:**
7. במדבר בהעלתך י: **ונסע הגל מחנה בני-אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן-עמיהוד:**
8. במדבר בהעלתך י: **ונסע הגל מחנה בני-דן מאסף לכל-המחנות לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן-עמישדי:**

1. **במדבר בג:** **הגל מחנה יהודה לצבאתם** - תביר מרכא טפחא אתנה, מרכא טפחא, יתור לרבות על על מחנה יהודה את הענין, תביר ירמז להתקפלות הענין על גבי בני יהודה, אתנה מגביל את הענין רק לבני יהודה ולא לשאר השבטים (יששכר וזבולון) בדגל מחנה יהודה. אבל 5. **במדבר בהעלתך י:** **הגל מחנה בני-יהודה בראשנה** - מונה דרגא תביר טפחא, אפשרות לשתי סדרות **הגל מחנה ראובן תימנה** - מונה דרגא תביר טפחא, **הגל מחנה אפרים לצבאתם** - מונה מרכא תביר טפחא, **הגל מחנה דן צפנה לצבאתם** - מונה מרכא תביר טפחא, אפשרות לשתי סדרות, **ב-ירושלמי עירובין פ"ה ה"א** נאמר שנסעו תמיד או בצורת תיבה או בצורת קורה. אפשר כי מרמז לנסיעת ארבעה מחנות ישראל למטה, וארבעה מחנות עליונים למעלה כנאמר בזוהר **במדבר בהעלתך יב**, **זוהר כ"ג (במדבר) פרשת בהעלותך דף קנה עמוד א** תא חזי **שתי חצוצרות** בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי ממזרח ומדרום אינהו זמינין לתברא דינין ולאכפיא לון ועל דא אינון מ-**פסוק** ובגין כך **(במ' בהעלתך י)** **וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרות סתם** בין לעילא בין לתתא **מתוק מדבש** ב' חצוצרות מבחינת רחמים שבמזרח ומבחינת החסד שבדרום, מזומנים לשבור הדינים ולהכניעם, על כן החצוצרות מכסף שהוא בחסד, ולכן כתוב **וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרות סתם** - סתם (כלומר לא מפורש) כדי להורות בין לעילא שהיו תוקעים בין למעלה בנסיעות מחנות המלאכים בין לתתא בין למטה בנסיעות מחנות ישראל. **עשה לך שתי חצוצרות כסף** - רביע ... זקף-קטן, כעין מידת כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהתקיעות והקריאה מכוונת לנסיעות מחנות המלאכים ולנסיעות מחנות ישראל. הסדרות מרומזות בתבניות הטעמים מונה דרגא או מונה מרכא ב-**במדבר בג**, (סדרות של מחנות), **בהעלתך י**, (סדרות של נסיעה)

סדרות בהליכת השבטים:

הליכה כתיבה

אפשר כי מדגל מחנה ראובן נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך שבט אחר שבט או אפשר כי מדגל מחנה אפרים נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך במשולש אפשר כי מדגל מחנה דן המאסף לכל המחנות שאם הלכו כתיבה היה על דגל דן ללכת פרוש בין קצה אפרים ובין קצה ראובן **תורה תמימה הערות במדבר פרק ב הערה ז** במחנה דן כתיבה, ונסע דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות, והיינו שהיה נוסע באחרונה, וזה הוא כמ"ד כקורה, דאלו למ"ד כתיבה היה מחנה דן בצפון, כמ"כ. ומפרש בירושלמי, דלמאן דס"ל כקורה לא קשה אליביה הדרשה כאשר יחנו כן יסעו, משום דהוא מוקים פסוק זה לענין אחר מה חנייתן עפ"י הדבור וכו', כפי שיבא בדרשה הבאה, ולמ"ד כתיבה לא קשה אליביה הדרשה מאסף לכל המחנות, משום דשבטו של דן שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות, אע"פ שהלכו לצבאותם, וע"ע בס' התוה"מ:

תורה תמימה הערות במדבר פרק י הערה יז דמפני שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות אע"פ שהלכו לצבאותם, ועיין מש"כ לעיל ריש פ' במדבר (ב' י"ז) בפסוק כאשר יחנו כן יסעו השייך לדרשה זו **ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א כב,ג):**

הליכה כקורה

לוי וארון התייר בראש (קדושה) דגל יהודה דגל ראובן הלוויים והמשכן (קדושה) דגל אפרים ודגל דן ללא קדושה סוגרת. אפשר כי ביהודה מיעוט קדושה, ראובן מוקף בקדושה, אפרים ודן רק מצד אחד, חלק מדן מחוץ לעניני הכבוד בגלל "פסל מיכה" לבדוק מנחות צג - צה מעבר הירדן היה בשורה - מס' סוטה?

רש"י ט, (יח) על פי ה' יסעו - שנינו ב'מלאכת המשכן' (יג): כיון שהיו ישראל נוסעים, היה עמוד הענין מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה. תקעו והרעו ותקעו. ולא היה מהלך עד שמשא אומר: "קומה ה'" (במ' י, לה), ונסע דגל מחנה יהודה. זו בספרי יהודה. וזו בספרי (ספ"ב מד). **ועל פי ה' יחנו** - כיון שהיו ישראל חונים, עמוד הענין היה מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה; ולא היה נפרש עד שמשא אומר: "שובה ה' רכבות אלפי ישראל" (במ' י, לו); הוי אומר: **על פי ה' ו' ביד משה** (להלן, כג).

רש"י י, (יז) והורד המשכן - כיון שנסע דגל יהודה, נכנסו אהרן ובניו ופרקו את הפרכת וכסו בה את הארון, שנאמר: "ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה" (במ' ד, ה); ובני גרשון ובני מררי פורקין המשכן וטוענין אותו בעגלות ונוסעין; והארון וכלי הקדש של משא בני קהת עומדים מכוסין ונתונין על המוטות עד שנסע דגל מחנה ראובן; ואחר כך "ונסעו הקהתים" (להלן, כא). **נשיא המקדש - נושאי הדברים המקורשים. והקימו את המשכן** - בני גרשון ובני מררי שהיו קודמים להם מסע שני דגלים, היו מקימין את המשכן כשהיה הענין שוכן; וסימן החנייה נראה בדגל מחנה יהודה והם חונים, ועדיין בני קהת באים מאחריהם עם שני דגלים האחרונים. והיו בני גרשון ובני מררי מקימין את המשכן. וכשבאים בני קהת מוצאים אותו על מכונו, ומכניסין בו הארון והשלחן והמנורה והמזבחות. וזהו משמעות המקרא: **והקימו** - מקימי המשכן - אותו **עד** - טרם באם - של בני קהת. **(כה) מאסף לכל המחנות - תלמוד ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א כב,ג):** לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסים היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו. איתא כמאן דאמר: **(עירובין פ"ה ה"א כב,ג):** מפיק לה מן "כאשר יחנו כן יסעו" (במ' ב, יז); ואית דאמרי: **כקורה היו מהלכין**, ומפיק לה מן **מאסף לכל המחנות**.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) ל" כי מצוותך האמתית – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.**

במדבר אה, טו: [ה] ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם לראובן אליצור בן-שדיאור:

[ו] לשמעון שלמיאל בן-צורישדי:

[ז] ליהודה נחשון בן-עמינדב:

[ח] ליששכר נתנאל בן-צוער:

[ט] לזבולון אליאב בן-חלן:

[י] לבני יוסף לאפרים אלישמע בן-עמיהוד למנשה נמליאל בן-פדהצור:

[יא] לבנימין אביהן בן-גדעני:

[יב] לדרן אחיעזר בן-עמישדי:

[יג] לאשר פנעאל בן-עכרן:

[יד] ללוי אלסוף בן-דעואל:

[טו] לנפתלי אחירע בן-עיני:

בפסוקים **במדבר אה, טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקא-גדול, זקא-גדול, זקא-גדול, קדמא זקא-קטן במלה אחת. זקא-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקא-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקא-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **ראובן** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אליצור בן-שדיאור**, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יששכר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נתנאל בן-צוער**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.

לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד – טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקא-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פ' **ארץ חמדה** למלבי"ם בפר' שלח-לך)

במדבר שלח-לך יג, ד – טו: [ב] שלח-לך אנשים ויתרו את-ארץ כנען אשר-אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם: [ג] וישלח אתם משה ממדבר פארן על-פי ה' פלגם אנשים ראשי בני-ישראל הקמה: [ד] ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן-זכור: [ה] למטה שמעון שפט בן-חורי: [ו] למטה יהודה כלב בן-יפנה: [ז] למטה יששכר יואל בן-יוסף: [ח] למטה אפרים הושע בן-נון: [ט] למטה בנימין פלטי בן-רפוא: [י] למטה זבולון נדיאל בן-סודי: [יא] למטה יוסף למטה מנשה נדי בן-סוסי: [יב] למטה דן עמיאל בן-גמלי: [יג] למטה אשר סתור בן-מיכאל: [יד] למטה נפתלי נחבי בן-נפסי: [טו] למטה גר נאואל בן-מכי:

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלכשו במרגלים כ"א בנשיא שלו, ונשמת לוי נתלכש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **איש אחד למטה אבתיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלכשו בהם. ואומר **ראשי בני-ישראל הקמה**: הראשים הנצבים לראש פנה **שבטי יה ישראל עדות**.

תהלים קכב,ד: ששם עליו שבטים שבטי-יה עדות לישראל להדות לשם ה':

פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **ששם עליו שבטים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.

מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכלום כתיב [ד] ... **למטה ראובן [ה] למטה שמעון [ו] בוקף קטן** וכן כולם חוץ [ח] **למטה אפרים** כתיב **בטפחא**. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלכש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טו) - [יא] **למטה יוסף למטה מנשה**.

מאור ושמש - ... בשם האר"י ז"ל מה שאמר יוסף לאחיו בראשית מקץ מרגלים אתם כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראובן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נון לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"ט להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר (במדבר שלח-לך יג, כב**) **ויעלו בנימין ויבא עד-חברון**, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **ויבא** לשון יחיד ... **ויעלו** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטרול) כי במצוותי האמנותי – ההלים ק"ט, שם: עממי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג: **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – בקי ששנויה לגול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **תביר** – ב"ב בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקו** – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואלא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיניט), **תלישא-קטנה** = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

במדבר שלח יגיא:

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה יְדִי בֶן-יוֹסֵף:

רמב"ן ... או שחלק כבוד לשניהם (אפרים ומנשה), והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (יהושע בן נון).

ספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלג

אבינו מת במדבר, ר' עקיבא אומר נאמר כאן מדבר ונאמר להלן מדבר מה מדבר האמור כאן צלפחד אף מדבר האמור להלן צלפחד. והוא לא היה בתוך העדה זו עדת מלינים. הנועדים על ה' זו עדת מרגלים. בעדת קרח זו עדה של קרח. כי בחטאו מת שלא החטיא אחרים עמו. ובנים לא היו לו שאלו היה לו בן לא היינו תובעות. ... תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו, ר' נתן אומר יפה כח נשים מכח אנשים אנשים אומרים נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ד) ונשים אומרות תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו.

פני דוד במדבר פרשת שלח

(יא) למטה יוסף למטה מנשה. אפשר שהזכיר יוסף שהיה מחבב את הארץ כמ"ש והעליתם את עצמותי וכן ארונו צף שיקחהו משה רבינו ע"ה וכן בנות צלפחד וכמו שפירש"י בפ' פנחס וזהו להגדיל המדורה על נשיא זה שלא נסתכל ביוסף שחיבב הארץ והבנות הלכו בדרך אביהם יוסף ואדם לא זכר ונתחבר בעצה רעה למרגלים. ורבינו האר"י מפרשה על דרך אמת דיוסף עצמו נתחבר במנשה בנשיא זה ולא בהושע נשיא אפרים וכו' ע"ש ויאורו עיניך:

משך חכמה במדבר פרק יג

(יא) למטה יוסף למטה מנשה וכו'. פירוש, שהיה גלוי ברוח הקודש למשה, שטמה מנשה חציו יאה בעבר הירדן וחציו בארץ, ולכן שלח איש מחצי השבט שחלקם בארץ ומחבבים ארץ ישראל, וזה מידת יוסף שחיבב ארץ ישראל, וכמו שאמרו במדרש שלא כפר בארצו ואמר "גונבתי מארץ העברים", "והעליתם את עצמותי מזה" וכו' (בראשית כ, כה). וכל זה לא הועיל !.

אגרא דכלה במדבר פרשת שלח

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה. הנה ייחס מנשה ליוסף, ולא עשה כן לאפרים, והנה בליקוטי תורה למרן האר"י ז"ל כתב כי הי"ב שבטי ישורון בעצמם ובכבודם נתעברו ב"ב האנשים הללו כל אחד באיש משבטו, אך יוסף לא היה יכול להתעבר בשני אנשים, ונתעבר רק בהמרגל מנשה, וביהושע שהוא מאפרים נתגלגל לוי, על כן אמר רק במנשה למטה יוסף. ודברי מרן ז"ל ברוח הקודש אין צריכין חיזוק, אעפ"כ רשות לכל אחד לדרוש תורה, דהנה כתבו המקובלים וגם מרן בליקוטי תורה הטעם שראובן וגד וחצי מנשה לא לקחו בארץ ישראל, מפני שהיה בהם איזה נדנדוד פגם בתחילת יצירתם, דהיינו ראובן היה יעקב סוכר שהיא רחל (הגם שאנחנו בעניינו כתבנו בפרשה יוצא על זה שיעקב תיקן כל זאת במחשבתו, עכ"ז לגבי קדושת יעקב מיקרי חשש נדנדוד גמם, וכן גד ניתן ליעקב בלי ידיעתו ועצתו, מה שאין כן בכלה התייעצה רחל עמו.

והנה יוסף לקח את אסנת בת דינה, והנה אסנת היתה חציה מקדושת דינה וחציה משכם הארוו [פרקי דר"א פל"ח], ויוסף כולו קודש. והנה שני בנים היה להם, והיה **חלק רביעי בחשש פגם**, על כן חצי שבט מנשה נשאר מחוץ לארץ ישראל, והנה חצי השבט הזה יתייחס ביותר לאסנת, וחציו שנטל חלק בארץ ישראל יתייחס ליוסף. והנה שליחות המרגלים היה לארץ ישראל דוקא מעבר לירדן, ונבחר לשליחות מאותו החלק שיתייחס ליוסף, וז"ש **[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה**, ובאפרים לא הוצרך לפרט כן כי כולו יתייחס ליוסף. ובוזה יונה לנו שבפרשת במדבר [א י] אמר לבני יוסף לבני אפרים ולא אמר כן במנשה, כי שם נתייחסו, ואמר באפרים שכולו יתייחס ליוסף.

לַמַּטֵּה יוֹסֵף – מרכא טפחא, יתור לרבות את חיבת הארץ של יוסף, ולרבות חיבת הארץ של בני מנשה ושל בנות מנשה כדי שנציג מנשה במשלחת התור של הארץ ימלא שליחותו בחיוב הארץ, ולא יסטה אחר דעה אחרת. **לַמַּטֵּה** – מונח, מרבה שני חלקים במטה מנשה, **מְנַשֶּׁה** – אתנה, בתפקיד מגביל שהנציג היה מהצד של יוסף ולא של אסנת וחלק השבט שנחל בא"מ ממערב לירדן.

וכן רואים משם הנציג **יְדִי בֶן-יוֹסֵף** – ג' (17 52 136) טו"ב (17) = א-ה-ו-ה, שם ב"ן (52) (צירוף הוי"ה בעולם המעשה, שבו), קו"ל (136) = צו"ם = ממו"ן הם סול"ם לתפלה ותשובה וצדקה להעביר את רוע הגזרה אוצר ג' ריר"פ ז"ל עני"ו=עונו": (קישוטי כלה ל"ו.), מצ"ה=עה"כ (קישוטי כלה מ"ה.), ידידי"ה (43) וחסידי"ה (93) = 93 + 43 = קל"ו, חזקיה"ו: מלך יהודה

יְדִי בֶן-יוֹסֵף – (אתנה) טפחא סלוק תבנית טעמים הדומה לתבנית "שמע ישראל" – (סלוק) טפחא אתנה

בֶן-יוֹסֵף – סלוק, מגביל, **יְדִי** – טפחא, בתפקיד פסקא טעמא, מצד אחד מהווה חלק אחד עם הכתוב אחריו, כפי שמרומז בגימטריאות של המלים, מצד אחר הוא משנה משמעות לרעה וע"י טפחא בתפקיד התפשטות התכונה לכתוב לפניו ברישא של הפסוק. ואפשר כי מלמד על השפעת חלק שכם הארוו, המרומז במלת סוס מנאף, (ראה ירמיהו ה, ח, יחזקאל כג, ד) השפיע באופן כלשהו על נציג מנשה, ונסחף לדבת הארץ של עדת המרגלים הנועדים על ה' כדי.

לר' נחמיה דאמר שכל או חלק מבני יעקב נשאו בנות כנען או בנות עמים אחרים, יובן מדוגמת הנציג של מנשה על ההשפעה השלילית של מוצא נשות בני יעקב על המרגלים.

בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישב פרשה פד (לו, לה) [ויקומו כל בניו וכל בנותיו אלן כלותיו, וא"ר נחמיה כנעניות היו מעיר שכם לקחו, הה"ד ויקומו כל בניו וכל בנותיו וגו', ר' נחמיה א' כנעניות היו, על הדה דר' נחמיה כל בנותיו כמה בנות היו לו חדא הוות ליה ולווי קברה, אלא אין אדם נמנע לקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו.

שכל טוב (בובר) בר' וישב לז, לה ויקומו כל בניו וכל בנותיו אלן כלותיו, וא"ר נחמיה כנעניות היו מעיר שכם לקחו, **רמב"ן (בראשית פרק לח** רבי נחמיה אומר כנעניות היו. ויתכן שלא הקפיד רבי נחמיה בייחוסן, שלא נתכוון אלא לומר שנשאו מנשי ארץ כנען, אבל היו מן הגרים והתושבים הבאים מכל הארצות או עמוניות ומואביות ומיתר העמים. ... ובפרשת ויחי יעקב (להלן נ יג) כתב רש"י ז"ל וישאו אותו בניו, ולא בני בניו, שכך צום אל יטענו במטתי אחד מבניכם לפי שהם מבנות כנען (במדבר"ר ב ח). ויהיה זה לפי ששאלו בן שמעון ושלח בן יהודה היו מבנות כנען, ולכן יוציא את כלם, אבל בנסחאות שלנו בבראשית רבה מצינו בכלן, אחד מבני בניכם שיש בהם מבנות כנען:

תורה תמימה בראשית וישב לח, הערה ג) אזוהרת אברהם על יצחק כתיב בצווי אברהם לאליעזר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני (פ' חיי), ואזוהרת יצחק ליעקב מפורש ס"פ תולדות. והנה אף על פי דכתיב (פ' וישג) ושאלו בן הכנענית, **הרי שנשאו כנעניות**, צ"ל דבאמת ה' אותו המקרה כיוצא מן הכלל, וראוי לזה מהא גופה שציין הכתוב שהוא בן כנענית, כדבר התמוה ויוצא מן הכלל, ואם ה' הדבר חזון נפרץ ביניהם לא עמד הכתוב על זה. ואמנם עדיין צ"ע ממש"כ רש"י לעיל בפסוק ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, ר' נחמיה אמר, **כנעניות הן**, וקאי על כלותיו, וצ"ל דמדרשות חלוקות הן. אך צ"ע בעיקר דרשת הגמרא בת גברא תגרא ממה דכתיב ב"ה א' ב', בני יהודה ער ואונן ושלח נולדו לו מבת שוע הכנענית, **משמע כנענית** ממש, אמנם בתרגום רב יוסף שם תרגם - הכנענית פרקמטיא, מלשון סוחרית, וזה מכוון לדרשת הגמרא שלפנינו:

ירמיהו ה, ח: סוסים מיוזנים משכים היו איש אל-אשת רעהו יצהלו:

רש"י (ח) סוסים מיוזנים משכים היו - **סוסים** הללו המזויזנין בקושי אבר תשמיש, בכל בקר **היו משכים**; **רד"ק** ... ינאפו בלילה עם נשי רעיהם ... **יחזקאל כג, כ: ותענבה על פלנשיהם אשר בשר-חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמקם:** **רש"י (כ) ותענבה על פלנשיהם** - על פלגשותם, להיות להם לפלגש. **אשר בשר חמורים בשרם** - אבר תשמיש. **וזרמת סוסים** - לשון ריבוי תשמיש; שמרבים בתשמיש משאר כל זכרים שבבהמה. **וזרמת** - קילוח הזרע, כמו "זרם מים" (חב"ג, ג).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורול) כ"י במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם; עמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מארד, רבוי; דרנא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששניה לגול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; זקף-קטן ... זקף-קטן בהצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מינוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מוציאה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.4 במדבר א,א (התשע"ד)

במדבר ג,א: וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶׁה בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה בְּהַר סִינַי:

רש"י (א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶׁה - ואינו מזכיר אלא (במ' ג,א) בְּנֵי-אֶהְרֹן, ונקראו תולדות משה! לפי שלמדן תורה; מלמד, שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו (ראה סנה' יט,ב). בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה - נעשו אלו תולדות שלו, שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.

וְאֵלֶּה - תביר, בתפקיד של לא ממש (א) מפני שלא מלמד על בניהם ובני בניהם של שניהם אלא מזכיר את שמות בני אהרן וע"פ

הרשב"ם תולדות משה נמנים עם הלויים דכתיב (במ' ג,א) וְלִקְהַת מִשְׁפַּחַת הָעֵמֶרְמְלִי ולעמרים היו רק שני בני אהרן הנמנה בפסוק (ג,א) ומשה ובניו ב-(ג,א)

(ב) (במ' ג,א) בְּנֵי-אֶהְרֹן - מקף בתפקיד רב-מצב (א) בני למולידם (ב) בני ללמדם תורה מפי הגבורה והוא משה.

במדבר ג,ב: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי-אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב וַאֲבִיהוּא אֱלֶעָזָר וְאִיתָמָר:

בעל הטורים - אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב - יש פסיק בין הבכור לנדב לומר שאינו חוזר על נדב כי נדב מת בלא בניו ואין נפקותא בככורה שלו אלא חוזר על אהרן שהוא הבכור למשה.

טט - טעם פסק בתפקיד של כעין מידה כתוב סדור שנחלק (מל"ב מדות של רבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי), קריאה בלי פסק מלמדת כי הַכֹּהֵן נָדָב, קריאה עם פסק הַכֹּהֵן וְנָדָב מבדילה משמעותית בין ימינו לשמאלו. וכדי שפירושו של בעה"ט יהיה מלא יש לומר כי טעם טפחא במלת אֶהְרֹן בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה ואז ע"פ בעה"ט אֶהְרֹן מקבל תואר הַכֹּהֵן היינו הגדול ממה שנים ומנתקו מנדב כי אין נפקותא בככורה שלו.

הסבר נוסף: הַכֹּהֵן וְנָדָב - מונח פסק אתנה, תורה שלמה (כ) זוהר ח"ג (ויקרא) פרשת אחרי מות דף נו עמוד ב

ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו' וכתיב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר, ואלעזר ואיתמר מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר, אלא שקול הוה אביהוא כתי אחי ונדב ככלהו, ואית דמתני (לה אפכא) הבכור נדב דא בלחודוי ואביהוא בלחודוי וכל חד אתחשיב בעיניה כתרוייהו כאלעזר ואיתמר אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקולין הוי לקבל שבעין סנהדרין דהוו משמשין קמי משה, ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל, ועל דא כתיב (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל יכבו את השריפה, וא"ר שמעון הבכור נדב כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה (מה שמיה) נדב ואביהוא עאכ"ו, דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל:

הַכֹּהֵן - מונח לפני אתנה מלמד על רבוי, הַכֹּהֵן וְנָדָב - מונח פסק אתנה, תבנית טעמים המלמדת על רבוי שמתכנס לדבר אחד, כמו ב-

(דב' וא' וד, ט) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד; (שם בשל"ט, ט) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָיִינוּ אֶת-אֲשֶׁר-יְבִיאָו וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל-אֲשֶׁר-לִקְטָנוּ יוֹם וְיוֹם:

לכן בפסוק כאן הַכֹּהֵן וְנָדָב משמעו נדב שקול כנגד כל בני אהרן ואמר רבי שמעון הַכֹּהֵן וְנָדָב כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה. ועוד בטוי לסדור שנחלק וְנָדָב וַאֲבִיהוּא - פסק מנתק מתחילת הפסוק ומצמיד לכתוב אחריו ללמד ש-בלחודייהו (כל אחד או שניהם) שקולין הוי לקבל (מול) שבעין סנהדרין

וְאֲבִיהוּא זקף-גדול, שלוש נקודות שתיים באופן אחד ואחת באופן אחר. כאן אביהוא (אחד) שקול כשני אחי אלעזר ואיתמר.

במדבר ג,ג: וְאֶת-אֶהְרֹן וְאֶת-בְּנָיו תַּפְקִד וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת: פ

רש"י (י) וְאֶת-אֶהְרֹן וְאֶת-בְּנָיו תַּפְקִד - לשון פקידות; ואינו לשון מנין. וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם - קבלת דמים וזריקה והקטר ועבודות המסורות לכהנים.

ראב"ע (י) וְאֶת-אֶהְרֹן וְאֶת-בְּנָיו תַּפְקִד - ובכלל בְּנָיו - בני בניו. תַּפְקִד לתת פקדה לכל אחד ואחד; והם ישמרו אֶת-כְּהֻנַּתם, שלא יבאו לידי פסלות. וְהָיָה הַקָּרֵב - לכהן, להיות עם כהונתם ישראל או לוי, יוֹמָת.

ע"פ ליקוטי שיחות - אדמו"ר ממ"ש ח"ח בתחילתו. פסוק (במדבר ג,ג) מזהיר את הכהנים לשמור את כהונתם, בין הפסוקים העוסקים בעבודת הלויים. אזהרה לכהנים שלא יתנו לזרים לעשות עבודות המסורות לכהנים. בא להדגיש שאף שבפסח מצרים היו שלוש מעבודות הכהנים (קבלת דם, זריקה, הקטרה) ע"י ישראל, זה השתנה בעקבות מעשה העגל והן רק בכהנים. ורש"י הדגיש שגם הלויים שלא עבדו העגל אסורים בעבודות אלו.

וְאֶת-אֶהְרֹן וְאֶת-בְּנָיו תַּפְקִד - מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות, שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב.

דרשה (א) מדוע התורה כתבה אזהרה לכהנים במקום לכתוב אזהרה ללויים ולישראלים שלא יעשו עבודות הכהנים? אפשר שבא ללמד בבת אחת שתי אזהרות, אחת לכהנים שלא ירשו לזרים לעשות עבודתם, ואחת לזרים ובהם הלויים שלא יעשו עבודת כהנים.

דרשה (ב) יוצאת מפשט הכתוב כמאמר האדמו"ר הזקן ב-תניא ליקוטי אמרים פרק נ ... והנה מכאן יצא שורש הלויים למטה ונולעתיד שהעולם יתעלה יהיו הם (טט - הלויים) הכהנים וכמ"ש האר"י ז"ל ע"פ (דב' תבוא כז, ט) והַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם שֶׁהַלְוִיִּם שֶׁל עַכְשָׁיו יֵהיוּ כַּהֲנִים לעתיד (טט - לכן הזהיר הכהנים שלא ירשו ללויים לעשות, והזהיר הלויים שלא יקדימו ויעשו מעבודות אלו לפני שיצטוו בעתיד) [ועבודת הלויים (טט - בינתיים) היתה להרים קול רינה ותודה בשירה וזמרה בניגון ונעימה וגו']

וְאֶת-אֶהְרֹן - מקף, כרב-מצב, (א) אהרן וכהן גדול מהכהנים (ב) כהן גדול עתידי מהלויים וְאֶת-בְּנָיו - מקף, כרב-מצב וכרב-שלב (א) בני אהרן וצאצאיהם (כפ"ראב"ע) (ב) הלויים בדור עתידי שבו יצטוו להיות כהנים.

וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם - תורה שלמה [נד] שיעשו סלסול (חומרא, ר"ג בכורות ל"ב) לעצמן ולא יזלזלו בכהונה (מדרש הגדול)

וְשִׁמְרוּ - טפחא בתפקיד רבוי חומרה, טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה אֶת-כְּהֻנַּתם היינו שיחמירו לשמור על עצמם להיות ראויים וזמינים לעבודת בית המקדש, טפחא ללא מרכא לפניה, בתפקיד התפשטות החומרה אל הכתוב לפניו שיחול על כהן גדול ועל כהנים פשוטים.

אֶת-כְּהֻנַּתם - מלת "את" מרבה על שמירת העבודות במקדש גם שלא יבאו לידי פסלות, כפ"ראב"ע, ע"י כל מיני אופני פסילה (חלל, רוצח, נשא אשה המחללת אותו מן הכהונה כל זמן שחיה עמו, עסוק בדברים המטמאים גוף ונפש, שמירה על שלמות הגוף). אֶת-כְּהֻנַּתם

- מקף, כרב-מצב (א) פסולים מכל מיני סבות (ב) כהנים שלא נפסלו מסבות שונות רק הם כשרים לכל עבודות הכהונה (ג) ובעלי מום כשרים רק לעבודות מסוימות כמסומן ברשום מקוצר בטעם סלוק של אֶת-כְּהֻנַּתם כי יש פסוקים שלומדים זאת במפורש.

וְהָיָה הַקָּרֵב - מרכא טפחא, יתור לרבות, אפשר שמרבה מספר מיני קריבה שזר מזהיר עליהם, אבל יוֹמָת - סלוק, מגביל את המיתה (א) זר חייב מיתה רק על אחת מחמש עבודות תמות (מסיימות סדרה של עבודות) (עיין בבבלי יומא כד, זבחים קטו, רש"י סנה' פב,ב)

ו-רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט,ה"ב. ארבע עבודות תמות. ואפשר כי מהפסוק (במ' קרח יז,כח) קָל הַקָּרֵב וְהַקָּרֵב אֶל-מִשְׁפַּחַת ה' יָמוּת הפסק מבחין בין סוגי הקריבות וזה הביא את חז"ל לדרוש חיוב על (במ' קרח יז, יח) וְעִבְדֵיכֶם עֲבַדְתֶּם מִקְדָּשׁ = עבודה תמה (מסיימת סדרת עבודות).

(ב) הור שיעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים - רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט ה"א. (תורה שלמה [נו])

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוות האמתי – הוללים ק"ט, שם: זעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביר: **מונה** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **זרנא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' ששנויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דנא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שבחלק, השלם והחלק נדרשים; **זרנא סגול** – מוסף מהענין על ענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זרנא קטן** – 2; **זרנא גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונה רביע** – לפחות 4; ... **זרנא קטן** ... **זרנא רביע** – קדמא – סדר קדימות; **זרנא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואלוא** – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיניט), **חלישא קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **חלישא גדולה** = **חלישא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

במדבר ג'יד: פ וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר:

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג-ו בזכות מה יצאו ישראל ממצרים א"ר יהושע בן לוי מפני שצפה הקדוש ברוך הוא שהם עתידין לעשות לו משכן שנאמר (שמות כט) וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ע"מ לשכני בתוכם הוי לא יצאו ישראל ממצרים אלא **בזכות המשכן** (טט - שכפר על ע"ז שעבדו במצרים ולא מלו עצמם) ושבתו של לוי בזכות מה יצאו שמה בזכות אהל מועד יצאו אף הם א"ר יהושע בן לוי לא אלא **בזכות עצמן יצאו** (שעבדו הקב"ה במצרים ומלו עצמם) לפיכך כיון שהוא בא למנות את ישראל בראש הספר הוא מזכיר אהל מועד וציאת מצרים שנאמר (**במ' א,א**) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד** מזכיר מיד **לצאתם מארץ מצרים** להודיעך שלא יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות אהל מועד אבל בני לוי שיצאו בזכות עצמן כיון שהוא בא למנותו אינו מזכיר בפרשתו לא אהל מועד ולא יציאת מצרים הדא הוא דכתיב (**במדבר ג,טו**) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר:**

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה – מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן שתי דרשות (א) ללמד מהשוואה ל- (**במ' א,א**) על זכות הלויים מצד עצמן לעומת שאר עם ישראל שצריך סיוע לזכות. (ב) דרשה שניה היוצאת מפשטה "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" ראה להלן .

במדבר ג,טו: פקד את בני לוי לבית אבתם למשפחתם כל זכר מבן-חדש ומעלה הפקדם:

במדבר ג,טז: וַיַּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֶשֶׁר צִוָּה:

כתב **הכלי יקר** ב- (**במדבר א,מט**) שמה שה' צוה למשה ב- (**במדבר א,מט**) **אֶךְ אֶת-מֹשֶׁה לֹוֹי לֹא תַפְקֹד וְאֶת-רְאִשִׁים לֹא תַשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:** הוא שלא ימנע לבדו. אבל הצווי ב- (**במדבר ג,טו**) הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ' **רש"י** (**ג,טו**) הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכן נאמר: **עַל-פִּי ה'** (ראה תנח" במדבר טז).

לפי הסבר זה (**במדבר א,מט**) **אֶךְ** – מונה, מדגיש, מלמד שבתבנית הטעמים הבאה יש מספר דרשות (א) (**במדבר א,מט**) **אֶת-מֹשֶׁה לֹוֹי לֹא תַפְקֹד** – מהפך פשטא מונה זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפורטו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוו על פקודתם (**במדבר ג,טו**) **פְּקֹד אֶת-בְּנֵי לֹוִי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב- (**במדבר ג,טו**) **עַל-פִּי ה'**

רש"י (**במדבר ג,טו**) **מִבֶּן-חֹדֶשׁ וּמַעְלָה** – משיצא מכלל נפלים הוא נמנה ליקרא 'שומר משמרת הקדש'. אמר רבי יהודה ברבי שלום (ראה תנח" במדבר טז): למד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הבטן, שנאמר: (**במ' פ' כו,טו**) **אֲשֶׁר יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לִלְוֵי מִבְּמִצְרַיִם** – עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה (את יוכבד בת לוי), ונמנית בשבעים נפש; ששאתה מונה חשבונם לא תמצאם אלא שבעים חסר אחד, והיא (יוכבד בת לוי) השלימה את המנין (על אף שהייתה בת פחות מיום וכן פחות מחודש עדיין לא יצא מכלל נפלים).

ליקוטי שיחות – אדמו"ר מ"ש ח"ח עמ' 6 הע' 4 משולב בו הסבר ע"פ תבניות הטעמים. מאי שנא יוכבד שנמנתה מן הבטן עוד לפני שהייתה בת חדש, ממנין בני לוי שהיה מבן חדש מפני שאז "יצא מכלל נפלים"

(**במ' פ' כו,טו**) **יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לִלְוֵי** – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא ממתי אדם יוצא מכלל נפלים והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא. בד"כ כלל רק בן חדש נחשב בודאות כיוצא מכלל נפלים (ומסתעפות מכך הלכות שונות), אבל יוכבד יצאה מכלל נפלים כבר בלידתה.

... ויש לומר על דרך הצחחות: בדרך כלל "אזלינן בתר רובא", ולכן נמנית יוכבד כבר מן הבטן דאין חוששים למיעוט שהן נפלים, משאין כן מנין הלויים היה נוגע לפדיון בכורות.

(לכן הוא מהפך מן הכלל "אזלינן בתר רובא" דבר המרומו בתבנית הטעמים (**במדבר ג'יד**) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה** – מהפך פשטא, **לֵאמֹר** – סלוק כהגבלה על השימוש בכלל "אזלינן בתר רובא" ופועלים לפי)

והכלל הוא "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" (בבא קמא כז,א, רע"ב), ולכן נמנו רק **מִבֶּן-חֹדֶשׁ**, על פי הדוגמא של יוכבד כל בני שבט לוי היו צריכים להחשב שיוצאים מגדר נפל כבר בלידתם. אבל התורה מצוה שלא יהיו שונים משאר ישראל ונמנו רק אלו שיצאו בודאות מחשב נפל, כי הם פדו בגופם בכורי ישראל, והבכורים שנתורו ללא לוי צוו לפדות עצמם בחמשה שקלים. אפשר שלכן (**במדבר ג,טו**) **מִבֶּן-חֹדֶשׁ** של הלויים (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של ענין. לפדיון בכור ישראל הלמוד הוא מ- (**במ' קרח יח,טו**) **וּפְדוּיֹן מִבֶּן-חֹדֶשׁ תַּפְדֶּה, מִבֶּן-חֹדֶשׁ** (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של פדיון הבן.

(**במדבר ג,טו**) **מִבֶּן-חֹדֶשׁ** – מקף כרב-מצב, (א) ע"פ הרא"ש – שהגיע ליום השלושים, וחל חיוב פדיון בכור מיום ל' (ב) יש אומרים בן כ"ט יום (טט – זה אורך חודש לבנה ממוצע) שזה באמצע יום ל' וכדי שלא יהיה ספק בפדיון פודים ביום ל"א. ונוהגים כמצב (ב). **פדיון הבן כהלכתו, רב גדליה אבערלאנדער**, זמן הפדיון על פ' שיעברו עליו כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים בתוך ל' יום. הספרדים פודים בתחילת ל"א, האשכנזים מאחרים בל"א שבודאות עבר את משך חודש לבנה הממוצע.

ועוד כתב **חשוני חמד בכורות מט,ב** ... והנה יעוין בש"ך (שם ס"ק יב) שכתב: שהמנהג לעשות פדיון הבן ביום, מיהו היכא דחל יום ל"א ביום תענית צבור, יש לראות אם הגיע הבן לכ"ט (יום) י"ב (שעות) תשצ"ג (חלקים) שזה זמן חדש לבנה) קודם יום התענית שהוא יום ל', יש לפדותו ביום ל' אחר כ"ט י"ב תשצ"ג [ואפשר לומר דמשום סעודה לחוד לא מקדמינן לפדות ביום ל'], ואם לאו אז יש לפדותו בליל ל"א של יום התענית, אבל אין לפדותו ביום התענית

ועוד כתב רא"ש **מסכת ברכות פרק ב** ... ראייה בכורות (דף מט א) גבי פדיון הבן כל ששה ל' יום באדם אינו נפל דכתיב (**במ' קרח יח,טו**) **וּפְדוּיֹן מִבֶּן-חֹדֶשׁ תַּפְדֶּה** ואיבעיא לן יום שלשים כלפני שלשים או כלאחר שלשים ומסקינן (הגמרא) ד(באור ל') יום שלשים (הוא כבר נחשב כבן-חדש ואביו חייב בפדיונו גם אם ח"ו ימות ביום ל') כלאחר שלשים לחומרא ואמרינן עלה התם **ולענין אבל** אינו כן אלא יום שלשים כלפני שלשים דקי"ל הלכה כדברי המיקל באבל.

במדבר ג,טז: וַיַּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֶשֶׁר צִוָּה:

וַיַּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא המפקד והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא, או אינם מצטרפים. **תורה שלמה [צו]** בשם **מדרש גדול** מנאן וחלקן למשמרות, טט - וכל משמר פועל בזמנו היחודי לו, ואם פעלו במקביל היו להם מקומות שמירה יחודיים. ואח"כ התחלקו לשוערים ומשוררים ואין שיער עושה תפקיד משורר וגם הפוך.

במדבר ג,כה: ומשמרת בני-ג'רשון באהל מועד המשכן והאהל מכהו ומסך פתח אהל מועד:

ראה **במדבר נשא ד,כה: [וְנִשְׂאוּ אֶת-יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-מִסְךְ פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד: מִכְסֵהוּ** – זקף-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייאת דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון היה של עורות אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו' **ראב"ע (כה) ומכסה התחש אשר-עליו**, - אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו,יד**). ויש אומרים ששני המכסים היו דבקים.

מִכְסֵהוּ – זקף-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפי' ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר ל) כי במצוותך האמנתי – הלהים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **מצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, **רבוי**; **דרגא** – מצרף; **תביר** – מחלק, **ממעט**, **לא ממש**; **טפחא** = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – כד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, **1**; **זקף-קטן** – **2**; **זקף-גדול** – **3**; **רביע** – **4**; **מונח רביעי** – לפחות **4**; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **תראט** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פוז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

- במדבר ב:** יהודה [ד] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **ארבעה ושבעים אלף** – דרגא תביר טפחא **ושש מאות**: – מרכא סלוק
יששכר [ו] **וצבאו ופקדיהו** – טפחא אתנה **ארבעה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא **וארבע מאות**: – מרכא סלוק
זבולון [ח] **וצבאו ופקדיהו** – טפחא אתנה **שבעה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא **וארבע מאות**: – מרכא סלוק
ראובן [יא] **וצבאו ופקדיהו** – טפחא אתנה **ששה וארבעים אלף** – דרגא תביר טפחא **וחמש מאות**: – מרכא סלוק
שמעון [יג] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **תשעה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא **ושלש מאות**: – מרכא סלוק
גד [טו] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **חמשה וארבעים אלף** מהפך פשטא זקף-קטן **ושש מאות וחמשים**: – מרכא טפחא סלוק
אפרים [יט] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **ארבעים אלף** מרכא טפחא **וחמש מאות**: – מרכא סלוק
מנשה [כא] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **שנים ושלשים אלף** – דרגא תביר טפחא **ומאתים**: – סלוק
בנימין [כג] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **חמשה ושלשים אלף** – דרגא תביר טפחא **וארבע מאות**: – מרכא סלוק
דן [כו] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **שנים ושלשים אלף** – דרגא תביר טפחא **ושבע מאות**: – מרכא סלוק
אשר [כח] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **אחד וארבעים אלף** – דרגא תביר טפחא **וחמש מאות**: – מרכא סלוק
נפתלי [ל] **וצבאו ופקדיהם** – טפחא אתנה **ששה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא **וארבע מאות**: – מרכא סלוק

תבנית הטעמים **טפחא אתנה בראש פסוק** היא כמו תבנית **(דב' וא' וד')** **שָׁמַע יִשְׂרָאֵל** – טפחא אתנה ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:
אפשר מרמז שכולם לבס לא-ל אחד. כ- **(בבלי פסחים נו,א)** ... אמרו לו בניו: **(דב' וא' וד')** **שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד**: אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד - כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.
תבנית טעמים המרמזת על שמע ישראל בפתחת המסעות בספר במדבר וכן בפר' מסעי לגה, – מט: בסיוע המסעות במדבר.

תבנית הטעמים **דרגא תביר טפחא** כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא והשווים בהלכה או בנוגע לנושא, או מצטרפים. אפשר כהסברים:
(א) פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א (במ' אה), ו**אלה שמות האנשים אשר נעמדו אתכם אתם עיקר להם. לראובן אליצור בן-שדיאור**: וגו' עד לנפתלי אחירע בן עינן. אין אתה מוצא השבטים נמנין בכל מקום שוין אלא פעם מקדים זה ופעם מקדים זה ללמדך שכלם שוין לפני הקדוש ברוך הוא וכן הוא אומר **(בר' ויחי מט,ב)** **כל-אלה שבטי ישראל שנים עשר** (ב) שבמניין כל המנויים שווים, וזה רומז לעצם הנשמה, שבה אין הבדל בין יהודי אחד למשנהו **(ליקוטי שיחות אדמו"ר ממ"ש)** (ג) ועוד בדרך הדרש על **(בבלי ביצה ג,ב)** כל דבר שבמנין, אפילו בדרבנן לא בטיל, וכל שכן בדאורייתא. אחרי שדבר נמנה הוא מקבל חיזוק ולא בטל, ומתוך חיבתם של ישראל לפני הקב"ה בחר למנותם, וכך נקבע במדבר מספר נשמות בני ישראל למעלה משש מאות אלף נשמות כלליות והן מתקיימות לעד, אף שהם מיעוט בין האומות. (מרכב מליקוטי שיחות, ובאוצר החכמה: מלכי בקדש ע' לג, דאשויים ופירושים ע' 120, רנו ליעקב שמחה ע' 43)

תבנית מיוחדת לגד [יד] ומשה גד ונשיא לבני גד אלכסר בן-רעואל: [טו] **וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות וחמשים**:
ברוב השבטים מנין השבט כמו [יא] **ששה וארבעים אלף** ... [יג] **תשעה וחמשים אלף** בתבנית טעמים דרגא תביר טפחא, אבל מנין שבט גד [טו] **חמשה וארבעים אלף** בתבנית טעמים מהפך פשטא זקף-קטן, מהפך מפשט הענין אפשר כפ' **כלי יקר** שגד מצד המשפט היה צריך לילך עם עם ישראל אבל מצד צדקתו הלך בראש החלוק ובעונה.
כלי יקר במדבר ב,ג ... וכן גד היה בעל צדקה שנאמר בו **(דב' בר' לג,א)** **צדקת ה' עשה ומשפטיו עם-ישראל**: רצה לומר כי משפטיו דהיינו על פי שורת המשפט לא היה צריך לילך כי אם עם ישראל ולא בראש החלוק ועל צד הצדקה הלך לפניו כצדקת ה' ההולך לפני מחנה ישראל, וכדי שלא תאמר שמא מחמת גובה לבם הלכו בראש תלמוד לומר **(בר' ויחי מט,ט)** **גד גדוד יגדו ויהא יגד עקב**: הגדוד הלך בעונה כעקב זה המורה על גדר העונה שנאמר **(משלי כב,ד)** **עקב עונה יראת ה'**:
ועוד יש להעיר שב-**תיב"ע** תרגם לכל שבט על נשיאו ... ורבא דהנה ממני על חילות שבטא ... אבל בשמעון ... ורבא לבני שמעון שלמלא בן צור ישיב: נשיא בלי מנוי על לא על חילו ולא על שבטו. ותפקיד שבט ראובן ושבט גד לכפר על שבט שמעון. ואפשר שגד מכפר במיוחד בגלל צדקה ומשפט שהם נחלת חלקו.

תבנית מיוחדת לאפרים המסמל גדולה. אפשר כי משום כך המספר ארבעים אלף של אפרים מסמל גדולה בשירת דבורה ובכל קבוץ של ישראל שבוודאי יש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים שמעשיהם הטובים הם כתרס ורומח להגן על ישראל.
[יח] דגל מתנה אפרים לצבאתם ומה ונשיא לבני אפרים אלישע בן-עמיהוד: [יט] **וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות** **(שופטים ה,ח)** **יבחרו אלהים חדשים אז לחם שערים מגן אם-יראה ורמח בארבעים אלף בישראל**:
פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א ... זהו שאמר יעקב **(בר' ויחי מח,ט)** **ונוצאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם-הוא והנה-לעם וגם-הוא יגדל ואילם אחיו הקטן יגדל ממנו ורצו ינהה קלא-הגוים**: שפקודי בני אפרים **ארבעים אלף וחמש מאות** ופקודי בני מנשה **שנים ושלשים אלף ומאתים**. **ובגדולה מתחילין מן הגדול**.
ילקוט שמעוני שופטים רמז נ מכאן אמרו ארבעים אלף מישראל שנתקבצו ויצאו למלחמה נשענים עליהם כמי שהוא תפוס מגן ותריס, שנאמר **(שופטים ה,ח)** **מגן אם-יראה ורמח בארבעים אלף בישראל**:
אוהב ישראל ליקוטים ליקוטים ... אך כוונת חכמינו ז"ל הוא על כללות מעשיהם הטובים של ששים רבוא ישראל יצטרפו והיו שלשים צדיקים כאברהם ממש. והנה ס' רבוא כשנחלק אותם לשלשים חלקים נגד שלשים צדיקים יפול על צדיק אחד **עשרים אלפים**. וזהו **(שופטים ה,ח)** **מגן אם-יראה ורמח בארבעים אלף בישראל**. כי בהתקבצות ארבעים נעשה שני צדיקים ממש כאברהם, ויהיה הנס ככפל ולא יצטרכו לא למגן להגן ולא לכלי זיין להכות את האויבים עד כאן דברי הגאון ז"ל. וזהו ממש דברי התנא דבי אליהו, שהיה קשה לו גם כן למה דוקא **ארבעים אלף**. לכך אמר מכאן **ארבעים אלף** מישראל שנתקבצו יחד ויש ביניהם זוג אחד, כלומר בודאי יש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים על כח כללות מעשיהם הטובים אם כן בודאי לא יהיו צדיקים שוב לא למגן להגן על עצמם ולא לרומח להכות האויבים. ודו"ק:

אמנם **ילקוט שמעוני ו-אוהב ישראל** ע"פ תנא דבי אליהו מפרשים ע"פ ספר שופטים אבל כ-**לקח טוב** בגדולה מתחילים מן הגדול אפשר שמספר האלפים של בני אפרים **ארבעים אלף** במדבר הוא המלמד באמצעות תבנית הטעמים **(במ' ב,ט)** **ארבעים אלף** – מרכא טפחא, = **(שופטים ה,ח)** **בארבעים אלף** – מרכא טפחא, בשני הכתובים תפקידה כעין יתור לרבות הגדולה ושני הצדיקים שהם כתרס ורומח להגן על ישראל.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המרקה והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרקה = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרקה טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרקה תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרקה טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקה סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקה-קטן – 2; זקה-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקה-קטן ... זקה-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשייט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

1.5 במדבר א,א (התשע"ה)

במדבר א,א:

וידבר ה' אל-משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנת השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר: דעת זקנים מבעלי התוספות (ב) שאו את-ראש וכו' אמר הרב בכור שור כי ע"י בקע לגלגלת דכי תשא נודע כללם דכל ישראל ביחד דכתיב התם לשש מאות (אלף) וכאן מצינו לכל שבט ושבט דגל בפני עצמו שנאמר למשפחתם לבית אבותם וגו' • טט - אולי באחד - תלישא-קטנה ירמו לשיעור הכסף שבו מנאם במנין הראשון, ולמחיצה בין השבטים

במדבר א,י: לבני יוסף לאפרים אלישמע בן-עמיהוד למנשה נמלאל בן-פדהצור:

יוסף לאפרים - זקה-קטן זקה-גדול

גיל 156 + 361 = 517 עולה קנ"ו שס"א עולה תקי"ז,

אוצר הרב י"ר פאלוך זצ"ל 517 שרז"י זכ"ר מרי"ם, מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה, ומצדיק"י הרבי"ם, שבע"ה מלכ"ם (שבסוף פ' וישלח) הפרש מתקע"ו 517 – 576 = 59 עולה נ"ט ראה (במדבר שלח-לך יב,ב) ונאמר לך פאנו, פאנו עולה נ"ט, כגון נ"ט פעמים בתורה, תבנית הטעמים דרגא מונח רביע הקשורה לתיקון שבירת הכלים ותיקון חטא אדם הראשון. שבירת הכלים מרומזת בגי' הכתוב יוסף לאפרים – עולה גי' שבע"ה מלכ"ם. אלו אורות דתוהו שנפלו בשבירת הכלים, בין היתר בשלוש הקליפות הטמאות, ובני אפרים פרצו ממצרים למדבר קודם זמן הגאולה שלפני ה', בניסיון לתקנם ומתו רבים ביניהם, ויש הלומדים כי אלו הם המוזכרים בחזון העצמות היבשות. תשובה מבקשת מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה ואז הועלו הניצוצות הקדושה שהיו בשלוש הקליפות הטמאות.

במדבר א,טז: אלה קריאי קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם:

אלה – יתיב בתפקיד דווקא כך, כמו שנדרש ב-במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח ... אף על פי שסתמן הכתוב בא ונתן סימניהן ואתה יודע מי הם נאמר להלן (במ' א,טז) אלה קריאי קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם: (זי) ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות: ונאמר כאן (במ' קרח טז,ב) נשיאי עדה קראי מועד אנשייכם: רוצה לומר שבקורח לא רצה הכתוב לבייש את קרואי העדה הידועים מפר' במדבר ולכן סתמן אבל נתן סימנים מיהם ומזה אתה למד מה היה גודל ההמרדה שעשה קורח.

קרואי העדה – מונח זקה-קטן כשני לימודים, אמנם אברבנאל מנה שלושה לימודים שנכנסים במשמעות אחת של "חשיבות". אבל

פענח רזא לומד שני ענינים (טט – א) חשיבות (טט – ב) וקדושה

אברבנאל במדבר א והנה קרא את הנשיאים קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל שהם שלש' תוארים לפי שמג' בחינות בחר השם שיעמדו בהם עם משה בשעת המנין. הא' לפי שאלה היו קריאי קרואי העדה לכל דבר חשיבות שבעדה. ולכן היה ראוי שיהיה המנין בפניהם. הב' מפני שהמנין הזה היה יסוד חלוקת הארץ שתהיה ליוצאי מצרים ולכן אמר נשיאי מטות אבותם שבעבור זה יכינו וישיירו נחלות אבותיהם לבניהם. וכן אמר איש ראש לבית אבותיו הוא. והג' מפני צורך המלחמה שהיו הנשיאים ההם שרי אלפים הממונים על הלוחמים.

פענח רזא במדבר פרשת במדבר אלה קרואי העדה, קריאי כתיב קרואי קרי, לומר שכל הקרואים לעדה ראויים ל' דברות ולהיות שרי עשרות (ול"ג בשביל שאלו מיוחדים וקרואים לכל דבר (טט – א) חשיבות (טט – ב) וקדושה של עדה שהוא עשרה, לכן נקטעה וי"ו של קרואי ונעשית יו"ד (קריאי) שנקראים לכל קדושת קהל ועדה,

במדבר ב,כה - ל:

ס [כה] דגל מתנה גון צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי: [כו] וצבאו ופקדיהם שנים וששים אלף ושבע מאות: [כז] והחגים עליו משה אשר ונשיא לבני אשר פגעאל בן-עקרן: [כח] וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלף וחמש מאות: [כט] ומשה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחירע בן-עייגן: [ל] וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות: [לא] כל-הפקדים למתנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות ואחרונה יסעו לדגליהם: פ

דן בן בלהה נולד כי (בר' ויצא ל,א) "ותקנא רחל באחותה (לאה)" ואף על פי שנתקנאה במצוות ומעשיה הטובים, בכל זאת הייתה לזה השפעה שלילית כי בפנימיות הלב, בלי שתרגיש, היה בזה קנאה של צרת עין (אוסרי לגפן – יב,ב הרב יהודה שינפלד, ע' קפו, אוה"ח ע' 194). על כן נתנה את בלהה ליעקב ונולד דן, ובגלל קנאת העין היו בדת נחשלים וכמו נושאי הזהב שלעתיד לבוא יעשו ממנו פסל מיכה ושעשן הקרבנות שעשו לו נראה בשילה. אפשר שלכך מרמז שם נשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי, בגלל שיש בשבטו עושי מעשה עמי (סדר שמו עמי שדי, מקדים עמי לשם "ש-די" ולא כמו בראובן שדי אור) נחשלי אמונה. לכן שם נשיא לבני דן אחיעזר כמבקש עזרת אחיו למחנהו אשר ונפתלי לחזק בני דן באמונה ה'. שבט אשר הוא בן שפחת לאה זילפה, אבל הם חזקים באמונה ומבני אשר השיאו למלכות ולכהונה. ונשיא לבני אשר פגעאל בן-עקרן. פגעאל מלשון "ויפגע המקום ההוא" ו-"אל תפגע בי" שרש "פגע" במשמע תפילה. פירוש שם נשיא אשר מתפלל אל א-ל על דן ראש מחנהו אשר יש בו בן-עקרן (כמו מיכה שמה הוציאו מהבוץ של הבניה במצרים). ועל בן-עקרן אשר נולד מקצת קנאה – צרת עין, בלתי מורגשת של רחל המרומז בשם נשיא לבני נפתלי אחירע בן-עייגן האומר אחי דן יש בו בן-עקרן מפני שהוא בן-עייגן בן שנולד בגלל "ותקנא רחל באחותה (לאה)" קנאת – צרת עין.

שפתי כהן – ד: מרדכי הכהן מצפת ע' 10 (אוצר החכמה) ...

דגל מחנה דן צפונה נגד מחנה גבריאאל, ולפי שהוא דין לזה הוא לצד צפון לסתום פי הצפוני שלא יערער עליהם, והיה מאסף לכל המחנות ומנהיגם בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן, וכן תמצא במנין האלפים מאת אלף ושבעה וחמשים אלף סי' זק"ן (טט: ק – 100, ג – 50, ז – 7), והנשיא שלו אחיעזר שעוזר לאחיו, והחונים עליו מטה אשר, ששברכו משה יהי רצוני אחיו, ומטה נפתלי שברכו משה שבע רצון ומלא ברכת ה', ולפי שהעמיד ירבעם עגל בדת והחשיך העולם לזה היה דגל דן אשר נפתלי סי"ת נרי, לומר שיאיר לו חשכו ...

תפארת ציון <על התורה> ע' כד (כו) (אוצר החכמה) והחונים עליו מטה אשר וגו'. במדרש שם פירש הטעם על מה שאמר ונפתלי מקומם בדגל דן, על שדן הי' עלול להתמוטט מדרך האור, שע"כ העמיד ירבעם את העגלים בדת, ולכן הי' דגלו בצפון דמשם בא החושך לעולם. ע"ז הסמך השי"ת אצלו את אשר, שהי' השמן בחלקו שהוא מקור האור להאיר עליו, ואת נפתלי שהוא שבע רצון החושך לעולם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **זרנא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **זרנא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זרנא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, ו; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ...; **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר תחמים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עירייה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עירייה. שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

ומלא ברכת ה', דבזכותו יתפרנס ג"כ שבת דן.
פתח אהל, הרב דוד אביחצירא ע"ט (אוצר החכמה) ... סימן זק"ן אלף ע"ד אין זקן אלא שקנה חכמה ... ושש מאות לעו' ששה סדרי משנה ...

אור תורה, רב הולצשטוק מאיר, ע' לד (אוצר החכמה) ... ונ"ל החשבון עפמ"ש בפסחים (דף צ"ד) ברייתא מצרים ד' מאות פרסה ... וכוש ששים פעמים עולה תשע מאות ושים ריבוא והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי דהיינו בריבוע עשרים וארבעה אלף פרסי על עשרים וארבעה אלף פרסי ...

היכל רחל – נוה רחל: הרב וולפוביץ רפאל ע' קו (אוצר החכמה) ... מחנה דן במאסף סובל התקפות אויבים, ובידיהם ע"ז והמקלל בן בת שבת דן, והוא מסמל את דור הגאולה (ושם בן דן חשים – אותיות משי"ח) של מאבק על שיבת ציון (מלת וינצו) עם אויבים ומתבוללים

נקודות הכסף – ה: הרב בינג'ן יחזקאל ע' 362 – 364 (אוצר החכמה) ... בפנימיות התורה
במדבר ב, לא: קל-הפקדים למחנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחריה יסעו לדגליהם: פ

תבנית סכום מחנה דן שונה (**במדבר ב, לא**) **קל-הפקדים למחנה דן** – פשטא מונח זקף-קטן
מאת אלף – מונח רביע

ושבעה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים עם הלכה או ענין שווה לפרטיה בקשר לנושא, ו/או מצטרפים בקשר לנושא. כגון (א) פ' **שפתי כהן – ד**: ... וכן תמצא במנין האלפים **מאת אלף ושבעה וחמשים אלף** סי' זק"ן (ט: ק – 100, נ – 50, ז – 7), צירוף מספרי האלפים לרמזו לעזרת מחנה דן בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן (ב) פ' **אור תורה** והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי

ושש מאות – מונח אתנה
לאחריה יסעו לדגליהם – מרכא טפחא סלוק.

אפשר שבמחנה דן יש חלוקה לשתי קבוצות. קבוצה אחת – שבת דן, קבוצה שניה השבטים אשר ונפתלי. אפשר שהשוויון הוא רק לגבי שבת דן שבו העבירו הזהב לפסל מיכה.

במדבר א, מט:

אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:

כתב **הכלי יקר** ב-(**במדבר א, מט**) שמה שה' צוה למשה ב-(**במדבר א, מט**) **אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:** הוא שלא ימנם לבדו. אבל הצווי ב-(**במדבר ג, טו**) הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ' **רש"י** (**ג, טו**) הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכך נאמר: **על-פי ה'** (ראה תנח"י במדבר טז).

לפי הסבר זה (**במדבר א, מט**) **אך** – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש לימודים אחדים שבכל אחד שתי דרשות. **אך** – מונח, דרך (א) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפשטו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוה על פקודתם (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-(**במדבר ג, טו**) **על-פי ה'**

אך – מונח, דרך (ב) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, כפ' **רש"י** (אפשר ע"פ במדבר רבה פ"א, סימן יא, יב וכן ב"ב קכא)
רש"י במדבר א, מט אך את-מטה לוי לא תפקד – (טט – א, כפשוטו) כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר, (טט – ב יוצא מפשטו, היות וכתב **ראשם לא תשא** היה במשמע שאינם ראויים לגדולה, בא ללמד שזה כדי להצילם) צפה הקדוש ברוך הוא שעתידה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל. בב"ר פ"א, א, סימן יא: כיון שלא היו מעורבים במנין בני ישראל האחרים, אין הם בגזרה אחרי המרגלים שנאמר (**במ' שלח יז, כט**) **במדבר הנה ופלו פגריכם וכל-פקדיכם לכל-מספרכם מגו עשרים שנה ומעלה אשר תלינתם עלי:**

במדבר רבה פ"א במדבר פ"א, סימן יא ... ולכך אף בלשון שכתוב בהן בישראל (**במ' א, ב**) **שאו את-ראשם כל-ענת בני-ישראל** לא נאמר בהן אלא (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי**. טט – בב"ר שם למד כי לשון שאו ראש יש לה משמעות של גדולה כמו שפתר יוסף לשר המשקים (**בר' וישב מג, י**) **ישא פרעה את-ראשו וקשיבו עלי-כנף וגם משמעות של הסרת הראש, אם לא יזכו ימותו כלם כמה דתימא (**בר' וישב מג, י**) ישא פרעה את-ראשו מעליה ומלה אותה על-עצ** (כמו שפתר יוסף לשר האופים)

במדבר א, נב: ותנו בני ישראל איש על-מחנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:

במדבר א, נג: ותלויים יתנו סביב למשכן העדת ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשו: פ
במדבר רבה (וילנא) פ"א במדבר פ"א א ושנאן המקום (ללויים) להיות גזברין שלו ולא תאמר שלא יגעו בו ישראל בשעת מסעות אלא אף בשעת המחנות לא יקרבו אליו אלא בני לוי הה"ד (**במ' א, נב**) **ותנו בני ישראל איש על-מחנהו וגו' (**במ' א, נג**) ותלויים יתנו סביב למשכן העדת**, ולמה אני מזהירן שירחיקו ישראל עצמן מן המשכן כדי שלא יהיה קצף עליהן שאינן ראויין להתקרב אצלו הה"ד (**במ' א, נג**) **ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל** אבל הלויים הם ישמרוהו הה"ד (**במ' א, נג**) **ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: (**במ' א, נג**) ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשו: פ** (סימן פרשה פתוחה כרמו) שרחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללוי' לחנות סביב למשכן.

ליקוטי שיחות – כח ע' 1 **האדמו"ר ממ"ש** רש"י רומז שיש שלבים בקצף (א) אם לא נשמור **המחיצות** בין מחנה ישראל ולמחנה לוייה – יהיה קצף, אבל אין הכרח שזה יתבטא בפועל ממש, בעונש; (ב) אם נעשה מעשה של פריצת **המחיצות**, "שיכנסו זרים בעבודתם" – יהיה קצף בפועל.
ככל – תלשא בתפקיד מחיצה לכתוב לפניו שגם הלויים וגם כל אחד משבטי בני ישראל שמרו **המחיצות** למנוע פריצתן כדי שלא יפגעו מהתקרבות למשכן.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: שם המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מינוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

1.6 במדבר א,א (התשע"ו)

במדבר ג'יב: וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל-בְּכוֹר פֶּטֶר רַחֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם:

נדון ב-**וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו-1 דרגא מונח רביע. תבניות המלמדות על התיקון שהיה בבחירת הלוויים לעבודת הקודש במשכן ובמקדש במקום הבכורים שהשתתפו במעשה העגל.

רש"י ג'יב וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי - **וַאֲנִי** מהיכן זכיתי בהן **מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** שיהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי? על ידי הבכורות

זכיתי בהם ולקחתים תמורתם; **לפי שהיתה העבודה בככורות, וכשחטאו בעגל נפסלו. והלוויים, שלא עבדו עבודה זרה, נבחרו תחתיהם.**

רש"י (במ' בהע' ח"ז), כ"י ל' כל-בכור - שלי היו הבכורות בקו הדין (טט: מידת גבורה, ראה שם משמואל), שהגנתי עליהם בין בכורי מצרים ולקחתי אותם לי **עד שטעו בעגל; ועכשיו: (במ' בהע' ח"ז), וַאֲשֶׁה אֶת-הַלְוִיִּם.** (טט: מידת גבורה, ראה שם משמואל)

(במ' בהע' ח"ז), כ"י ל' כל-בכור **בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל** ובקמה **כִּיּוֹם הַכֹּתִי כְלִבְכוֹר בְּאַרְצָן מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי אֹתָם לִי:** **(י"ח) וַאֲשֶׁה אֶת-הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל-בְּכוֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:**

שם משמואל שמות פרשת תרומה ... הכוונה שיהי המשכן גשמי מקום להשראת השכינה הוא תיקון למעשה העגל, והוא בכלל לתקן מה שנפגמו כחטא אדם הראשון כל ארבעת היסודות שירדו פלאים עד שנמשכו מהם ארבעה כחות רעים מקור מוצא לארבע המלכיות המתנגדים למלכות שמים, (טט: ע"פ **[צרור המור ויקרא פרשת אחרי מות]** ומקור לכל הטומאות) והמשכן מקום השראת כבוד ה' בהתגלות:

והנה בוזה"ק (קכ"ט ב) דבריאת העולם היתה מסטרא דימינא והמשכן מסטרא דשמאלא וע"כ כתיב זהב ברישא. ואף דהמשכן כולו רצוף אהבה, הגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהוא **כעין הלוויים שהם מסטרא דשמאלא** (טט: מידת גבורה) ועיקר עבודתם היתה בשיר שהיא דביקות ברשפי אש שלהבתי, עכ"ד.

צרור המור ויקרא פרשת אחרי מות ... ולפי שידוע שאעפ"י שנתבסס העולם ונתכפר חטאתו. הטומאה והזיבה שנמשכו ממנו בסבת חטאתו כבר נתפשטו בעולם. וראוי לעם הקדש גאולי ה' להזהר ולהשמר מהם. סמך מיד ענין הטומאה והנגעים והזיבה והנדה והטהרה. והתיקון הראוי לטמאים בקרבנות וברחיצה ובטיהול. ולפי שלטהרת אלו הטומאות וכפרת אלו העונות. ובפרט עון העגל שנתחבר עם חטא אדם הראשון. צריך כפרה כוללת. להודיע לכל בני העולם איך הקדוש ברוך הוא השרה שכניתו ביניהם וכפר להם עונם ועון העגל.

מסקנה מדבריו על בני אהרן נדב ואביהוא שלא ידעו לחבר האהל לאחד. אהל מועד צריך להיות "לחברה אחד". וזה **תפקיד הלוויים, שהם מצד גבורה לשמור על כל חלקיו ולחברו לאחד** ואז אהל מועד ואח"כ בית המקדש מעמיד את העולם כולו בשלימות ומתקן חטא אדם הראשון והטא העגל.

וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו-1 דרגא מונח רביע **וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים מונח רביע, בתפקיד כעין יצא מן הכלל ללמד על הכלל או על עצמו. אפשר כי כאן מלמד על הכלל כולו. הלוויים הם שלוחי ה' במקום הבכורות, ותפקידם (א) לשמור על שלימות אהל מועד והמקדש ו-ב) ע"י עבודתם בשיר הם מביאים לתיקון לכל אחד מיישראל ולכל אדם מחטא אדם הראשון. וזה מביא אותנו לתפקיד תבנית הטעמים השניה **הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – דרגא מונח רביע בתפקיד תיקון חטא אדם הראשון, תיקון יצר הרע, כפרתו ומניעתו, כאן תיקון להשתתפות הבכורות במעשה העגל, ותיקון לכל אדם.

במדבר ג'יב: כִּי לִי כָל-בְּכוֹר

כִּיּוֹם הַכֹּתִי כְלִבְכוֹר בְּאַרְצָן מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאַהֲרָם עַד-בְּהֵמָה לִי יְהִי אֲנִי ה': פ

כִּי לִי כָל-בְּכוֹר - מונח זרקא סגול, בתפקיד הוספה על הענין ממין הענין, כאן תוספת על הבכור

(א) **תוספת של קדושה** ע"פ **[ספורנו]** הבכורות של ישראל הוקדשו ע"י ה' שיהיו אסורים בעבודת הדיוט וע"י כך ניצלו ממכת מדינה (ב) **תוספת של פדיון** ע"פ **[ראב"ע]** **לִי יְהִי** טעמו - לי הם ולי יהיו, כי כל בכור מאדם יפדה, וכן כל בכור בהמה הטמאה:

כִּיּוֹם - תלישא-קטנה

(א) אפשר רמז לשיעור כאן זמן מדויק של חצות הלילה בו היכה ה' כל בכור בארץ מצרים

(ב) אפשר רמז לאבחנה (ענין של מחיצה) בין טיפת בכור לטיפת שאינו בכור

במדבר ג'כה: ומשמרת בני-ג'רשון באהל מועד המשכן והאהל מכסהו ומסֹדֶה פתח אהל מועד:

ראה **במדבר נשא ד,כה:**

וְנִשְׂאוּ אֶת-יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד מְכֻסְּהוּ וּמְסֻדָּה וְאֶת-מִסְדֵּה פֶתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

מְכֻסְּהוּ - זקא-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייתא דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון היה של עורות אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו'

ראב"ע (כה) ומכסה התחש אֶשֶׁר-עָלָיו, - אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו,יד**). ויש אומרים ששני המכסים היו דבקים.

מְכֻסְּהוּ - זקא-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפי' ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו

דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעם המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור. מחיצה, עיריה, שגגה. שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיו לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

במדבר ג'לא – לג:

[לא] ומשמרתם הארץ והשליחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמסך וכל עבדתו:

[לב] ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן-אתרן הפתח פקדת שמרי משמרת הקדש:

[לג] למררי משפחת המחלי ומשפחת המושי אלה הם משפחת מררי:

(במדבר ג'לא) הארץ והשליחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש - פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים, והמסך - קדמא זקף-קטן במלה

אחת, כעין מוקדם והוא מאוחר בענין. פ'רש"י והמסך היא הפרכת. אפשר שתבנית הטעמים מלמדת שהיא הראשונה שמורידים אותה ומכסים בה את ארון העדות, כהכנה לנסיעה, והיא האחרונה שמחזירים למקומה בסיום הקמת המשכן.

ראה קדמא זקף-קטן במלה אחת

(במדבר ג'לב) פקדת - זקף-גדול, בתפקיד שלוש פ'רש"י (במדבר ג'לב) ונשיא נשיאי הלוי - ממונה על כולם. ועל מה היא נשיאותו?

פקדת שמרי משמרת - על ידו היא פקודת כולם. ראה המשך (במדבר ד'טז)

(במדבר ג'לב) למררי משפחת המחלי - זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין שנוי גדול בסדר הטבעי.

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג ... (במדבר ג'לב) למררי משפחת המחלי הרי שמנה הכתוב בבני מררי שלא מת אחד

מהן והעמידו משפחות ופקודיהם במספר כל זכר וגו' הרי הודיע מנינן ... (בבב"ר נאמר כי הארון היה מכלה בהם בני קהת, ולא מצאתי הסבר למיעוט בבני גרשון)

ראה זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים

המשך להסבר שלבני מררי היה שנוי גדול בסדר הטבעי. פקודתם קרשי המשכן עמודים ועמודי החצר. אפשר אלו מרמזים לאחריית דבר בראשיתו. האדנים נושאים המשכן ועמודי החצר מלמטה. היתדות תקועות בקרקע ליצב עמודי החצר והקלעים. העמודים נושאים מלמעלה יריעות המשכן וקלעי החצר. אלו הכלים הכבדים שבמשכן ובדרך טבעית מתישים כוחו של אדם.

[לד] ופקדיהם במספר כל-זכר מן-חדש ומעלה ששת אלפים ומאתים: [לה] ונשיא בית-אב למשפחת מררי

צוריאל בן-אביחיל על ירך המשכן יחננו צפנה: [לו] ופקדת משמרת בני מררי קרשי המשכן ובריתיו ועמיתו

ואדניו וכל-כליו וכל עבדתו: [לז] ועמיה החצר קביב ואדניהם ויתרתם ומיתריהם:

במדבר ג'לח: והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו ואהרן ובניו

שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל

והקר הקרב יומת:

והחנים לפני המשכן - מונח מונח פור

קדמה לפני אהל-מועד ו - מונח תרסא קדמא פסק

אהל-מועד ו מזרחה - קדמא ואולא

משחו ואהרן ובניו - מונח פסק מונח רביע

בבלי תמיד כה,ב מתני': בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בית אבטינס, בית הניצוץ, בית המוקד. בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות - הרובים שומרים שם, בית המוקד כיפה, ובית הגדול היה, מוקף רובדין של אבן - זקני בית אב ישנים שם, ומפתחות העזרה בידם. פרחי כהונה איש כסתו בארץ. לא היו ישנים בבגדי קדש, אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם, ומתכסין בכסות עצמן. אירע קרי לאחד מהן - יוצא והולך לו [בבלי תמיד כו,א] במסיבה ההולכת לו תחת הבירה, ונרות דולקין מכאן ומכאן, עד שהוא מגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם, ובית הכסא של כבוד, זה היה כבודו: מצאו נעול - יודע שיש שם אדם, פתוח - בידוע שאין שם אדם. ירד וטבל, עלה ונסתפג, ונתחמם כנגד המדורה, בא וישב לו אצל אחיו הכהנים, עד שהיו שערים נפתחים יוצא והולך לו. מי שהוא רוצה לתרום את המזבח, משכים וטובל עד שלא יבא הממונה. וכי באיזה שעה בא הממונה - לא כל העתים שוות. פעמים שהוא בא מקרות הגבר, או סמוך לו מלפניו או מאחוריו. הממונה בא ודפק עליהן, והן פתחו לו, אמר להן: מי שטבל - יבא ויפסו. הפיסו מי שזכה - זכה בו.

גמ'. מנא ה"מ? אמר אביי: אמר קרא **(במדבר ג'לח) והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל**. אמרי: אין, שימור בעלמא אשכתן דבעי כהנים ולוים שימור, מיהו מתניתין קתני, **בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש והלויים בעשרים וא'** מקום ואילו קרא - כהנים ולוים בהדי הדדי כתיב! אמרי: הכי קאמר, **והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו והדר ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש**, אהרן - **בחד מקום**, ובניו - **בשני מקומות**, ממאי - מדכתיב **והחנים** וכתיב **שמרים**, חונים לחוד, ושומרים לחוד. אימא כולהו בחד מקום לחודיה! לא ס"ד, מה משה - בחד מקום לחודיה, אף אהרן ובניו - בחד מקום לחודיה. רב אשי אמר מסיפיה דקרא: **(במדבר ג'לח) שמרים משמרת ... למשמרת:**

בעל הטורים - יש פסיק בין משחו ואהרן לומר משה במקום אחד (טט) ופרש"י בתמיד כי משירת משה מקישים לשמירת כהנים במקום נוסף על שמירת אהרן, ומקום שמירת בניו) ואהרן ובניו במקום אחד לבד. אבל משנה וגמ' [בבלי תמיד כה - כ] מחלקים גם בין אהרן ובניו וכך מתקבלים שלושה מקומות שמירת הכהנים.

טט - **קדמה לפני אהל-מועד** | - מונח תלישא-קטנה קדמא פסק - מונח תלישא בכעין שני תפקידי תלישא, אפשר כי מרמוז לשתי מחיצות, אהל מועד מחיצה לעצמו,

משחו - מונח פסק (מונח לגרמיה) משה מחיצה לעצמו, **ואהרן ובניו** - מונח רביע מחיצה לעצמם, הפסק מדגיש הבדל משמעותי בין הכתוב מימינו וכתוב בשמאלו. אבל תבנית טעמים זאת עשויה להיות מופע של מידת כתוב סדור שנחלק ויש דרשה לקריאה עם פסק ויש דרשה לקריאה ללא פסק. קריאה ללא פסק מלמדת על שלוש מקומות שמירת הכהנים, קריאה עם פסק מלמדת על משה כלוי וממנו על שמירת הלויים כנגד מקומות שמירת הכהנים.

ב"ה המשך נמצא.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טוטר"ל) כי במצוות האמנותי – ההלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשט – מוציא מפשט; מרכא = מרדף, רבוי; דרגא – מוציא ממש; מרכא = מרדף; תברך – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תברך מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק 1 – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.**

1.7 במדבר א,א (התשע"ז)

במדבר א,כא: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה רְאוּבֵן שְׁשֵׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

הקשר בין מעשה בראשית והקומה השלימה של ששים רבוא בני ישראל וקבלת עול מלכות שמים האחידה בפרשת במדבר. תבנית הטעמים טפחא מונח אתנה בראש פסוק במעשה בראשית (בר' א,א) **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים** וב-(שמ' יתרו כב) **אָזְכִּיר ה' אֱלֹהֵיךָ** בטעם תחתון, והקשר לקומה השלימה של בני ישראל המתבטאה בתבנית הטעמים האחידה של (במ' א,כא) **פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה רְאוּבֵן** (וכן אותה תבנית בשאר י"א השבטים האחרים) בתבנית הטעמים טפחא מונח אתנה בראש פסוק. וכן תבנית הטעמים טפחא אתנה בראש פסוק בהצהרת האמונה (דב' וא' וד) **שָׁמַע יִשְׂרָאֵל** והקשר לקבלת עול מלכות שמים האחידה ע"י כל י"ב שבטי יה, כפי שמתבטאה בתבנית הטעמים האחידה של (במ' ב,ד) **וַצַּבָּא וּפְקֻדֵיהֶם** (ביהודה וכן אותה תבנית בשאר י"א שבטים) בתבנית הטעמים טפחא אתנה בראש פסוק. בתפילת שחרית קוראים קריאת שמע עטורים בתפילין כהבעת קבלת עול מלכות שמים. אפשר שכאן מרמז שכלל ישראל מקבלים עול מלכות שמים וזה המשך לרעיון זה המרומז בפתיחת ספר במדבר בס"ת (א,א) **מִצְרַיִם לְאַמֵּר** (א,ב) **שָׂאוּ אֶת** – ס"ת מר"ו, ובר"ת (א,ב) **שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ** – רא"ש כרמז להנחת תפילין של ראש המעידה שמר"ו קוני עלי (בשם ראמ"פ).

המקורות הבאים מצביעים על אפשרות להטעמה רעיונית המקשרת בין מעשה בראשית ובין המספר ששים רבוא שהוא קומה שלמה של בני ישראל באחידות מ"ב שבטי ישראל. וכן הצהרת האמונה בקבלת עול מלכות שמים באחידות מ"ב שבטי ישראל.

ישעיהו מ,כו: שְׂאוּ-מַרְוִים עֵינֵיכֶם וְרֹאוּ מִי-בְרָא אֱלֹהֵי הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא מֶרֶב אוֹנִים וְאַמְרִין לַח אִישׁ לֹא נַעֲדָר: ס

[ילקוט שמעוני תורה פרשת שמות [המתחיל ברמז קסב]] ... שמותיקן נאים ומעשיהם נאים אלו השבטים ראובן שמעון מונה מספר לכוכבים אלו השבטים, מה הכוכבים כשיוצאין יוצאין בשמות שנאמר (ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם ונכנסין במנין שנא' לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא, כך השבטים כשנכנסו למצרים כתיב בשבעים נפש ירדו אבותיך, וכשיצאו [יצאון] בשש מאות אלף (שמות רבה וילנא) פרשת ויקהל פרשה מח]

(ישעיה מ,כו) שְׂאוּ-מַרְוִים עֵינֵיכֶם וְרֹאוּ מִי-בְרָא אֱלֹהֵי הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ, ובזכות מי הם עומדים בזכות (שמות א,א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות (דב' וא' ד,מה) **אֵלֶּה הָעֵדוֹת וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפְטִים**, וזהו פ' [רש"י] השני ל-(בר' א,א) **בְּרֵאשִׁית בְּרָא** – אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) **רֵאשִׁית דְּרָכָו**, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב,ג) **רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ**.

(ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא, וכתוב אחד אומר (תה' קמז,ד) **מוֹנֵה מִסְפָּר לְכֻלָּם שְׁמוֹת יְקָרָא**: כיצד יתיקינו שני כתובים אלו, אלא כשהקב"ה מבקש לקרותם כאחד הוא קורא לכלם שם אחד, וכשהוא קורא לכל אחד ואחד בשמו הוא קורא אותו מיכאל גבריאל, לכך נאמר לכלם שמות יקרא, אין לי אלא למעלן מנין אף למטן שנאמר (שם ויקהל לה,ל) **רָאָה יְקָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלָּל**.

[זוהר - הקדמה דף ב,א] (ההקדמה לספר זוהר מקשרת בין מספר ששים רבוא של בני ישראל לבין מעשה בראשית) א"ר שמעון מכאן ולהלאה שלימו דקרא דכתיב **(ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם**, תרין דרגין אינון (יש שתי מדרגות בינה עולם הנסתר) ועלמות (עולם הנגלה)) דאצטריך למהוי רשים (מסוימין ומפורסמין) כל חד מנייהו, חד דא דאתמר מ"ה, וחד מ"י, דא עלאה ודא תתאה, דא עלאה רשים ואמר **(ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צַבָּאָם**, הווא דאשתמודע ולית כוותיה, כגוונא דא המוציא לחם מן הארץ המוציא הווא דאשתמודע דא דרגא תתאה (המלכות) וכלא חד (ופירוש אחד לשני הפסוקים, כמו שהמלכות מוציא לחם מן הארץ כן הבינה היא המוציא), **בְּמִסְפָּר** (צבאם) שתין רבוא (ששים רבוא) אינון (כל קצה מו"ק דו"א כולל מעשר ועשר מעשר עד ששים רבוא) דקיימין כחדא (בסוד האהדות) ואפיקו חילין לזינייהו דלית לון חשבנא (נ"א כגוונא דא), **לְכֻלָּם** בין אינון שתין בין כל חילין דילהון **בְּשֵׁם יְקָרָא**, מאי **בְּשֵׁם יְקָרָא**, אי תימא (אם תאמר) דקרא לון בשמהתהון, לאו הכי הוא (אין הדבר כך) דאם כן בשמו מבעי ליה, אלא בזמנא דדרגא דא לא סליק בשמא (לעילא) ואקרי מ"י לא אוליד ולא אפיק טמירין לזיניה אף על גב דכלהו הוו טמירין ביה (אע"פ שכולם נסתרים בה), כיון דברא אלה ואסתלק בשמיה ואקרי אלהים כדן בחילא דשמא דא אפיק לון בשלימו ודא הוא **בְּשֵׁם יְקָרָא** בההוא שם דיליה קרא ואפיק כל זינא וזינא לאתקיימא בשלימותיה כגוונא דא (שמות ל"א) ראה קראתי בשם, אדכרנא שמי לאתקיימא בצלאל על קיום אשלמותיה, **(ישעיה מ,כו) מֶרֶב אוֹנִים**, מאי **מֶרֶב אוֹנִים**, דא (פקודי רל"א ב) ריש דרגין דסליקו ביה כל רעותין ואסתלקו ביה **[זוהר - הקדמה דף ב,ב]** בארז סתים וְאַמְרִין כ"ח דא רוא דעלמא עלאה דאסתלק בשם אלהים כדקאמרן, **(ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר** מאינון שתין רבוא (ששים רבוא) דאפיק בחילא דשמא, ובגין ד-**(ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר** בכל אתר דמיתו ישראל ואתענשו בחובביהו אתמנון ולא אעדר מאינון (בכל מקום שמתו ישראל ונענשו בחטאייהם, נמנו ולא נעדר מאלו) (קנ"א ז, שמות כ"ב א) שתין רבוא (ששים רבוא) אפילו חד בגין למהוי כלא דיוקנא חדא (כי ששים ששים רבוא מהוה פרצוף אחד – היינו שלימות עם הו"ק דו"א הנקרא גם כן ישראל) כמה ד- **(ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר** (בעליונים) אָנֹכִי לֹא נַעֲדָר לַתָּא (בתחתונים, כמו שלא חסר בחינה אחת מהו"ק דו"א, כך לא חסר אף איש אחד מהששים רבוא):

(הזוהר סגר הענין של ששים רבוא ופתח בענין) בראשית רב המנונא סבא אמר אשכחן אתוון בהפוכא, בי"ת בקדמיתא ולבתר, ב' בקדמיתא היינו בראשית, ברא ולבתר, אל"ף בקדמיתא ולבתר, אל"ף בקדמיתא היינו אלהים, את לבתר,

הקומה השלימה של ששים רבוא בני ישראל בתבנית טעמים אחידה טפחא מונח אתנה בראש פסוק

187. במדבר א,כא: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה רְאוּבֵן שְׁשֵׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

188. במדבר א,כג: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה שְׁמֵעוֹן תְּשַׁעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ

189. במדבר א,כה: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה גַד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ

190. במדבר א,כז: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וּשְׁבַעִים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת: פ

191. במדבר א,כט: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה יִשְׂשַׁכָּר אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ

192. במדבר א,לא: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ

193. במדבר א,לג: פְּקֻדֵיהֶם לַמַּטֵּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ד"ל) כי במצוותו האמנותי – תהלים ק"ט, שם: המקרא התורה שבעל פה, התש"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק I – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקר-קטן – 2; זקר-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקר-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

- 194. במדבר א,לה: **פקדיהם למטה מנשה שנים ושלשים אלף ומאות:** פ
- 195. במדבר א,לו: **פקדיהם למטה בנימן חמשה ושלשים אלף וארבע מאות:** פ
- 196. במדבר א,לט: **פקדיהם למטה דן שנים ושלשים אלף ושבע מאות:** פ
- 197. במדבר א,מא: **פקדיהם למטה אשר אחד וארבעים אלף וחמש מאות:** פ
- 198. במדבר א,מג: **פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלף וארבע מאות:** פ
- 199. במדבר א,מז: **והלוים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם:** פ
- 200. במדבר א,נב: **והנו בני ישראל איש על-מתנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:**
- 201. במדבר א,נד: **ונעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשר:** פ

בדוק פסוק הסיכום בתבנית דרגא תבר טפחא

קבלת עול מלכות שמים בתבנית טעמים אחידה טפחא אתנח בראש פסוק

- 202. במדבר ב,ד: **ויצבאו ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ושש מאות:**
- 203. במדבר ב,ו: **ויצבאו ופקדיהם ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות:**
- 204. במדבר ב,ז: **מטה ונשיא לבני ויבילו אליאב בן-חזקיהו:**
- 205. במדבר ב,ח: **ויצבאו ופקדיהם שבעה וחמשים אלף וארבע מאות:**
- 206. במדבר ב,יא: **ויצבאו ופקדיהם ששה וארבעים אלף וחמש מאות:**
- 207. במדבר ב,יג: **ויצבאו ופקדיהם תשעה וחמשים אלף ושלש מאות:**
- 208. במדבר ב,יד: **ומטה גד ונשיא לבני גד אליסר בן-דעואל:**
- 209. במדבר ב,טו: **ויצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות וחמשים:**
- 210. במדבר ב,יט: **ויצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות:**
- 211. במדבר ב,כ: **ועלו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה ומליאל בן-פרהצור:**
- 212. במדבר ב,כא: **ויצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ומאות:**
- 213. במדבר ב,כב: **ומטה בנימן ונשיא לבני בנימן אכיהן בן-דעני:**
- 214. במדבר ב,כג: **ויצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות:**
- 215. במדבר ב,כו: **ויצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ושבע מאות:**
- 216. במדבר ב,כז: **ויצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלף וחמש מאות:**
- 217. במדבר ב,כט: **ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחיקע בן-דעין:**
- 218. במדבר ב,ל: **ויצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות:**
- 219. במדבר ב,לד: **ונעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשר:** פ

בדוק פסוק הסיכום בתבנית דרגא תבר טפחא

(במדבר א,כא) ששה וארבעים אלף – דרגא תבר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורה לנושא מסוים, שעל כל אחד חל אותו ענין או הלכה. אבל גד ואפרים שונים מהעשרה האחרים, ובמנשה שני קטן בסוף. **(במדבר א,כא) וחמש מאות** – מרכא סלוק, רבוי הגבלות?

לגבי הנושא מצאנו פרשנויות אחדות שכולם משמע קבוצת פרטים שעל כל אחד חל אותו ענין או הלכה. לאור החיים הנושא הוא יחוסין. **[אור החיים] (במ' א,יח,כ)** (יח) ואת כל העדה וגו' באחד לחודש. יודיע הכתוב כי ביום עצמו נקהלו היהודים על הדבר, והדבר יגיד שכל אחד היה לו יחוסו אצלו בלא טורח הראיה והעדיות, גם שבו ביום הוכרו היחוסין של כולן, והוא אומר ויתילדו סמוך למאמר באחד לחודש וגו':

ויתילדו וגו'. כתב רש"י ז"ל הביאו ספר יחוסיהן ועידי חזקת לידתן כל אחד ואחד להתיחס על השבט. והשיג רמב"ן כי לא היו צריכין לכל זה עד כאן. ואולי כי הוצרכו לחזקת לידה למיחוש ממזר שמכיר אביו, והכרת ממזרתו תהיה מהלידה, וצריך להביא חזקת לידה פירוש שנולד בכשרות, וזולת זה יוכל הממזר לומר ספר יחוסין עד יעקב אשר הודיעתו אמו:

(במ' א,יח,כ) כל יצא צבא. אמר הכתוב כן בכל פרטי המספר, לומר שלא היה אחד מכל הבאים לכלל המספר שלא היה ראוי לצאת בצבא אלא כולן גבורי כח, והוא אומר כל פירוש כל אחד מהם יוצא צבא. וזה נס שאינו באומות שאי אפשר שלא ימצא בכלל המספרים שלהם אחד שאינו ראוי לצאת בצבא:

ל-**[מנחה חדשה – בראשית, שמות הרב איפרגאן יעקב, הקדמה ע' 18 אוצר החכמה ע' 52]** (מחכמי תאודאנת, נכתב בשנת השע"ט (1619) הנושא הוא כנגד כל נשיא ומנין כל שבט נמצא מלאך ממונה על מנין מקביל של מלאכים, וכל קבוצת מלאכים כזאת נמצאת כנגד מקום כל שבט סביב המשכן. כגון כנגד נשיא ראובן נמצא המלאך מיכאל וכנגד המנין **(א,כא) ששה וארבעים אלף וחמש מאות** נמצאים **ששה וארבעים אלף וחמש מאות** מלאכים וכשם שראובן חונה מדרום למשכן כך קבוצת המלאכים הזאת חונה מדרום לכסא הכבוד.

ל-**[ח' תורה, פרח שושנה, במדבר הרב קריספין יעיש, ע' יא, אוצר החכמה] הנושא** הוא התבטלות ישראל לה' **(במ' א,יח,כ) כל יצא צבא** ס"ת גימטריא לב. ירמוז שישאל כשיוצאין למלחמה מכוונין לבם על אביהם שכשמים כדי להצילם ולהושיעם ואין סומכין על גבורתם, וזה כונת הרמז ס"ת לב. ומ"ש **יצא צבא** ולא אמר יוצא חיל לרמוז שהם דומים לצבא השמים שהם חיים וקיימים לעד לעולם ודו"ק.

ל-**[ח' תורה, במדבר היכל הברכה אוצר החכמה ע' 16]** הנושא הוא שבה וחביבות כל אחד מישראל **(א,כא) פקדיהם** חסר ואו להורות שכל המספר והפקדים נכללין בחד במקום אשר לא ימד ולא יספר. היינו כמו שמרמות תבנית הטעמים שעל כל הפרטים חל אותו ענין. חביבות ישראל לפני ה' וענין לשבח ולפאר את ישראל בשירה לפני ה' נמצא ב-**(במ' בהע' ח,יט)** בלימוד המסביר הזכרת חמש פעמים "בני ישראל" בפסוק.

ל-**[רחובות נהר, הרב טננבוים זאב וולף, אוצר החכמה ע' 748]** הנושא הוא שכל שבט יתן מחלקו ללויים היינו כמו שמרמות תבנית הטעמים שעל כל הפרטים חל אותו ענין.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוות האמתי – ההלים ק"ט, שם: המקרא התורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תברך – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששניה לגול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטיה; מרכא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפיטיה; תברך מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקא – בר"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.8 במדבר א,א (התשע"ח) (בהשתתפות נחלת יעקב)

במדבר א,ז: **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמֹתַי:** הפסוק כרמז לאזכרת שמות ה' וכינויו.

(וי' אמר כד,טז) **וַיִּקַּח שְׁמֵיהֶם מוֹת יִמְלֵת רְגוּם יִרְגְּמוּבָי כַּל־הַעֲדָה כַּגֵּר כַּאֲזָרְחָה בְּנִקְבוֹת־שֵׁם יִמְלֵת:**

[בבלי סנהדרין נה, ב] [משנה סנהדרין פ"ז, מ"ה]. המגדף אינו חייב עד שיפרש השם (טט): הגמרא מבררת איך היא עבירת הגדוף ובתוך כך מה זה מפרש השם.) וגו'

[בבלי סנהדרין נו, א] גמרא. תנא: עד שיברך שם בשם. מנהני מילי? – אמר שמואל: דאמר קרא (וי' אמר כד,טז) וַיִּקַּח שְׁמֵיהֶם וגו' בְּנִקְבוֹת־שֵׁם יִמְלֵת: מהכפילות נקב ובנקבו משמע שאין המקלל חייב עד שיקלל שם בשם). ממאי דהאי (טט: מניין שמלת) נקב לישנא

דברוכי (טט: לשון קללה) הוא – דכתיב (במ' בלק נגה) **מִה אֶקַּב לֹא קָבָה אֵל ...**

(טט: הגמרא מבררת משמעויות אחרות למלת נוקב ומעלה את האפשרות הבאה) אימא פרושי שמיה הוא **[מתיבתא ביאור הגמרא (=מב"ה)]:** שמא נאמר שמלת נוקב פירושה אמירת שם השם באותיותיו, אבל ראה ילקוט ביאורים), דכתיב (במ' א,יז) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים**

הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמֹתַי: (מב"ה: האנשים שפירשו שמותם קודם לכן, ולפי זה משמע מלת "נוקב" היינו הזכרת שם השם. ולמה שאמר שמואל וַיִּקַּח שְׁמֵיהֶם שהזכיר באופן האסור ובאה התורה לחייבו מיתה) (המשך הגמרא) ואזהרתיה מהכא (טט: התורה הזהירה על אזכרה

אסורה) (דב' וא' ויג) **אֶת־הֵ' אֶלְהֵיךָ תִּירָא** (טט: או (דב' עקב יב) **אֶת־הֵ' אֶלְהֵיךָ תִּירָא**)! – (טט: הגמרא דוחה ואומרת) אי אפשר לפרש במשמעות של אזכרת השם כי לא מתקמים שני תנאים) חדא – דבעינא שם בשם וליכא (טט: במגדף צריך להיות נוסח ששם אחד ישפיע משהו שלילי על שם אחר

(כגון יכה יוסי את יוסי) ובאזכרה (כגון יזכיר יוסי את יוסי) אין דבר שלילי, ובפסוק (במ' א,יז) אין שלילה). ועוד: **הוּא ליה** (הפסוק **אֶת־הֵ' אֶלְהֵיךָ תִּירָא**) **אזהרת עשה, ואזהרת עשה לא שמה אזהרה (ולכן אין מיתה אם עוברים על העשה, והסבר שנוקב פירושו אזכרה בלבד נדחה).**

ב-[מתיבתא ילקוט ביאורים] ד"ה שמפרש אותיותיו או שקוראו ככתבו, כתב שלרש"י מפרש אותיות השם ולא שקורא השם ככתבו. אבל ה-[רמב"ם ספר המצוות מצות עשה ד] פירש שמזכיר השם לבדו בלא לברכו ... והעון בזה שעוב היראה, כי מיראת השם שלא יזכר שמו

לבטלה. וכתב ב-[יד דוד] שנפרש שנוקב הוא הקורא ככתבו ולא שמפרש אותיותיו.

המגדף תנא [רמב"ם עבודה זרה פ"ב, ה"ז] ואלו הן דיני המגדף, אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם (טט: כמו נוסח המשנה סנה' פ"ז, מ"ה) **המיוחד של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נוי"ן יו"ד** ויברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים שנאמר (וי' אמר כד,טז)

וַיִּקַּח שְׁמֵיהֶם על השם המיוחד חייב סקילה ועל שאר הכינויים באזכרה, ויש מי שמפרש שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל.

נענין שוב בפסוק שהביאה הגמרא (במ' א,יז) **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמֹתַי:**

אמנם הגמרא דחתה את הלימוד שמשמעות מלת **נָקְבוּ** זה אזכרה בלבד לענין פרשת מגדף, אבל מוצע לומר שבפסוק יש רמזים לפסק של הרמב"ם בהלכות מגדף. הכתוב (במ' א,יז) **אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמֹתַי** מלמד שיש מקום לומר ש"נָקְבוּ" משמעו גם ש-שמים פורש - **הזוכר**

כב- (במ' א,ה – טו). זהו המשל והנמשל בא ללמד על שמות מפורשים של השם (טט: כמו נוסח המשנה סנה' פ"ז, מ"ה) וכינויים לשמו.

טעמי הכתוב (במ' א,יז) **אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה** – יתיב מונח זקא-קטן, זקא-קטן מרמז לשני לימודים בפשט (כי אין כאן תבנית טעמים מהפך פשטא). טעם יתיב במלת **אֶת** בתפקיד דווקא כך, בדיוק כך ירמז על אמירת שם השם המיוחד וזקא-קטן ירמז לפסק הרמב"ם

לחזיב המגדף בשם הוי"ה ובשם אדנות (טט: כמו נוסח המשנה סנה' פ"ז, מ"ה).

(במ' א,יז) **אֲשֶׁר נָקְבוּ** – מרכא טפחא, בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב וזה ירמז לפסק הרמב"ם שהחזיב בסקילה יבוא כאשר "יברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים"

טעם טפחא של מלת **נָקְבוּ** פועל גם בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו מלת **בְשֵׁמֹתַי** ומההגבלה המגיעה מטעם סלוק של מלה זאת. **בְשֵׁמֹתַי** – סלוק כמגביל. (א) הגבלה לשמות הלא נמחקים (ב) כשיטת הרמב"ם שחייב רק על קריאת השם ככתבו ולא בפירוש אותיותיו או הגייתם אות אות כפירוש רש"י.

ומה שפסק הרמב"ם " ועל שאר הכינויים באזכרה " אפשר שמרומז בטעם מונח של מלת (במ' א,יז) **הָאֲנָשִׁים** בתפקיד רבוי מצב ביניים.

לפי המשך הגמרא בנכרים מתקיים "נוקב" במשמע אזכרה בלבד באופן האסור והמביאה למיתה.

[בבלי סנהדרין נו, א] ורבי יצחק נפחא אליבא דרבנן, האי (וי' אמר כד,טז) כַּגֵּר כַּאֲזָרְחָה, מאי עביד ליה? – גר ואזרח - הוא דבעינן שם בשם, אבל נכרי - לא בעינן שם בשם. (טט: ומביאה למיתה).

במדבר א,ז: **וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמֹתַי:**

ראה **במדבר א,טז: שם** למדנו על **קְרוֹאֵי הַעֲדָה** (א) לכל ענין של חשיבות וביניהם ירושת הארץ (ב) לקדושה (ג) למנהיגות במלחמה **[התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יז – יח) וַיִּקַּח מֹשֶׁה, ספר שמשנה נדרו לקיים מצות ה' תכף ביום הציווי, אם במה שלקח י"ב הנשיאים אם**

במה שהקהילו את כל העדה וכ"ז היו באחד לחדש השני ביום הציווי, (במ' א,יח) **וַיִּתְּנֵם לְיָדוֹ שִׁכְ"א** ברר את יחוסו והתחילו מן משפחות התחתונות ועלו למעלה עד **(במ' א,יח) בֵּית אֲבֹתָם** ולכן אמר למשפחותם לבית אבותם (טט: למשל (במ' א,ב) **לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (במ' א,ב)**

לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם ועוד 15 פסוקים במ"א, ובמ"ד (ד) כמ"ש בפ' בא (ס' י"ז) (טט: לא מצאנו כזה תוכן פ' בא) וכן קיים שני התנאים שיהיו **(במ' א,ב) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת** וגם **(במ' א,ב) לְלִגְלִילָתָם** כנ"ל, וכ"ז התחילו באותו יום ומובן מעצמו שכ"ז לא נגמר ביום אחד, ולכן אמר:

[התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יט) וַיִּפְקְדוּם בְּמִדְבַּר סִינַי, ר"ל שבעשרים יום שחננו עדיין במדבר סיני נגמר המנין, והנה בתחילה התעסקו במנין ואחר שגמרו המנין התחילו שנית לסדרם לפי הדגלים ולסדר הצבא תחת שרי האלפים והמאות כמ"ש **(במ' א,ג) תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבָּאתָם** ועז"א **(במ' א,ט) וַיִּפְקְדוּם** שזה נקרא פקידה כנ"ל, וכ"ז נגמר במדבר סיני קודם שנסעו משם:

(במ' א,יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה – מרכא טפחא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב. אפשר שקבוצת הפרטים אלו הפעולות שמשעה עשה מיד משנצטוו ע"ה ה'. טעם מלת **מֹשֶׁה** – טפחא בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו מלמד מטעם אתנה של מלת

אֶהְרֶן בתפקיד הגבלה, שלקח "אהרן" עמו כדי שלא יעשה הכל על דעת עצמו אלא בהתיעצות ושיקול דעת עם "אהרן" שהוא כהן שוחר שלום וחסד.

הפעולות שעשה משה ע"פ **[התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יז – יח) (א) נדרו לקיים מצות ה' תכף ביום הציווי (ב) לקח י"ב הנשיאים**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי מצוותו האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששנויה לגזול, יתור רבות, מכל מקום; דרגא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקב – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף השלישי; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, צבנת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיניט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

אם במה שהקהילו את כל העדה (ג) (במ' א,יח) ויתגלדו שכי'א (טט: מהנשיאים) ברר את יחוסו של כל אחד משבטו, (במ' א,יז) ויגקח משה – (סלוק) מרכא טפחא כעין לימוד סמוכים (מידה כ"א מל"ב מידות מדבר שחבירו (כאן (במ' א,טז) הכתוב לפניו) מלמד עליו), רוצה לומר בענין ברור היחוס. פסוק (במ' א,טז) מלמד על נשיאי מפות אבותם היינו אנשים בעלי יחוס מבורר. אפשר שמושה הדגים בירור היחוס על עצמו ועל אהרן וזאת עוד הגבלה הבאה מטעם אתנה של (במ' א,יז) אהרן. ואח"כ ביררו היחוס של נשיאי מפות אבותם ואח"כ הנשיאים בעזרת משה ואהרן ביררו, כל אחד בשבטו, שיתקיימו בו (במ' א,טז) במספר שמות וגם (במ' א,טז) לגלגלם.

במדבר א,יח: ואת כל-העדה הקהילו באהר לחדש השני ויתגלדו על-משפחתם לבית אבתם במספר שמות מן עשרים שנה ומעלה לגלגלם:

(במ' א,יח) ואת כל-העדה – קדמא ואולא, רמז לכעין לימוד בכלל ופרט בנושא האם מונים מניסן או מתשרי. והדבר מבורר לפי כל-העדה – מקף כרב-משמע "כל-העדה" (א) במנין לפי ניסן (ב) במנין לפי תשרי. והדרשה מוכיחה שבמנין לפי תשרי. [במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה א,יז] (במ' א,מ) ויהי כלהפקדים שש-מאות אלה ושלש מאות אלה ושלש מאות וקמשים: את מוצא המנין הזה שוה למנין שנמנו ישראל במלאכת המשכן ... וכשבא למנותן בשנה שנייה באחד לחדש השני הוא מוצא אותן יתירים ושלש מאות וקמשים וקמשים ואין אנו יודעים אלו היתירים אם מונה להם עשרים מראש חדש ניסן של שנה שנייה ליציאתם ממצרים או מונה להם עשרים מראש השנה שהוא ראש חודש תשרי והוא שנה ראשונה ליציאתם ממצרים ... ואם אתה אומר שלא מנו לאותן שיצאו ממצרים שהיו פחות מכן עשרים לא מנו להם עשרים שנה עד חדש ניסן של שנה שנייה אם כן את מוצא בשקלים יתירים ושלש מאות אלה וקמשים יתירים אלא מה יש לך לומר מתשרי מנו להם עשרים שהוא ראש השנה לברייתו של אדם הראשון, ולכך כלל החשבון כך, להודיענו שהרי נכנסו חדש אחד בשנה שנייה לצאתם ממצרים ולא נתוספו אותן של עשרים שנה במנינם על אותן שנתנו לאדני המשכן לומר לך שאין מונין להן מניסן אלא מתשרי.

(במ' א,יח) ויתגלדו על-משפחתם לבית אבתם – נברר מה מלמד טעם מקף של על-משפחתם. (בבלי נזיר מט,א) נאמר בכהן גדול (וי' אמר כא,יא) ועל כל-נפשית מת לא יבא לאביו ולאמו לא ישמא:

(וי' אמר כא,יא) לאביו ולאמו למה לי? צריכי, דאי כתב (טט: רק) אביו, הוה אמינא היינו טעמא דלא מיטמא ליה (טט: הסיבה שכ"ג לא נטמא לאביו המת), משום דחזקה בעלמא הוא (טט: כי זאת חזקה שהוא אביו אבל אין ודאות מלאה שהוא אביו), אבל אמו דידיעין דילידתיה ליטמא להו (טט: שזאת ידיעה ברורה שילדה אותו שיטמא לה); ואי כתב רחמנא (טט: רק) אמו, הוה אמינא אמו לא ליטמא לה, (טט: מפני) דלאו אזיל זרעה בתרה (טט: שלענין יחוס לשבט לא הולכים אחרי האם), אבל אביו, כיון דאמר מר: (במ' א,ב) למשפחתם לבית אבתם (טט: הולך אחר אביו) - אימא ליטמא ליה (טט: אז אולי יטמא לו), קא משמע לן (טט: שלא יטמא לא לאביו ולא לאמו). [בבלי בבא בתרא קט,ב] ... אמר רבא, אמר קרא: (במ' פ' כז,יא) ממשפחתו וירש אתה (היבם ביבמו אשת אחיו המת (אח מאב) יורש נחלתו) - משפחת אב קרויה משפחה, משפחת אם אינה קרויה משפחה, דכתיב: (במ' א,ב) למשפחתם לבית אבתם. היות וכתוב כאן ויתגלדו – ולכל אחד יש אב ואם, אז משפחה תהיה לפי האב וגם לפי האם. כגון בדיון על כהן גדול שמת אביו או מתה אמו. אפשר כי תפקיד המקף של על-משפחתם – מברר בין (א) משפחה לפי האב; (ב) משפחה לפי האם. והתורה מלמדת כאן שלבית אבותם למחנות השבטים ולירושת הארץ ולירושות בכלל, יבום ועוד הולכים לפי משפחת האב בלבד. הברירור הנרמז מטעם מקף עוזר להבנת הלימוד הבא בב"ר.

[בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ז] יעקב איש כפר נבוראי הורה בצור מותר למול בנה של עבודת כוכבים בשבת, שמע רבי חגי שלח ליה תא לקי (טט: אתה חייב ללקות) אמר (טט: ענה לו) בר נש דאמר מלתא דאורייתא לקי (טט: אדם שאמר דבר תורה ילקה?), א"ל (טט: רבי חגי) ומן היא דאורייתא (?) א"ל (יעקב, המקור שלי) (במ' א,יח) ויתגלדו על-משפחתם לבית אבתם משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה, א"ל (טט: רבי חגי) לא הורית טב, אמר ליה (יעקב) ומנין את מודע לי, אמר ליה (טט: רבי חגי) רביע (רבוץ – שב) ואנא מודע לך, אמר (טט: רבי חגי) אם אתי בר עבודת כוכבים לגבך ויאמר לך אנא בעי מתעבדה יהודי (טט: אם יבוא עעכו"מ אליך ויבקש לעשותו יהודי היינו ברית מילה) על מנת למגורה ביומא דשבתא או ביומא דכיפוריא (טט: בתנאי שהברית מילה יבוצע בשבת או ביוה"כ), (טט: האם) מחללין אותו עליו(?), והלא אין מחללין שבת ויום הכפורים אלא על בנה של בת ישראלית בלבד, אמר ליה (יעקב) ומנין לך(?) (טט: אמר רבי חגי) מן הדא, דכתיב (עזרא יג) ועתה נכרת-בְּרִית לְאֶלְהֵינוּ הַלְוִיָּים הַנְּזֻלִים הַמְּבַעֲצֵת אֲדָנֵי הַסְּרָדִים בְּמִצְרַיִם אֲלֵהֵינוּ וְכַתְּוֶה עֲשֵׂהָ: אמר ליה (יעקב) רבי ומן הקבלה (מדברי סופרים) אתה מלקני, אמר ליה (טט: רבי חגי) והכתיב תמן וְכַתְּוֶה עֲשֵׂהָ: (דברי קבלה הם כתורה), אמר ליה (יעקב) מאיזו תורה(?), אמר ליה (טט: רבי חגי) מן ההוא דאמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחאי (דב' וא' ז,ג) וְלֹא תַחֲתֹמֶן בָּם בְּמִקְדָּשׁ לֹא-תַחֲתֹמֶן לְבָנָו וְכַתּוּב לֹא-תַחֲתֹמֶן לְבָנָו: מפני מה (דב' וא' ז,ד) כִּי-יִסֹר אֶת-בְּנֵי מִאֲחֵרָי, בֶּנֶךָ הַבָּא מִיִּשְׂרָאֵלִית קְרוּי בֶּנֶךָ וְאֵין בֶּנֶךָ הַבָּא מִן עֹבֵדֵת כּוֹכָבִים קְרוּי בֶּנֶךָ, אמר ליה (יעקב) חבוט חבוטך דהיא טבא בקולטא ורופף רופףך דהיא טבא באולפנא (טט: חבוט מכתך שהיא טובה) ... ודבריך הטובים בלימוד.

(במ' א,יח) ויתגלדו על-משפחתם – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, אפשר שמוסיף על בני ישראל מאב ואם עברים, את ילדי בת ישראל מהנכרי. אבל לענין בית אב אין הם בין הנמנים במנין והמחנות של השבטים, ואין הם יורשי נחלה בארץ.

במדבר א,ג: וחנו בני ישראל איש על-מחנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:

וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – טפחא מונח אתנה, תבנית (שמ' יתרו כב) אנכי ה' א-לקיך בטעם תחתון, הניח עם כוננת יחוד. קריאה בשבת לפני מתן תורה. ואיש על-דגלו [רש"י] (פירש הפשט) כמו שהדגלים סדורים בספר זה, שלשה שבטים לכל דגל. אפשר כי תבנית הטעמים של איש על-מחנהו ואיש על-דגלו – דרגא תבר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא שעל כל אחד חלה אותה הלכה או מצטרפים, קשורה להסבר ל-(במ' א,ג) ככל – תלשא בתפקיד מחיצה לכתוב לפניו שגם הלוויים וגם כל אחד משבטי בני ישראל שמרו המחיצות למנוע פריצתן כדי שלא יפגעו מהתקרבות למשכן. על-מחנהו ואיש על-דגלו – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא שעליהם לא חלה הלכה מסוימת. אפשר שמרמז ל- [משנה מידות פ"ד,מ"ה] ... ולולין היו פתוחין בעליה לבית קדש הקדשים שבהן היו משלשלין את האומנים בתיבות כדי שלא יזונו עיניהן מבית קדשי הקדשים: האומנים הצריכים לתקן בבית המקדש, המותרים להיכנס לעזרה, לקדש ולקדש הקדשים עם הגבלות. ודיון ב-[רידב"ז ירושלמי סנה' פ"א,ה"ג (וילנא) ז,ב] בימי עזרא א"ר אבואה איתפלגון ר"י ורשב"ל חד אמר בונין ואח"כ מקדישין והאחר אמר מקדישין ואח"כ בונים. ולראשון צריך להקים מחיצות כדי שהאומנים יוכלו לבנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרבי; דרנא – מוציא; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשייף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, וצנת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

1.9 במדבר א,א (התשע"ט)

במדבר ד,ג: מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל-בָּא לִצְבָא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאַהֲל מוֹעֵד:

במדבר ד,ד: זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קְהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים:

(במ' ד,ג) מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה – קדמא מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים, מהפך פשטא מרמז שלפחות אחד מן הלימודים יוצא מפשט הכתוב העוסק בלויים בני קהת ומלמד על כהנים בני קהת כנלמד ב- **(במ' ד,ד) זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קְהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים:** **(במ' ד,ד) בְּנֵי-קְהָת** – מקף בורר בין בני קהת שמהם כהנים ומהם לויים **[במדבר רבה (וילנא) במדבר פ' ד] מתוך בני לוי שמכל בני לוי לא חשובים כבני קהת ומהם כהנים ולויים**, וכאן בשלב (א) באים כהנים (שהם מבני קהת) ומכסים את כלי המשכן כנאמר ב- **(במ' ד,ה) ובשלב (ב) באים הלויים (שהם מבני קהת) ונושאים את הכלים**. מזה נבוא ללמוד שגם כהנים הנכנסים לאהל מועד צריכים להיות בני שלושים שנה.

ועתה יובן טעם קדמא במלת **מִבְּנֵי** המלמד שקודם ל- **שְׁלֹשִׁים שָׁנָה** לא יבוא כהן לעבוד באהל מועד, כנלמד ב- **[במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג סימן ז] ... א"ר תנחומא בר ר' אבא אני שאלתי ולמדתי אותה לפני רבי אבא הונא הכהן ב"ר אבין ואמרתי לו ... והרי היה (אֶלְעָזָר) עד שלא נגזרה גזירה משמש באהל מועד שנאמר (במ' ד,טו) וּפְקַדְתָּ אֶלְעָזָר בְּרִאשֹׁנָה הַכֹּהֵן וְגו' ומצינו שלא היה רשות לאחד מן הכהנים ליכנס ולשמש באה"מ א"כ היה לו בן ל' שנה שנא' (במדבר ד,ג) מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה וְגו' הוי נמצאנו למדים שהיה אלעזר עד שלא נגזרה הגזירה בן שלשים שנה או יותר**

במדבר ד,ד: זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קְהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים:

(במ' ד,ד) זֹאת – תביר מחלק וממעט **עֲבֹדַת בְּנֵי-קְהָת** – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, כל הלויים בני עשרים וחמש באים ללמוד, ומבן שלושים מרחיבים את קבוצת העובדים. **זֹאת** – תביר, אפשר שמחלק וממעט מההגבלה הכתובה ב- **(במ' ד,ג) וְעַד בְּנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה**, ואפשר שמרמז שרק לשיר הם מתמעטים כי קולם אינו יפה יותר, ובמדבר לנושאי המשכן, כנלמד ב- **[בבלי חולין כד,א] ת"ו: כהן משיביא שתי שערות עד שזיקין כשר לעבודה, ומומין פוסלין בו; בן לוי מבן שלשים ועד בן חמשים כשר לעבודה, ושנים פוסלין בו; בד"א - באהל מועד שבמדבר, אבל בשילה ובבית עולמים אין נפסלין אלא בקול**. אבל נשארים לשוערים, ובבית המקדש הלויים גם עסקו בשחיטה, הפשטה, ניתוח ובעבודות אלו יכולים להמשיך. **[רבי יוסף בכור שור] (במ' נשא ד,מז) עֲבֹדַת עֲבָדָה** - שיר, שחיטה, הפשט וניתוח, שהיא **עֲבָדָה** לעבודת הכהנים; וזה היו עושים בני עשרים וחמש. **וְעֲבֹדַת מִשָּׁא** - שהיו עושים בני **שְׁלֹשִׁים**. **[דעת זקנים מבעלי התוספות] (במ' נשא ד,מז) לַעֲבֹד עֲבָדָה** ו- **[הדר זקנים] (במ' נשא ד,מז) עֲבָדָה עֲבָדָה**. שחיטה הפשט ונתוח שהם עבודת הכהנים וזה היו עושים הלויים כדכתיב בעזרא וכן בדברי הימים.

אפשר כי טעם **זֹאת** – תביר הוא רמז למה שהגמרא בהמשך מביאה לכך הכתוב הבא: **א"ר יוסי: מאי קרא? (דה"ב ג,יג) וַיְהִי כִּכְאֵד לַמַּחֲצִירִים לְמַחֲצִירִים וְלַמְשֻׁרִים לְהִשְׁמִיעַ קוֹלֵאֲהֶם** עד שזיקין. עד כמה? אמר רבי אלעא אמר ר' חנינא: **עד שירתת. עד [רמב"ם ביאת המקדש פ"ז, ה"ב] ועוד יש שם שלשה מומין אחרים ואלו הן: הזקן שהגיע להיות רותת ורועד כשהוא עומד, החולה כשהוא רועד מפני חוליו וכשלוך כחו, אבל הטריפה כשר באדם ופסול בבהמה, וכן יוצא דופן כשר באדם ופסול בבהמה**. ט: **(במ' ד,ד) בְּאַהֲל מוֹעֵד** – מונח מרבה, אתנה מגביל, ביחד כעין רבוי הגבלות העשוי לתמוך ברמב"ם הנ"ל שיש שלושה מומין נוספים על הקול, הפוסלין בעבודת אהל מועד. צ"ע ברמב"ם הנ"ל מפני שמונה רק שני מומים הפוסלים בכהן ולוי. והמום השלישי הוא בבהמה ולא באדם.

(במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, ע"פ אלשיך זה רבוי בקדושה **[אלשיך] (במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאַהֲל מוֹעֵד**. כי עבודתם - שהיא לשאת ארון ושלחן ומנורה ומזבח הזהב - היתה נעשית עורנו אהל מועד על מתכונתו ומכונו בקדושתו, ... ועוד ... אין עבודתם מתייחסת בעצם לעבודה. כי הלא בלא עמל ויגיעה היו נושאים את הכלים ההם. כי הארון אדרבה היה נושא את נושאי (סוטה לה ב), ויתר הכלים הקדושים ההם גם שלא ישאו את נושאם, לא יבצר מקדושתם שלפחות לא יכבדו עליהם. על כן אמר לעשות מלאכה, ולא אמר לשון עבודה. וגם זה יתרון גדול, שהיתה עבודת משאם קדושה גדולה נכרת בנשיאתם את כלי משאם.

במדבר ד,ד: טו: זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קְהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים:

[טו] וְכִלְיָ אֶהְרֹן-וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-כָּל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנֹסֶע הַמִּחְנֶה וְאֶהְרֹן-כֵּן יָבִאוּ בְנֵי-קְהָת לְשֵׂאת וְלֹא-יָגִעוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְנִתְּנוּ אֵלָה מִשָּׁא בְנֵי-קְהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד:

[ד] זֹאת – תביר, **[טו] אֵלָה** – תביר, במשמע שבור. בדרך מוסר אפשר ששני הכתובים מלמדים כי לנשיאת כלי הקדש וקדש הקדשים על בני קהת להיות ענווים.

במדבר ד,ה - ו: [ה] וַיָּבֵא אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסֶע הַמִּחְנֶה וְהוֹרִדוּ אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְכָּה וְכִסּוּ-בָהּ אֶת אֶרֶן הָעֵדוּת:

[ו] וַנִּתְּנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגַד-כָּלִיל הַכֹּלֵת מִלְמַעְלָה וְשָׂמוּ בְדֵי-ו:

אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסֶע הַמִּחְנֶה וְהוֹרִדוּ אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְכָּה וְכִסּוּ-בָהּ אֶת אֶרֶן הָעֵדוּת:

הַמִּחְנֶה וְהוֹרִדוּ - זקף-קטן זקף-גדול

ג' $108 + 227 = 335 =$ של"ה, הפרש מתקע"ו $335 - 576 = 241$, ומספרים הפוכים בפסוק 146. **במדבר מטות לא,כג:**

כָּל-דְּבָר אֲשֶׁר-יָבֵא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְשִׁחַר אֵלֶּךְ בְּמִי נִדְּהָ וְיִתְחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא-יָבֵא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמַּיִם:

וְשִׁחַר אֵלֶּךְ – ג' עולה $21 + 220 = 241 =$ אמ"ר, הפרש מתקע"ו $241 - 576 = 335 =$ של"ה = הש"ל, כאילו אמר הש"ל קליפת עע"ז שנתנו בכליהם.

הסבר ע"פ תורת חב"ד ואוצר ג' הרב יוסף רפאל פאלוך (ה"י) זצ"ל ג' 335 עולה סער"ה, שהיא משלוש הקליפות הטמאות שמחזקת ניצוצות קדושה אסורים מאד שנפלו שם משבירת הכלים המרומזת ב- (בר' א,ג), ורוח א-לקים מרחפת (רפ"ח מ"ת, מ"ת) כביכול הניצוצות מתו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.**

בגלל מקומן) ע"ל פנ"י המי"ם (גי' 335) וגם בהפרש (גי' 241) העולה לגי' אותיות קודם לאותיות שמחה = רלזד = ד"ל ז"ר שהניצוצות בבחינת (זרים ודלים כי אסורים מאד)

עניני הכסוי (א) שלא יזונו בני ישראל עיניהם מהקדש. (ב) אפשר שאחד מעניני כסוי כלי המשכן בשעת המסעות בא למנוע ניקת חיזונים מקדושתם, שהחיזונים לא יקבלו חיות. (ג) בשעה שהמשכן בחניה המזבחות מבררים (מתקנים) את ניצוצות הקדושה שבקליפת נוגה ע"י שימוש בדבר גשמי כהוראת התורה והמצוות. בשעת המסעות נכנסים במזבחות מכוסים, למדבר מקום שלוש קליפות הטמאות שבהן אסורים אורות קדושה גבוהים שרק ע"י חטא ותשובה אפשר להעלותן. כאשר לא מקריבים במזבחות זה כביכול מצב חטא, וכאשר חונים ומיד מפעילים את המזבחות זאת התשובה שהעלתה את הניצוצות שאחרת אי אפשר היה להעלותם. יוצאים למסע ע"י תקיעה, תרועה, תקיעה – קשר"ק (גי' פְּרַכְת 700), מתקיעות המדבר לומדים לתקיעות ראש השנה – יום הדין על התשובה שבהתקבלתה מעלה ניצוצות קדושה עמוקים מאד, על הפרכת היו ארוגים מלאכים עי"ר וקדי"ש (גי' 700), המלאך הממונה להעביר הקשר"ק אל לפנים הפרכת תרסטא"ל (גי' 700)

הַמְחָנָה וְהוֹרְדוּ - גי' של"ה בשנת (ה אלפים) של"ה (335) גילה האר"י ז"ל הסודות, שהם מ-ה"ר סינ"ג (335), וכך החל הסרת הקליפות.

- אוצר גי' הרב יוסף רפאל פאלוך זצ"ל
1. גי' 241 אמ"ר רמ"א רא"ם (ר"ת רפאל אוריאל מכאל), אותיות קודם לאותיות שמחה = רלזד = ד"ל ז"ר
 2. גי' ההפרש = 335 = של"ה, בע"ל כרח"ה, ה"ר סינ"ג, להק"ר, רון"ח נמוכ"ה, ע"ל פנ"י המי"ם, ס"ת מת"ן בסת"ר יכפ"ה א"ף, סע"ה - שם קליפה מסוימת, רח"ל אמנ"ו, פריד"ה לא"ה, בשנת של"ה גילה האר"י ז"ל הסודות.

הַמְחָנָה וְהוֹרְדוּ - זקף-קטן זקף-גדול, $335 = 227 + 108$ עולה ק"ח זכ"ר אותיות קר"ה ז"ך עולה של"ה (התחדש ביום כ"ח אייר התשס"ט יום ההילולה של שמואל הנביא, השל"ה (הרב ישעיהו הורוביץ זצ"ל), יום איחוד ירושלים) הפרש מ-תקע"ו $335 - 576 = 241$ עולה אמ"ר

ק"ח זכ"ר אותיות קר"ה ז"ך - כעין רמז קר"ה בן יצהר (=ז"ך) שהיה לו לנהוג ב-רו"ח נמוכ"ה בגלל היותו בין נושאי ארון הברית וכיון שראה ששלשלת גדולה יוצאה ממנו, ואפשר כי ראה בעינו הכתוב (**במדבר ד,ה**) **הַמְחָנָה וְהוֹרְדוּ** - זקף-קטן זקף-גדול, קרא הנאמר בכסוי ארון העדות שקרח היה מנושאיו, וצירוף הגי' בכתוב עולה לשמן, וטעה והתגאה ו-אמ"ר היינו כפירש"י (**במדבר קרח טז,א**) משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים, היינו באמירת דברים החולקים על מצוות ה' - כהונה, ציצית, מזוזה **רש"י (במדבר קרח טז,א)** **רב לכם בני לוי** - דבר גדול אמרתי לכם. ולא טפשים היו שכן התרה בהם וקבלו עליהם לקרב, אלא הם חטאו על נפשותם, שנאמר את מחותת החטאים אהלה בנפשותם. **במ"ר פ' י"ח ס"ו, ח', תנחומא או יב**) וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכי' משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה, ה) כל אלה בנים להימן, וגו'

וְהוֹרְדוּ - זקף-גדול, ענין של שלושה כהנים בנוסף לאהרן שבראשם להורדת **אַת פְּרַכְת תְּמַסְךָ**, סה"כ ארבעה. היות ומבני אהרן נותרו חיים אלעזר ואיתמר, צריך כהן שלישי, והוא או משה או פינחס ששניהם לא בני אהרן.

במדבר ד,ה - ו: וְכִסּוּ בָהּ אֶת אֲרֹן הָעֵדוּת: [ו] וְנָתַנוּ עָלָיו מוֹנַח רִבִּיעַ, כִּסּוּי עוֹר תַּחַשׁ

ארן העדות מכוסה בכסוי ראשון בפרכת המסך שהיא **רְבוע של עשר על עשר אמה**, כסוי עליון בעור תחש שמרומז כי גם הוא רבוע לפחות באותו גודל. שלחן הפנים, מנורת המאור, מזבח הזהב כל אחד מכוסה בכסוי ראשון בבגד תכלת משלו, שכנראה כל אחד רבוע ונראה שגודלו לפחות חמש אמה במזבח הזהב ולכל השאר לפחות שמונה על שמונה

במדבר ד,ז: וְעָלָו שְׁלֹתַן הַפָּנִים יִפְרֹשׁוּ בְּגַד תְּכֵלֶת וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת-הַקְּעָרֹת וְאֶת-הַכַּפָּת וְאֶת-הַמְּנַקִּיֹת וְאֶת קִשּׁוֹת הַנְּסֹךְ וְלָחֶם הַתְּמִיד עָלָיו יִתְּנֶה:

במדבר ד,ז: וְעָלָו שְׁלֹתַן הַפָּנִים - מונח פסק מונח רביעי, **שמות תרומה כה,כג: וְעָשִׂיתָ שְׁלֹחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם אַרְבֹּו אַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה יָחִצִי קַמְתּוֹ:** לגובה השולחן של 1.5 אמה יש להוסיף גובה קשיותיו עבור ששה לחמי לחם הפנים בשני עמודות, גובה כל לחם היה 14 אצבע (ע"פ **תבנית המשכן וכליו, הרב שלום דב שטיינברג**), עם נאמר כי הרווח מעליו היה 1 אצבע, סה"כ 15 אצבע ללחם, שהם 3.75 טפח, כפול 6 לחם שווה 22.5 טפח שהם 3.75 אמות (לפי 6 טפח באמה, לחם ראשון נח על השולחן עצמו), אז גובה צד אחד יחד עם הלחמים היה 5.25 אמות. הוסף חצי אמה מכל צד עבור רוחב השולחן ועוד לעטוף מתחת, סה"כ כ-6 – 6.5 אמה לצד, ובסיכום לפחות 12 אמה על 12 אמה.

במדבר ט,ט: וְלָקַחְתּוּ בְּגַד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֶת-מִנְרַת הַמְּאֹר וְאֶת-נִרְתְּיָהּ וְאֶת-מַחְתְּתֶיהָ וְאֶת כָּל-פְּלִי שִׁמְנֶה אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ-לָהּ בָּהֶם:

(במ' ד,ט) **וְלָקַחְתּוּ בְּגַד תְּכֵלֶת** - מונח פסק מונח רביעי **וְכִסּוּ אֶת-מִנְרַת הַמְּאֹר וְאֶת-נִרְתְּיָהּ וְגו'** מנורה 18 טפחים גובה, זה 3 אמות לכל צד, הוסף גובה נרות, מכאן שצריך כנראה שמונה אמה על שמונה אמה **(במ' ד,יא) וְעָלָו מִזְבַּח הַזָּהָב** - מונח פסק מונח רביעי, גובה 2 אמה, רוחב 1 אמה, צריך לפחות חמש אמה לכן אפשר שהיה 8 אמה על 8 אמה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות, פסקו I – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מנח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף השלישיה; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

- (במדבר ב,ז) מטה זבולן ונשיא לבני זבולן אליאב בן-חלון:
- (במדבר ב,ח) וצבאו ופקדיו שבגעה וקמשים אלה וארבע מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,ט) בל-הפקדים למחנה יהודה מאת אלה ושמנים אלה וישש-אלפים וארבע-מאות לצבאתם ראשנה יסעו: ס
- (במדבר ב,י) דגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן-שדיאור:
- (במדבר ב,יא) וצבאו ופקדיו שגעה וארבעים אלה וקמשי מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,יב) והחונים עליו מטה שמעון ונשיא לבני שמעון שלמיאל בן-צורישדי:
- (במדבר ב,יג) וצבאו ופקדיהם תשעה וקמשים אלה ושלש מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,יד) ומטה גד ונשיא לבני גד אלסר בן-רעואל: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,טו) וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלה וישש מאות וקמשים: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,טז) בל-הפקדים למחנה ראובן מאת אלה ואחד וקמשים אלה וארבע-מאות וקמשים ושמנים יסעו: ס
- (במדבר ב,יז) ונסע אהל-מועד מחנה הלוי בתוך המחנה כאשר יחנו בן יסעו איש על-ידו לדגליהם: ס
- (במדבר ב,יח) דגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן-עמיהוד:
- (במדבר ב,יט) וצבאו ופקדיהם ארבעים אלה וקמשי מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כ) ועליו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה גמליאל בן-רפדהצור:
- (במדבר ב,כא) וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלה וקמשים: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כב) ומטה בנימין ונשיא לבני בנימין אביהו בן-גדעני: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כג) וצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלה וארבע מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כד) בל-הפקדים למחנה אפרים מאת אלה ושמנת-אלפים ומהא לצבאתם ושלשים יסעו: ס
- (במדבר ב,כה) דגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי:
- (במדבר ב,כו) וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלה ושבוע מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כז) והחנים עליו מטה אשר ונשיא לבני אשר פגעיאל בן-עפרו:
- (במדבר ב,כח) וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלה וקמשי מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,כט) ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחירע בן-עייגו: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,ל) וצבאו ופקדיהם שלשה וקמשים אלה וארבע מאות: (סלוק) טפחא אתנה
- (במדבר ב,לא) בל-הפקדים למחנה דן מאת אלה ושבגעה וקמשים אלה וישש מאות לאתרגה יסעו לדגליהם: פ

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, מבעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

1.11 במדבר א,א (התשפ"א)

במדבר א,א: אֵלֶּה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר אִישׁ אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ:

פסוקים (במדבר א,א-מז) הם פרשה פתוחה מלפניה ולאחריה והם סיכום המנין של י"ב מטות ומי המונים בפסוקים (במדבר א,א-מג) והפרשה מסתיימת בכתוב במדבר א,מז: **וְהַלְוִיִּם לַמִּטָּה אֲבֹתָם לֹא תִפְקְדוּ בַתּוֹכֵם:** וצריך עיון מה מלמד כתוב זה שהוא שונה מהנאמר ב- **פ [מח] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: [מט] אַךְ אֶת-מִטַּה לְוִי לֹא תִפְקְדוּ וְאֶת-רֵאשֵׁם לֹא תִשָּׂא בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:**

(במ' א,מז) **אֵלֶּה הַפְּקָדִים** – מונח פזר, כעין שני טעמי פזר המלמדים רעיונות מכאן למקומות אחרים בתורה שבע"פ. אפשר שרעיון אחד נלמד מ-**(במ' א,מז) אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו** – כפי'**[שפע חיים]** להלן שמנהיג ישראל לא ירום לבכו מאחיו ויעתיר לה' להיות כאחד העם. רעיון אחד נלמד להלן לענין כ"ד מעמדות.

ראה **(במ' א,א)** ע"פ **[זהר]** אדם הראשון היה אמור להיות עם ישראל, שבשביל עבודתו עם התורה את ה' נברא העולם. העולם הושלם בקבלת התורה ע"י עם ישראל בסיני (המאורגנים בשבטי י-ה). תבנית הטעמים הפותחת את פסוקי הפקודים בכל שבט מעידה שהם קשורים אל פתיחת עשרת הדברות **(שמות י"ב,כב) אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בטעם תחתון** – (סלוק) טפחא מונח אתנה

וכמו פתיחת התורה **(ברי א,א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים** – (סלוק) טפחא מונח אתנה היינו בריאה לשם קבלת עול מלכות שמים ולימוד וקיום התורה. ראה גם **(במדבר א,יח)** עד סוף הפרק, **(במדבר ב)** ושם הסברנו שכולם מאמינים בחידוש העולם וקבלת עול מלכות שמים.

מוצגות שתי גירסאות לדיבר הראשון. בטעם עליון יש הבדל ביניהן, בטעם תחתון אין הבדל ביניהן. נעיין בחלק השני של הדיבר הראשון בטעם תחתון.

שמות יתרו כב: **אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרֵית עֲבָדָי:** (כתר – טעם עליון: פשטא מונח זקף-קטן דרגא תביר מרכא טפחא מונח אתנה)

שמות יתרו כב: **אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרֵית עֲבָדָי:** (ג"א – טעם עליון: פשטא מונח זקף-קטן מונח תרסא קדמא ואולא מונח רביע)

טעם תחתון בשתי הגרסאות טפחא מונח אתנה דרגא תביר מרכא טפחא מרכא סלוק

תבנית הטעמים בטעם תחתון אחרי טעם אתנה דומה מאד לתבנית הטעמים של הכתובים המצינים את מנין האלפים של הפקודים שבמספר מעוגל הם הקומה השלימה של ששים רבוא בני ישראל.

בעשרה שבטים מנין האלפים מוטעם דרגא תביר טפחא, בתפקיד כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא ושעל כל פרט חל אותו ענין או אותה הלכה. אפשר שכאן מרמז שכל יחיד מאמין בחידוש הבריאה ובקבלת עול מלכות שמים לימוד התורה ועבודת ה' כמצווה בתורה.

הסבר זה לא מתואם עם הסבר **[תיקוני הזהר]** כי ודרגא תביר כתוב **[בתיקוני זהר]** שרומז על דרגא חֲתִיבָא (ראה **[חמרא טבא]**)

187. במדבר א,כא: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה רְאוּבֵן שֵׁשָׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ**

188. במדבר א,כג: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ**

189. במדבר א,כה: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה גַּד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ**

190. במדבר א,כז: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וּשְׁבַעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: פ**

191. במדבר א,כט: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה יִשְׂשַׁכָּר אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ**

192. במדבר א,לא: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה זְבוּלֹן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ**

193. במדבר א,לג: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ**

194. במדבר א,לה: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאוֹתָיִם: פ**

195. במדבר א,לז: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה בְּנִימֵן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ**

196. במדבר א,לט: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: פ**

197. במדבר א,מא: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶחָד וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ**

198. במדבר א,מג: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ**

הדגמה למטה נפתלי במדבר א,מג: **פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה נַפְתָּלִי** – (סלוק) טפחא מונח אתנה **שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף** – דרגא תביר טפחא **וָאַרְבַּע מֵאוֹת:** – מרכא סלוק (מקביל למונח אתנה)

נצרך לכאן את פי' **[רמב"ן]** **(במ' א,נג)** מכאן תקנו המשמרות ונציע לומר שכאן רעיון מעמדות ישראל על קרבן התמיד ואנשים אלו היו יראי שמים מקבלי עול מלכות שמים מאמיני חידוש העולם לומדי ומקיימי התורה כמו הנמנים ב- **(במ' א,מז) אֵלֶּה הַפְּקָדִים**.

אפשר ששיעור מספר המעמדות ומספר המשתתפים בכל מעמד מרומז בטעם תרסא של **(במ' א,מז) אֲשֶׁר פָּקַד** שלקחו את המספר של כ"ד משמרות כהונה ולויה ונתנו כנגדו כ"ד מעמדות ישראל וטעם מלת **(במ' א,מז) אֲשֶׁר פָּקַד** – קדמא מרמז כי קדמו המעמדות בהתארגנותם ופתחו בתענית ותפילות לפני זמן מעמדם על הקרבן.

(במ' א,מז) אֵלֶּה הַפְּקָדִים – מונח פזר, כעין שני טעמי פזר המלמדים רעיונות מכאן למקומות אחרים בתורה שבע"פ. אפשר שאחד מהם ילמד על כ"ד מעמדות ישראל.

(במ' א,מז) אֵלֶּה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר – תרסא בתפקיד בעל בחינה נעלה. **[אלשיך]** **(במ' א,מז) ...** אחר הזכיר סכום כל שבט ושבת, והעיד כי כלם היו לבית אבותם כי לא נמצא פיסול בהם. ... והכתוב **(במ' א,מז) אֵלֶּה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן** מעיד לומר השנים עשר נשיאים שאינן מהפקודים שגם הם לבית אבותיו.

(במ' א,מז) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים, מהפך פשטא מרמז שלפחות אחד הלימודים וכך מפרש **[מלבי"ם]** **(במ' א,מז)** מודיע ששנים עשר הנשיאים עסקו **בכל הפקודים** שלא תאמר שלא עסק כל אחד רק במנין שבטו לבד (שזה פשט הכתוב), (כאן מתחיל היוצא מפשט הכתוב) כי כולם השגיחו על מנין כל השבטים שלא ירבו מנין אישי שבט אחד

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותך האמנותי – הוללים ק"ט, שם: עמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **מצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותקדימים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מחפץ פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דוגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דוגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; **השלישיה** (קדמא – סדר קדימות; **אולא** – גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא אולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **תרסא** – דרוש בפסוק ששור. מחיצה. עיריזה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה. עיריזה. שגגה = שכהה; **פוז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

יותר ממה שהוא ועיי"כ יגרע נחלת שבט האחר בחלוקת הארץ, ועז"א ונשיאי ישראל שנים עשר איש:

במ' א,מד) אִישׁ - אתנה כמגביל, ע"פ **[במדבר רבה ו,ו]** הנשיאים השתתפו עם משה ואהרן במנין המטות, אבל לא השתתפו במנין הלויים, אלא שמשם הולכים עמו לחלוק להם כבוד. **[במדבר רבה ו,ו]** **(במ' נשא ד,לד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאֵי הָעֵדָה אֶת-בְּנֵי הַקֹּהֲנִי לְמִשְׁפַּחְתָּם וְלְבֵית אֲבֹתָם:** מה צריך נשיאים כאן והלא הקדוש ברוך הוא לא א"ל למשה שיהיו נשיאי ישראל עמו במנין הלויים למה עשה כן אלא כך אמר משה אחר שהנשיאים היו עמי במנין כל ישראל כמה דתימא **(במ' א,ד) וְאַתְכֶּם יִהְיוּ וְגו'** לא אעשה להם חלישות דעת ואוליכם עמי למנין הלויים ומנין שכן הוא אתה מוצא אחר מנין ישראל כתיב **(במ' א,מד) אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ** אבל אחר מנין הלויים אין את מוצא שיזכיר שם נשיאים אלא **(במ' ג,לט) כָּל-פְּקֻדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּקֻדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי ...** **פְּקֻדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי ... אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:** ללמדך שנשיאי ישראל לא מנו הלויים על פי הדבור אלא משה הולכים עמו כדי לחלוק להם כבוד. **(במ' א,מד) לְבֵית-אֲבֹתָיו** – מקף כבורר בין בלתי רום לבבו ובין שרם לבבו. ע"פ **[חכמת התורה, הרב שלמה קלוגר, ע' פח (אוצה"ח)]** **ב- (במ' א,ד),** נאמר ואתכם יהיו ... ראש לבית אבותיו, שהיו ענוים, אחר המנין נאמר **(במ' א,מד) איש ... לבית אבותיו, שנתגאו. [שפע חיים, תורה ומועדים, טז, שנה ד' גליון לג, ערב שבועות תשל"ח ליל ש"ק, (אוצה"ח)]** ... ונראה שלמדה תורה בזה למי שנתמנה להיות מנהיג ישראל לבלתי רום לבבו מאחיו להתגאות בשררותו שכן אז הריהו בגדר ר"ע בעיני י' אבל יתלה הדבר בזכות אבותיו הקדושים וכד', ויידע בנפשו שהוא גרוע מן הפחות שבפחותים שבבית ישראל שהרי כולם מתנהגים בהכנעה ובאים אליו והוא לברו מתגאה על הצבור ומתנהג בשררה ותמיד יפיל תחנתו לפני השי"ת שיזכה להיות לו חלק בנחת ה' ולא ידחו אותו כאשר יפקוד ה' את עמו בדבר ישועה ורחמים. ... ספר בשבחם שלא הצטרפו אל משה ואהרן בתור אנשי מעלה ... רק כאיש אחד מבית אב ... ובגודל ענוותנותם חששו לנפשותם ... והעתירו תמיד לשי"ת להיות איש אחד לבית אבותיו. **(במ' א,מד) אִישׁ-אֶחָד** – מקף כבורר בין מסלול שמדובר בנשיאים ובין מסלול שמדובר באחד מבני ישראל הנמנים. דרך אחת להבין זאת כמו שפי' [שפע חיים], דרךאחת להבין זאת כפי' **[אלשיך]**. **(במ' א,מד) אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו** – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב. **[אלשיך] (במ' א,מד)** לומר השנים עשר נשיאים שאינן מהפקודים, מעיד תחלה הוא יתברך כי לבית אבותיו היו כל איש מהם. ואחר כך כולל יחד את כולם, ואומר **(במ' א,מה) וַיִּהְיוּ כָּל-פְּקֻדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם** כלם: אבל **[משך חכמה]** פירש שכל נשיא היה אחד ממנין שבטו. ע"פ **[מאור ושמש]** כל נשיא אחד נשמות בית אבותיו, ונכלל בו כל השבט.

במדבר א,מה – מט:

[מה] וַיִּהְיוּ כָּל-פְּקֻדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנֹמְעָה כֹּל-יָצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל:

פסוק (במ' א,מה) הוא כעין לימוד במידת כלל ופרט או במידת פרט וכלל ע"פ **[אלשיך] (במ' א,מד)** ואומר **(במ' א,מה) וַיִּהְיוּ כָּל-פְּקֻדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם** **(הוא הכלל)**. ואחשוב כי על ראובן ונפתלי מעיד שתי פעמים. אחד, באמור למעלה בראובן **(במ' א,כ) וַיִּהְיוּ בְנֵי-רָאוּבֵן וְכו'** **(במ' א,כ) לְבֵית אֲבֹתָם**. וכן בנפתלי הוא אומר **(במ' א,מב) בְּנֵי נַפְתָּלִי הוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם**. כי על כן לא נאמר לבני ראובן וכו' ולבני נפתלי וכו' כאשר בשאר. ויהיה כי היה מקום לפקפק על ענין ראובן ובלהה, פן יחשבו הדבר האמור בהם כפשוטו. ויהיהרו אחרי זרע ראובן ואחרי זרע בלהה, לפחות זרע בנה האחרון הסמוך אל מעשה ראובן. ועל כן בשניהם אמרה תורה העדות שתי פעמים, (כאן מדגיש האלשיך מידת פרט וכלל) **אחד בכל שבט בפני עצמו, ואחד (במ' א,מה) בכלל השאר**. אך באחרים נאמר לבני. ויהיה פירושו שאמר על זה ויתילדו על משפחותם, שהוא שהביאו ספרי ייחוסיהם. ואמר למי הספיק זה, לבני שמעון כו', לבני יהודה כו'. אך בראובן ובנפתלי, גם שהתילדו גם הם, נאמר בהם גם לשון הודעה מאת ה', שהם **(במ' א,מה) לְבֵית אֲבֹתָם**. כאומר, ויהיה בני ראובן וכו' לבית אבותם. ובאומר, בני נפתלי וכו' לבית אבותם, כמדובר:

[פנים יפות במדבר פרק א] (מה - מו) [מה] וַיִּהְיוּ כָּל-פְּקֻדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְגו', [מו] וַיִּהְיוּ כָּל-הַפְּקֻדִים וְגו'. לשון [מו] וַיִּהְיוּ כָּל-הַפְּקֻדִים הוא מיותר, ועוד דקדק הרמב"ן למה הוצרך הכתוב להגיד מספר הכולל לאחר שהגיד הפרטים, וכבר כתבתי לעיל בתחילת הפרשה שמספר כל שבט ושכט היה בשביל חלוקת א"י שהוא ראוי לכנס מיד, וכבר כתבנו שהיה קצת נגיעה לכל שבט להגיד על כל אחד שהוא יותר מכ' שנה כדי להרבות חלקו, אלא לפי שראו מכון מספר הפרטים למספר הכולל שכבר נמנו בחשבון הראשון לנדבת המשכן, וכבר כתבתי בשם אבי מורי הגאון ז"ל כי לאחר שמנה אחד עשר שבטים, ממילא הוי ידוע מספר שבט י"ב כפי הנשאר מן הכולל, אך לפי לשון הכתוב **[מן] פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה נַפְתָּלִי** משמע שגם הם נמנו, דהיינו מטעם כיון שהיה בו צד נגיעה שימנה יותר מן הראוי להם, וממילא נחסר מבני נפתלי מספר הכולל, וע"י מנין בני נפתלי שנשלם ממש מכון למספר הכולל ידוע שהיה המספר באמת, דאל"כ היה נחסר מבני נפתלי מן המנין הכולל, אלא כיון שלא היה חשש נגיעה בבני נפתלי, כיון שידוע מספרם שאינו יותר לפי מספר הכולל, אלא חשש חסרון לבד א"כ לא היו בני נפתלי נוגעים בדבר, ולא היה צריך משה ואהרן למנות אותם, כיון שאין בהם צד נגיעה אלא ששבט נפתלי בעצמם מנו את שבטם והגידו שהחשבון מכון באמת ל"א שבטים הראשונים, לכך כתיב **[מב] בְּנֵי נַפְתָּלִי** בלא למ"ד שלא מנו אותם משה ואהרן והנשיאים, אלא הם בעצמם אמרו שהחשבון מכון באמת, והיינו דכתיב **[מה] וַיִּהְיוּ כָּל-פְּקֻדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנֹמְעָה**, פירוש שלא העלימו על פחות מבן עשרים, והראיה ע"ז כי **[מו] וַיִּהְיוּ כָּל-הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף** וְגו', פירוש שהיה חשבון הפרטים מכון עם החשבון הכולל שהיה בשעת נדבות המשכן:

במדבר א,מו: וַיִּהְיוּ כָּל-הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:

(במ' א,יח) וְאֵת כָּל-הָעֵדָה – קדמא ואולא, רמז לכעין לימוד בכלל ופרט בנושא האם מונים מניסן או מתשרי. והדבר מבורר לפי **כָּל-הָעֵדָה** – מקף כרב-משמע "כל-העדה" (א) במנין לפי ניסן (ב) במנין לפי תשרי. והדרשה מוכיחה שבמנין לפי תשרי.

[במדבר רבה ו,ו] **(במ' א,מו) וַיִּהְיוּ כָּל-הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:** את מוצא המנין הזה שוה למנין שנמנו ישראל במלאכת המשכן ואם אתה אומר שלא מנו לאותן שיצאו ממצרים שהיו פחות מבן עשרים לא מנו להם עשרים שנה עד חדש ניסן של שנה שנייה אם כן את מוצא במקרים יתירים **וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים** יתרים אלא מה יש לך לומר מתשרי מנו להם עשרים שהוא ראש השנה לברייתו של אדם הראשון, ולכך כלל החשבון כך, להודיענו שהרי נכנסו חדש אחד בשנה שנייה לצאתם ממצרים ולא נתוספו אותן של עשרים שנה במנינם על אותן שנתנו לאדני המשכן לומר לך שאין מונין להן מניסן אלא מתשרי.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקף-קטן ...; זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולמוד פרטיו בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכחה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עקירה. שגגה = שכחה: פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

פורסם ב- 1.5.14

במדבר א, מט: אך את-מטפה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:

כתב הכללי יקר ב-(במדבר א, מט) שמה שה' צוה למשה ב-(במדבר א, מט) אך את-מטפה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל: הוא שלא ימנע לבדו, אבל הצווי ב-(במדבר ג, מט) הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ'רש"י (ג, מט) הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכך נאמר: על-פי ה' (ראה תנח" במדבר טז).

לפי הסבר זה (במדבר א, מט) אך – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש לימודים אחדים שבכל אחד שתי דרשות. אך – מונח, דרך (א) (במדבר א, מט) את-מטפה לוי לא תפקד – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפשרו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוה על פקודתם (במדבר ג, מט) פקד את-בני לוי ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-(במדבר ג, מט) על-פי ה'.

אך – מונח, דרך (ב) (במדבר א, מט) את-מטפה לוי לא תפקד – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, כפ'רש"י (אפשר ע"פ במדבר רבה פר' א, סימן יא, יב וכן ב"ב קכא) רש"י במדבר א, מט אך את-מטפה לוי לא תפקד – (טט – א, כפשוטו) כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר, (טט – ב וצא מפשרו, היות וכתב ראשם לא תשא היה במשמע שאינם ראויים לגדולה, בא למד שזה כדי להצילם) צפה הקדוש ברוך הוא שעתידיה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל. בב"ר פר' א, סימן יא: כיון שלא היו מעורבים במנין בני ישראל האחרים, אין הם בגזרה אחרי המרגלים שנאמר (ג, מט) שילח ייגאל במדבר הזה ופרו פניכם ובלבד פקדיכם לכלימספרכם מבו עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי.

במדבר רבה פר' במדבר פ"א, סימן יא ... ולכך אף בלשון שכתוב בהן בישראל (ג, א) שאו את-ראש בני-ישראל לא נאמר בהן אלא (במדבר ג, מט) פקד את-בני לוי. טט – בב"ר שם למד כי לשון שאו ראש יש לה משמעות של גדולה כמו שפתר יוסף לשר המשקים (ג, מט) וישב סגול) ישא פרעה את-ראשו והשיב על-כפניו וגם משמעות של הסרת הראש, אם לא יזכו ימותו כלם כמה דתימא (ג, מט) וישב סגול) ישא פרעה את-ראשו מעליה ותגה אותה על-עצו (כמו שפתר יוסף לשר האופים)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (ט"ו) כי במצותו האמתי – תהלים ק"ט, שם: צעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"ג, תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים ספרים ותפילים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואלא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיררה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.

1.12 במדבר א,א (התשפ"ב)

במדבר ב,טז: כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מֵאֵת אֶלְפָּה וְאֶחָד וְחֲמִשִּׁים אֶלְפָּה וְאַרְבַּע-מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים לְצַבְאֵתָם וְשָׁנִים יִסְעוּ: ס

(במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן – גרשיים מונח רביעי, כעין יצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו. מלמד ממחנה ראובן לי"ב מחנות שבטי ישראל ולי"ב מחנות מלאכים המלווים מסע של השכינה – כבוד ה' המכוסה בענן ובמקביל לו מסע של בני ישראל המיוחדים עצמם לה' ובמרכזו ארון הברית המייצג את נוכחות השכינה בבריאה.

[זהר עם פירוש דמשק אליעזר – ה: ספרין, אליעזר צביבין יצחק אייזיק יהודה יחיאל ע' תרכז, אוצה"ח] ... (שה"ש דא) שְׁעָרָה פְּעֻדָּר הַעֲזִימִים שְׁגָלְשׁוּ מִתָּר גִּלְעָד: כי עינים שלה (שה"ש דא) עֲיִנָּה יִנְיָם) הזכיר לעיל (במחנה יהודה), וכאן אמר היאך רומזים השערות בתורה, כמה דכתיב **(במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה יְהוָה וגו' וכן **(במ' ב,יז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן**, וכן לכלהו לפי שהזכיר לעיל כל הדר' דגלים שיש בהם י"ב קשרי, שהם דוגמא דלעילא של י"ב מחנות מלאכים, לזה אמר ותיקון השערות שלה שהם כמעט בלי מספר מחמת רבוי שערות שלהם, אמר שהם רמוזים חשבון של הפקודים של הי"ב שבטים הנכללים בד' דגלים.**

[פירוש זהר בהיר, האדמו"ר יא"מ אייכנשטיין ע' קב, אוה"ח (לד) ובזה"פ פ' ויחי דף רמ"א ע"א איתא (במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן שמחנה הם סוד השערות, ובזה מובן שימי העומר הם בסוד עמר (צמר) נקא שהם השערות, כי הם בסוד מחנה כמ"ש כאן, וע"י השערות ממתיקים הדינים שמתחדים מספר או"ר (207) שהוא מימין עם מספר מחנה"ה (103) שהוא משמאל אשר ביחד עולים עמ"ר (310).

[תרגום המיוחס ליונתן (במ' ב,יז) הַגִּל מַחֲנֵה רְאוּבֵן וגו' טיקס משרית ראובן דרומא ישרון לתיליהון בארבעתי מילין מרפון וטיקסיה הוה ממילת תלת גוונין פל קבל תלת מרגלייתא דבחיטא אןמורד ושבזיו וסבקהלום וביה חקיק ומפרש שמהת תלת שבטא ראובן שמעון גד ובמציעותיה (באמצע דגל ראובן) פתיב **(דב' וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד** וביה הוה חקיק צורת פר אילא ונהו חמי למהני ביה צורת פר תורי (והיה ראוי להיות צורת שור) ברם משה נביאה חלפיה מטול דלא ידפר להון חובת עיגלא (רק שלא יזכור להם עון העגל נתחלף לצורת אילה כמו האילים ולכך הפך עון העגל שהוא ע"ז (לכתוב) **(דב' וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד** גם מפני אמרם ז"ל שבניו של יעקב השיבו כשם שאין בלבך אלא אחד וכו' ומסתמא ראש המדברים משבטי י-ה היה ראובן ושמעון הבכור כבכורתו וק"ל) ונרא דנהו קמני על חילת שבטא דראובן אלא צור פר שדיאור: **[בחגוי הסלע – במדבר חגי פשרל ע' מו אוצה"ח]** נראה הטעם שדוקא אצלם היה כתוב באמצע **(דב' וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**: לפי שמחנה זה היה בו צורת שור במרכבה שיש בו רמז לעגל ולכן החליף משה את חקיקת השור לחקיקת בן אילה כמו שכתב משום כן הדגיש אצלם את אמונת הייחוד שאין הם נגועים ח"ו בעוון העגל ובחשש ע"ז.

[במדבר רבה (וילנא) (פרשת במדבר) פרשה ב סימן י] ... ודרום טללי ברכה וגשמי ברכה יוצאין ממנו לעולם, יהי כנגדו שבט ראובן שהוא בעל תשובה ותשובה מדה טובה ורחמיו של הקדוש ברוך הוא באים על הבריות בשעה שהם עושין תשובה הה"ד **(במ' ב,יז) הַגִּל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה וגו' ועליו גד שהוא בעל גדוד שנא' **(בר' ויחי מט,טז) גֹּד גְּדוּד יִגְדָּנוּ** ראובן בתשובה וגד כגבורה ושמעון באמצע לכפר עליו הה"ד **(במ' ב,יב) וְהַחֹנָם עָלָיו מִטָּה שְׁמַעוֹן** וגו' **(במ' ב,יז) וּמִטָּה גֹּד** וגו' **(במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן** וגו' וְשָׁנִים יִסְעוּ: שהתשובה שניה היא לתורה (המסומלת ע"י יהודה)**

פירש ב-**[זהר בהיר] (במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן** שמחנה הם סוד השערות, ... וע"י השערות ממתיקים הדינים שמתחדים מספר או"ר (207). טט: שני או"ר (414) עולה ואהב"ת (414) הפותח את הפסוק השני של קריאת שמע. טט: מוצע לומר שמה רבנו צפה שבט שמעון יהיה צריך חזיון, כפי שהתברר במעשה בשטים שהיה בו ע"ז וגו". לכן החליף בדגל מחנה ראובן צורת בן שור לצורת בן אייל הרומזת לרחמים במעשה העקידה של יצחק, כדי לא לקלקל את היחוד של קבלת עול מלכות שמים שבקריאת שמע שהפסוק הראשון שלה בדגל מחנה ראובן.

[כלי יקר] (במ' ב,יז) דגל מחנה ראובן שמעון גד תימנה, שנקרא דרום על שם דר רום שהשמש דר ברומו כך כל הנכנע בטבע לסוף הקדוש ברוך הוא מגביהו וההכנעה ראש לכל המדות הטובות, ומדה זו היתה אצל ראובן כי הוא הודה ולא בוש במעשה בלהה כמו שאמרו חז"ל (עיין סוטה ז ב) מי גרם לראובן שיודה וכו' כמו שמביא רש"י בפרשת וזאת הברכה (דברים ל ג) וזה נמשך מן מדת הענוה כי כל גבה רוח הוא בוש מלהודות על האמת. ומן שמעון היו מלמדים וסופרים ועניים אשר בהם ההכנעה מצויה יותר מבזולתם. וכן גד היה בעל צדקה שנאמר בו **(דב' וזה"ב לג,כא) צִדְקַת ה' עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם-יִשְׂרָאֵל: רצה לומר כי משפטיו דיינו על פי שורת המשפט לא היה צריך לילך כי אם עם ישראל ולא בראש החלוץ ועל צד הצדקה הלך לפניו כצדקת ה' ההולך לפני מחנה ישראל, וכדי שלא תאמר שמה מחמת גובה לבם הלכו בראש תלמוד לומר **(בר' ויחי מט,טז) גֹּד גְּדוּד יִגְדָּנוּ** והוא יגד עקב: הגדוד הלך בענוה כעקב זה המורה על גד הענוה שנאמר **(משלי כב,ד) עֲקֵב עֲנוּה יִרְאֵת ה'**:**

כמסקנה מ-**[במ"ר פרשה ב סימן י] ומפ' [כלי יקר] (במ' ב,טז) כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן** – גרשיים מונח רביעי, כעין יצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו. הם מייצגים את התשובה בישראל, המעוררת רחמיו של הקב"ה על ישראל. **(במ' ב,טז) מֵאֵת אֶלְפָּה** – קדמא ואולא בתפקיד כלל במידות של יראת ה' הנלמד מבעלי התשובה. ופרטיו: שאיפה ליחוד עם הקב"ה ע"י מדות טובות בהתחזקות בהכנעה, ענוה, צדקה. הכנעה בטבע של עובד ה', הודאת התעות ו/או העבירה הנמשך ממדת הענוה ומחזקה, עשיית צדקה בענוה. שנאמר **(משלי כב,ד) עֲקֵב עֲנוּה יִרְאֵת ה'**: כעין הנאמר למשל

ב- **[ירושלמי שקלים פ"ג,ה"ג]** וכן היה רבי פנחס בן יאיר אומר וזירות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים.

וזה מקשר לקבלת עול מלכות שמים שבטיה המובהקת היא בקריאת שמע **(דב' וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**: שהייתה כתובה בדגל מחנה ראובן ואפשר שמרומזת במלת **(במ' ב,טז) וְאֶחָד** שהיא פרט האלפים, והיא באופן יוצא מהכלל כתובה בראובן בין המאות אלפים ובין העשרות אלפים ואילו במחנות יהודה ואפרים כתוב הפרט אחרי העשרות. פרט האלפים **(במ' ב,טז) וְאֶחָד** – קדמא, (א) רומז אל המקור של אמירת **(דב' וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**: ליד מיטת יעקב לפני מיתתו; (ב) קדמה צורת שור בדגל מחנה ראובן לצורת (איל)ה שהוקבעה ע"י משה וזה כדי שלא יזכר עון העגל שדקם להקמת המשכן וההתארגנות למחנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות האמנותי – ההלים ק"ט, שם: המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **המצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונה** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **דורגא** – מחרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דורגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפיטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפיטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים הלך מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – כד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקו** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רבוע** – 4; **מונה רבוע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = ארש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג; **מדות דר'** ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תרסא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.13 במדבר א,א (התשפ"ג)

במדבר ד,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: **במדבר ד,ב:** נָשָׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי קַהֲתָן מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: **במדבר ד,ג:** מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְנִמְעָלָה וְעַד בְּנֵי חֲמֵשִׁים שָׁנָה כָּל-בָּא לְצַבָּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: **במדבר ד,ד:** זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים:

[רש"י] (במ' ד,ד) קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים - המקודש שבכולן הארון והשלחן והמנורה והמזבחות והפרוכת וכלי שרת:

מקור ב- (במ' ג,לא) ומשמרתם הארון והשלחן והמנורה והמזבחות וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמטות וכל עבדתו:

(במ' ד,ד) עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן – מקף כבורר בין בני קהת במעלה לישא כלי הקדש ובין בני קהת שלא במעלה לישא כלי הקדש (כגון טמא,

בעל מום). (במ' ד,ד) עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן – מרכא טפחא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, (במ' ד,ד) זֹאת – תביר מחלק

וממעט בנאמר (במ' ד,ד) עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן ואתם בני קהת שאינם במעלה לישא כלי הקדש ממועטים מעבודה זאת ויתירה גם ממועטים

מעבודת בני גרשון ובני מררי. ועוד מיעוט (כמסקנה מ- [אור החיים] (במ' ד,ט)) שלא יעשו מלאכה – עבודה כחפצם אלא כפי שיקבעו

אהרן ובניו.

כפי' [העמק דבר] (במ' ד,ד) זֹאת עֲבֹדַת. דוקא קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, ולא נימא (שלא נאמר) דמי (מבני קהת) שלא היה במעלה שישא קדש

הקדשים ישא במשא בני גרשון ובני מררי, משום הכי פירש הכתוב (במ' ד,ד) זֹאת עֲבֹדַת ולא משא אחרת, וע"ע מש"כ במקרא מ':

[אלשיך] (במ' ד,ד) ולספר הכתוב יתרון בני קהת, חזר ואמר (במ' ד,ד) זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד וכו'. לומר, תדע למה קראתי

(במ' ד,ג) מְלָאכָה לעבודת בני קהת. הלא הוא, כי ראה נא, (במ' ד,ד) זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן מלבד היותה באהל מועד, גם היא קדש

הקדשים. ואם כן מי שנושא קדש הקדשים, לא תקרא עבודה לפי האמת כי אם בדרך השאלה. כלומר ועל כן קראתיה מלאכה.

[מושב זקנים] (במ' נשא ד,כב) למה בגרשון ומררי כתיב לעבוד עבודה, ובהקת כתיב (במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. וי"ל לפי שעבודת גרשון

ומררי לפרק ולהקים שהיא עבודה קשה, קורא אותה עבודה, אבל משא בני קהת היא מלאכה קלה.

מלאכה קלה דורשת הבהרה כפי' [אור החיים] (במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. שינה מהאמור בעבודת בני גרשון ובני מררי לעבוד עבודה

ואמר לעשות מלאכה, העיר בזה שאין בכללות מעשה בני קהת עבודה, לצד שהארון הוא אדרבה נושא את נושאינו [במד"ר פ"ד] ואין

עושין בו אלא מלאכה. עוד נראה כי לצד שיש להם לעשות סדר נכון במשאם כשנושאים בכתף וכיוון ההליכה לצד כבוד ארון אלהים

כנושא אדונו על כתפו, לזה קרא עבודתם מלאכה (שהליכת בני קהת הקדמיים היא לאחור וזה אינו קל), מה שאין כן עבודת בני גרשון ובני מררי:

[שפתי כהן] (במ' נשא ד,כב) ובכני קהת אמר (במ' ד,ג) כָּל-בָּא לְצַבָּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: לפי שנושאים השולחן ומזבח

העולה ומזבח הקטורת שעיקר המשכן הם הקרבנות, לזה אמר (במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה שהיא מלאכת הקרבנות,

(במ' ד,ג) כָּל-בָּא לְצַבָּא – (כמסקנה מ- [אור החיים] (במ' ד,ט)) מקף כבורר בין בא למלאכה כחפצו ובין בא למלאכה שאהרן ובניו

קובעים לו. (במ' ד,ג) כָּל-בָּא לְצַבָּא – פשטא זקף-קטן, זקף-קטן רומז לשני למודים, פשטא רומז שהלמודים הם בפשט אפשר שמלמד

על עבודה בשעת מסעות, ועבודה בשעת חניה. (במ' ד,ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה – מרכא טפחא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה

להתרחב, בנסיעה נשיאת הכלים, בחניה מלאכות הקשורות לעבודת הקרבנות, [רב יוסף בכור שור ועוד תוספות] רמז לשחיטה,

הפשטה, נתיחה, ואפשר לעבודות אחרות של הכנה בקרבנות, קטורת, אפיה.

(במ' ד,ד) קֹדֶשׁ - טפחא בתפקיד שנוי משמעות ובתפקיד כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה הַקִּדְשִׁים ומטעמו סלוק כמגביל. וזה

כפי' [גור אריה] (במ' ד,ד) המקדש שבכולן. (השנוי ש)לא קדש קדשים כמשמעו, (אלא הגבלה בזמן והגבלה במקום) שלא נקרא "קדש

הקדשים" אלא כשהיה המשכן עומד בבנינו, אז היה נקרא (במ' ד,ד) קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים אותן עשר אמות הפנימים לצד מערב (רש"י שמות

כו, לא):

(במ' ד,טו) וְכָל-בְּנֵי אֶהֱרֹן וְכָל-בְּנֵי לֵכֶסֶת אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-כָּל-כֵּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעַת הַמִּטְנֶה וְאֶת-כָּל-יָבֹא בְּנֵי-קַהֲתָן לְשֵׂאת וּלְאֵי-וָעֵזוּ

אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְנִתְּנוּ אֵלָהּ מִשָּׂא בְּנֵי-קַהֲתָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד:

[מלבי"ם] (במ' ד,ג) כָּל-בָּא לְצַבָּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: ובכני גרשון ומררי תפס לשון עבודה וידוע הבלדם ששם מלאכה

מציין מלאכת מחשבת שיש בה אומנות, ושם עבודה מציין שיש בו טורח הגוף, לכן בכני קהת שהיה ענינם עם דברים המקודשים

שהיה צריך להתעסק בהם במחשבת הלב בל יסיה דעתו מקדושתם קוראהו מלאכה ומצד שיש בה גם משא וטורח הגוף אמר זאת

עבודת בני קהת, ושם עבודה כולל ג"כ עבודת ה' שיש בדבר, ומלאכה מציין אופן התעסקו בזה שהוא מלאכת מחשבת להדבק בקדש

במחשבה זכה וע"ז תפס שני הלשונות:

(במ' ד,ד) זֹאת – תביר, עֲבֹדַת בְּנֵי-קַהֲתָן – מרכא טפחא, (במ' ד,טו) אֵלָהּ – תביר, מִשָּׂא בְּנֵי-קַהֲתָן – מרכא טפחא, אפשר שהחזרה

מדגישה את יראת ה' וקבלת עול מלכות שמים במחשבת הלב בל יסיה דעתו מקדושתם שעל בני קהת לנקוט כדי לבצע את נשיאת

כלי הקדש.

במדבר ד,ה: וַיָּבֵא אֶהֱרֹן וּבְנָיִל בְּנִסְעַת הַמִּטְנֶה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּנִיכַת הַמִּסְפָּד וְכֹסֵי-בָהּ אֶת אֶרֶן הָעֵדוּת:

[ואוצר ג' הרב יוסף רפאל פאלוך (ה"ו) זצ"ל]

ג' 241 אמ"ר רמ"א רא"ם (ר"ת רפאל אוריאל מכאל), אותיות קודם לאותיות שמחה = רלזד = ד"ל ז"ר

ג' 335 = בע"ל כרח"ה, ה"ר סינ"י, להק"ר, ר"ח נמוכ"ה, ע"ל פנ"י המי"ם, ס"ת מת"ן בסת"ר יכפ"ה א"ף,

סער"ה - שם קליפה מסוימת, רח"ל אמנ"ו, פרידה"ל לא"ה, בשנת של"ה גילה האר"י ז"ל הסודות.

(במ' ד,ה) הַמִּטְנֶה וְהוֹרְדוּ - זקף-קטן זקף-גדול, ע"פ [אמרי נועם, הרבי מדזיקוב] ג' שמות הטעמים עולה תקע"ו = 576, ג' המלים

המוטעמות ז"ק ז"ג 108 + 227 = 335 = של"ה, הפרש מתקע"ו 335 - 576 = 241, ומספרים הפוכים בפסוק. **במדבר מטות לא,כג:**

כָּל-דְּבָר אֲשֶׁר-יָבֵא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ אֹהֶל אֶתְּכֵן נִדְהָ וְיִחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא-יָבֵא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּיָמֵם: וְיִטְהַר אֹהֶל -

ג' עולה 220 + 21 = ר"כ אהי"ה = 241 = אמ"ר, הפרש מתקע"ו = 576 - 241 = 335 = של"ה, כאילו אמר הש"ל קליפת

עע"ז שנתנו בכליהם.

הסבר ע"פ תורת חב"ד ואוצר ג' הרב יוסף רפאל פאלוך (ה"ו) זצ"ל ג' 335 עולה סער"ה, שהיא משלוש הקליפות הטמאות שמחזקת

ניצוצות קדושה אסורים מאד שנפלו שם משבירת הכלים המרומזת ב- (בר' א,ג) ורוח א-ליקים מרחפת (רפ"ח מ"ת, כביכול הניצוצות מתו

בגלל מקומן) ע"ל פנ"י המי"ם (ג' 335) וגם בהפרש (ג' 241) העולה לג' אותיות קודם לאותיות שמחה = רלזד = ד"ל ז"ר שהניצוצות

ב"ה טוב טעם ודעת למדני – המצוות האמנותי – הוללים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלקו** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך, רבוי; **ורגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – כד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **ורקא סגול** – מוסף מהענין על ענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישי: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = **גרש** = **גרשייב** – יוצא מהענין; **קדמא ואלא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

בבחנית (זרים ודלים כי אסורים מאד) עניני הכסוי (א) שלא יזונו בני ישראל עיניהם מהקדש. (ב) אפשר שאחד מעניני כסוי כלי המשכן בשעת המסעות בא למנוע ניקת חיזונים מקדושתם, שהחיזונים לא יקבלו חיות. (ג) בשעה שהמשכן בחניה המזבחות מבררים (מתקנים) את ניצוצות הקדושה שבקליפת נוגה ע"י שימוש בדרב גשמי כהוראת התורה והמצוות. בשעת המסעות נכנסים במזבחות מכוסים, למדבר מקום שלוש קליפות הטמאות שבהן אסורים אבות קדושה גבוהים שרק ע"י חטא ותשובה אפשר להעלותן. כאשר לא מקריבים במזבחות זה כביכול מצב חטא, וכאשר חונים ומיד מפעילים את המזבחות זאת התשובה שהעלתה את הניצוצות שאחרת אי אפשר היה להעלותם. יוצאים למסע ע"י תקיעה, תרועה, תקיעה – קשר"ק (גי' **פְּרַכְתָּ** 700), מתקיעות המדבר לומדים לתקיעות ראש השנה – יום הדין על התשובה שבהתקבלותה מעלה ניצוצות קדושה עמוקים מאד, על הפרכת היו ארוגים מלאכים עי"ר וקדי"ש (גי' 700), המלאך הממונה להעביר הקשר"ק אל לפנים הפרכת תרסטא"ל (גי' 700) **הַמְחִינָה וְהוֹרְדוּ** - גי' של"ה בשנת (ה אלפים) של"ה (335) גילה האר"י ז"ל הסודות, שהם מ-ה"ר סיני" (335), וכך החל הסרת הקליפות.

במדבר ד,ה: וְכָא אֶהְרֵן וּבְנָיו בְּנֵינֵי הַמְּחִינָה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרַכְתָּ הַמְּסָךְ וְכֹסוּ בָּהּ אֶת אֶרֶץ הָעֵדֻת:
הַמְּחִינָה וְהוֹרְדוּ - זקף-קטן זקף-גדול, גי' המלים המוטעמות ז"ק ז"ג $108 + 227 = 335$ עולה ק"ח זכ"ר אותיות קר"ח ז"ך עולה של"ה (התחדש ביום כ"ח אייר התשס"ט יום ההילולה של שמואל הנביא, השל"ה (הרב ישעיהו הורוביץ זצ"ל), יום איחוד ירושלים) הפרש מ-**תקעו** י' 335 - 576 = 241 עולה אמ"ר

ק"ח זכ"ר אותיות קר"ח ז"ך - כעין רמז קר"ח בן יצהר (=ז"ך) שהיה לו לנהוג ב-רו"ח נמוכ"ה בגלל היותו בין נושאי ארון הברית וכיון שראה ששלשלת גדולה יוצאה ממנו, ואפשר כי ראה בעינו הכתוב (**במדבר ד,ה**) **הַמְּחִינָה וְהוֹרְדוּ** - זקף-קטן זקף-גדול, קרא הנאמר בכסוי ארון העדות שקרה היה מנושאי, וצירוף הגי' בכתוב עולה לשמן, וטעה והתגאה ו-אמ"ר היינו כפירש"י (**במדבר קרח טז,א**) משך ראשי סנהדרת שבהם בדברים, היינו באמירת דברים החולקים על מצוות ה' - מצוה, ציצית, מזוזה **[רש"י]** (**במדבר קרח טז,א**) **רַבִּי לֵוִי** - דבר גדול אמרתי לכם. ולא טפשים היו שכן התורה בהם וקבלו עליהם לקרב, אלא הם חטאו על פשטותם, שנאמר את מחותן החטאים אהלה בפשטותם. **[במדבר פ"ר י"ח ס"ח, תנחומא ה' או יב]** וקורח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעות, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכד' משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה, ה) כל אלה בנים להימן, וגו' **וְהוֹרְדוּ** - זקף-גדול, ענין של שלושה כהנים בנוסף לאהרן שבראשם להורדת **אֶת פְּרַכְתָּ הַמְּסָךְ**, סה"כ ארבעה. היות ומבני אהרן נותרו חיים אלעזר ואיתמר, צריך כהן שלישי, והוא או משה או פינחס ששניהם לא בני אהרן.

במדבר ד,ו: וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה וְשָׂמוּ בְּדָיו:
(במ' ד,ו) וְנָתַנוּ עָלָיו - מונח רביעי, אפשר שמונח מרבה ליותר מלמוד אחד ע"פ רביעי בתפקיד ארבעה דברים. (א) צריך ארבעה כהנים לכסוי פרכת המסך, (ב) ארבעה כסויים לארון הברית.

[אבן עזרא] (**במ' ד,ו**) **וְנָתַנוּ עָלָיו** - על המסך. וי"א כי ישוב עליו על מלת את (ה), שהיא **(במ' ד,ה)** **אֶת פְּרַכְתָּ**, וכמוהו **(יהושע ב,ד)** **וַתַּצְפְּנוּ וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת** - כלו תכלת. **מְלַמְעָלָה** - י"א על כסוי עור תחש, והנכון בעיני, שפירושו וכבר **וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה** לפרכת המסך, ואם לדרך כבוד יתכן גם הראשון ועור תחש מפני הגשם והאבק. **וְשָׂמוּ בְּדָיו** - הנה יסירום עד שיכסו הארון. (על כך מעיר **[איילת השחר]** שאסור להסיר הבדים מהארון כפירש רמב"ן) וי"א **וְשָׂמוּ בְּדָיו** על כתפות הנושאים: **[רמב"ן]** (**במ' ד,ו**) **וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה** - בעבור מעלת הארון לא היה נראה עליו כסוי עור תחש, אבל היו מכסים אותו בפרוכת שהוא המסך לו, ומכסים את שניהם במכסה עור תחש בעבור הגשמים, ופורשים על הכל בגד כליל תכלת מלמעלה שיהיה נראה עליו הבגד הנכבד שהוא כעצם השמים לטוהר **(במדבר ד יג)**, אבל שאר כל הכלים השולחן והמנורה והמזבחות היה נראה עליהם מלמעלה מכסה עור תחש. ויש אומרים, כי טעם הכתוב **וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה** - לפרכת המסך, **וְנָתַנוּ עָלָיו** - על הארון והפרוכת, כסוי עור תחש - וטעם **וְשָׂמוּ בְּדָיו** - על כתפות הכהנים. והנכון כי **וְשָׂמוּ בְּדָיו** שיתקנו אותם להיות יוצאים לשאת אותו בהם, כי היו הטבעות רחבים ויארצו הבדים בהם כרצונם ובלבד שלא יסורו ממנו:

נשים לב שלפי' **[ראב"ע]** יש שלושה כסויים לארון: פי' (א) פרכת המסך, עור תחש, תכלת; פי' (ב) פרכת המסך, תכלת, עור תחש, וכן לפי' **[רמב"ן]** **[ראב"ע]** והנכון בעיני, פי' (א) פרכת המסך, עור תחש, תכלת;

נסמן במקור הבא ארבעה כסויים **[משנת רבי אליעזר פרשה יד עמוד 266]**
ר' יהודה בר' שלום אומ', למה הזהירה תורה על התכלת. לפי שכל הכלים שבמקדש, כשהיו נוסעין, היו מכסין אותן בלבוש תכלת, ואחר כך נותנין עליהן עור תחש מלמעלה. אבל **הארון אינו כן**, אלא (א) על פרכת המסך שמו (ב) תכלת מלמטן, שני' **(במ' ד,ה)** **וְכָא אֶהְרֵן וּבְנָיו בְּנֵינֵי הַמְּחִינָה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרַכְתָּ הַמְּסָךְ**, (א) ועור תחש באמצע, (ד) ותכלת מלמעלן, שני' **(במ' ד,ו)** **וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה**, חוץ מן המזבחה, שלא היה עליו אלא בגד ארגמן, שני' **(במ' ד,ג)** **וְדָשְׁנוּ אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וּפְרָשׁוֹ עָלָיו בְּגָד אֲרָגְמָן**: למה ארגמן. שהוא דומה לאש. ולפי שהיה הארון מכוסה תכלת, אמר הקדוש ברוך הוא, מי שהוא עוסק בתורה, יבוא וילבש לבוש הארון.

(במ' ד,ו) **בְּגָד-כְּלִיל** - מקף כבורר בין משמעויות הכתוב הזה (א) **[שפתי כהן פרשת במדבר]** ... ואחר כך **בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת** לא אמר תכלת כמו שאמר בשאר הכלים אלא **כְּלִיל** לומר שהכל כלול ומחובר זה בזה, (ב) **[עקידת יצחק במדבר שער עב (פרשת במדבר)]** אמר שיפרשו **בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלַמְעָלָה** מה שלא עשה כן לשום אחר זולתו: והיה זה כדי שיהיה כלול בהדרו מבית ומבחוץ כי התכלת דומה לרקיע והרקיע לכסא הכבוד **[מנחות מ"ג ב]** והוא ממש מאמר חז"ל נמצא שכלן מכוונין את לבם לאביהם שבשמים **[ברכות ל' א]** וכמו שאמר כל מעשיך יהיו לשם שמים **[אבו' פ"ב]** כמו שאמרנו ראשונה. **(במ' ד,ו)** **וּפְרָשׁוֹ בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת** - **דרגא תבר טפחא** בתפקיד - כעין קבוצה עם הלכה או ענין שיהי לפרטיה; לפי ההסבר של **[שפתי כהן שם]** אפשר שרוצה לומר שהמראה הביא לידיעה בכל אחד של יחוד ואחדות ה'. לפי ההסבר של **[עקידת יצחק שם]** **בְּגָד-כְּלִיל תְּכֵלֶת** משמע שהכסוי גרם שהארון יהיה כלול בהדרו מבית ומבחוץ ... והביא לכך שכלן מכוונין את לבם לאביהם שבשמים